

SIPOONKORPI - LUONTOSELVITYS JA NYKYINEN VIRKISTYSKÄYTTÖ

Jarmo Honkanen

Vantaa 2006

Kannen kuva: Syksyinen puromaisema Sipoonkorvessa. (Oula Salokannel)

Alkusanat

Ensimmäinen Sipoonkorpityöryhmä, jonka Uudenmaan lääninhallitus asetti ympäristöministeriön aloitteesta, sai työnsä päätökseen vuonna 1993. Vuonna 2002 aloitti työnsä toinen työryhmä, sillä maakuntakaavoituksen yhteydessä saadusta palautteesta oli käynyt ilmi, että oli tarpeen tarkistaa tilanne Sipoonkorpeen kohdistuneiden erilaisten käyttötoiveiden ja -suunnitelmien suhteen. Uuden ryhmän koollekutsujana oli Itä-Uudenmaan liitto. Sipoonkorpityöryhmä II julkaisi loppuraporttinsa vuonna 2004.

Yksi toimeksiannon tehtävistä, jota Sipoonkorpityöryhmä II työssään pohti, koski toimenpiteitä Sipoonkorven virkistyskäytön ja luonnonsuojelun tarpeiden turvaamiseksi. Tämä työ toteuttaa omalta osaltaan Sipoonkorpityöryhmä II:n loppuraporttissaan esittämiä tavoitteita.

Luontotietojen kokoaminen on osa *Sipoonkorven virkistyskäytön kehittäminen* -projektia, joka on yksi pilottihankkeista Suomen ja Viron maakuntien 3+3 yhteinen ympäristö -hankkeessa. Kolmessa suomalaisessa (Itä-Uusimaa, Päijät-Häme ja Kymenlaakso) sekä kolmessa virolaisessa maakunnassa (Ida-Virumaa, Lääne-Virumaa ja Jõgevamaa) toteutettavan ohjelman keskeisenä päämääränä on luonnon virkistyskäytön ja luonnonsuojelun yhteensovittaminen.

Sipoonkorven virkistyskäytön kehittäminen -projektissa ovat mukana Sipoon kunta, Vantaan ja Helsingin kaupungit, Metsähallitus sekä Uudenmaan virkistysalueyhdistys, jotka ovat projektin paikallisia rahoittajia. Kansallisesta rahoituksesta vastaa osaltaan ympäristöministeriö. *Sipoonkorven virkistyskäytön kehittäminen* -projekti saa lisäksi Euroopan aluekehitysrahaston tukea *Interreg III A Etelä-Suomi ja Viro* -ohjelmasta.

Työtä ohjanneeseen ryhmään osallistuivat Curt Nyman Sipoon kunnan ympäristönsuojeluyksiköstä, Tom Sundbäck Sipoon kunnan vapaa-ajantoimesta, Aino Leino Vantaan kaupungin viheralueyksiköstä, Jaakko Vähämäki Vantaan kaupungin ympäristökeskuksesta, Timo Virtanen Helsingin kaupungin rakennusvirastosta, Teemu Kiviharju ja Hannu Ormio Metsähallituksesta, Rea Nyström Uudenmaan virkistysalueyhdistyksestä sekä Merike Niitepöld ja Niina Kylliäinen Itä-Uudenmaan liitosta. Tietoja on koonnut projektityöntekijänä Jarmo Honkanen.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	5
2 AINEISTO JA MENETELMÄT	5
3 SUUNNITTELUALUEEN RAJAUS	7
4 YLEISKUVAUS	7
5 SUOJELLUT JA ARVOKKAAT ELINYMPÄRISTÖT	9
5.1 LUONNONSUOJELULAIN SUOJELLUT LUONTOTYYPIT	9
5.2 METSÄLAIN ARVOKKAAT ELINYMPÄRISTÖT	9
5.3 ETELÄ-SUOMEN METSIEN MONIMUOTOISUUSOHJELMAN MUKAISET KOHTEET	10
5.4 NATURA 2000 -LUONTOTYYPIT	10
5.5 PERINNEBIOTOOPIT	11
6 SIPOONKORVEN ELÄIMIÄ, KASVEJA JA SIENIÄ	12
7 SIPOONKORVEN SUOJELUKOHTEET JA NATURA 2000 -ALUEET	19
8 SIPOONKORVEN ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET JA PERINNEMAISEMAT	22
8.1 MAISEMA-ALUEET	22
8.2 PERINNEMAISEMAT	22
8.3 LUONNON- JA MAISEMANSUOJELUN KANNALTA ARVOKKAAT KALLIOALUEET	24
8.4 MUU MAISEMA	24
9 HYVIÄ LUONTOKOKONAISUUKSIA NATURA-ALUEIDEN ULKOPUOLELLA	25
10 KULUMISELLE HERKKIÄ ALUEITA	25
11 RAUHOITETUT LUONNONMUISTOMERKIT	25
12 KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET	26
13 LUONNONHOITO	28
13.1 HOIDETUT ALUEET	28
13.2 ENNALLISTAMINEN	29
14 MAANOMISTUS JA MAANKÄYTTÖ	29
14.1 VALTION MAAT	31
14.2 HELSINGIN KAUPUNGIN MAAT	31
14.3 VANTAAN KAUPUNGIN MAAT	31
14.4 UUDENMAAN VIRKISTYSALUEYHDISTYKSEN MAAT	31
14.5 YKSITYISET MAAT	31
14.6 KAAVOITUSTILANNE	32
15 SIPOONKORVEN NYKYINEN VIRKISTYS- JA OPETUSKÄYTTÖ	32
15.1 SAAVUTETTAVUUS	32
15.2 PALVELURAKENTEET	33
15.3 ULKOILU, RETKEILY JA LUONNONTARKKAILU	33

15.4 PARTIOTOIMINTA JA SUUNNISTUS	33
15.5 MARJASTUS JA SIENESTYS.....	34
15.6 METSÄSTYS JA KALASTUS	34
15.7 RATSASTUS JA KOIRAHARRASTUS	35
15.8 PYÖRÄILIJÖITÄ JA MUITA KÄYTTÄJÄRYHMIÄ	35
15.9 OPETUS JA TUTKIMUS.....	36
16 MERKITYT REITIT	36
16.1 LUONTOPOLUT	36
16.2 ULKOILUREITIT	36
16.3 MUUT MERKITYT REITIT.....	37
16.4 LATURETKET.....	37
16.5 PYÖRÄILYREITIT	37
17 LÄHTEET	39
KIITOKSET	41
LIITE 1. LAIN JA METSO-OHJELMAN TÄRKEÄT LUONTOTYYPI	42
LIITE 2. SIPOONKORVEN NATURA 2000 -LUONTOTYYPI	43
LIITE 3. UHANALAISUUSLUOKITTELU.....	44
LIITE 4. UHANALAISET JA SILMÄLLÄPIDETTÄVÄT LAJIT	45
LIITE 5. DIREKTIIVILAJIT	48
LIITE 6. MUITA SIPOONKORVEN HARVINAISIA JA HUOMIONARVOISIA LAJEJA	49
LIITE 7. JOKAMIEHENOIKEUDET	51
LIITE 8. KAAVAKARTTA.....	52
LIITE 9. ALUEKUVAUKSET	53
LIITE 10. LUONTOSELVITYKSEN ALUERAJAUKSIA	82
LIITE 11. LUONTOTYYPI	83
LIITE 12. HYVIÄ LUONTOKOhteita	84
LIITE 13. KULUNEISUUS.....	85

1 JOHDANTO

Sipoonkorpi on lähes 7200 hehtaarin laajuinen metsien ja viljelysmaiden muodostama alue, joka sijaitsee Sipoon kunnan ja Vantaan kaupungin mailla. Sipoonkorven yhtenäinen metsä kattaa yli 4600 hehtaaria ja on siten poikkeuksellisen laaja Helsingin seudulla säilynyt metsäalue. Metsien ympärillä avautuu laajoja niitty- ja peltoaukeita. Metsäiset seudut ja avoimet kulttuuriympäristöt muodostavat hienon ja arvokkaan maisemakokonaisuuden.

Sipoonkorpi on tärkeä luontoalue, jossa elää monipuolinen eläin-, sieni- ja kasvilajisto, joukossa monia uhanalaisia ja harvinaisia lajeja. Sipoonkorven sijainti Suomen tiheimmin asuttujen kaupunkialueiden vieressä tuo villin luonnon lähelle kaupunkilaisia. Sipoonkorvella on merkitystä ihmisten hyvinvoinnille, sillä Sipoonkorvessa on säilynyt hiljaisia alueita, jonne viihtyisyyttä ja terveyttä heikentävä nykyajan melusaaste kiirii harvoin.

Sipoonkorpityöryhmä II totesi loppuraportissaan alueidenkäytön suunnittelun tärkeyden Sipoonkorven ainutlaatuisen luontokokonaisuuden säilyttämiseksi. Sipoonkorvessa on paljon maanomistajia ja monenlaisia maankäyttötarpeita. Virkistyskäytön ja luonnonsuojelun yhteensovittaminen onnistuu yleensä hyvin. Metsätalouden kanssa on toisin. Viime vuosina Sipoonkorpeen on tehty hyvinkin laajoja hakkuuaukkoja, jolloin alueen luontoarvot ovat hävinneet ja virkistyskäytön mahdollisuudet yleensä heikentyneet merkittävästi.

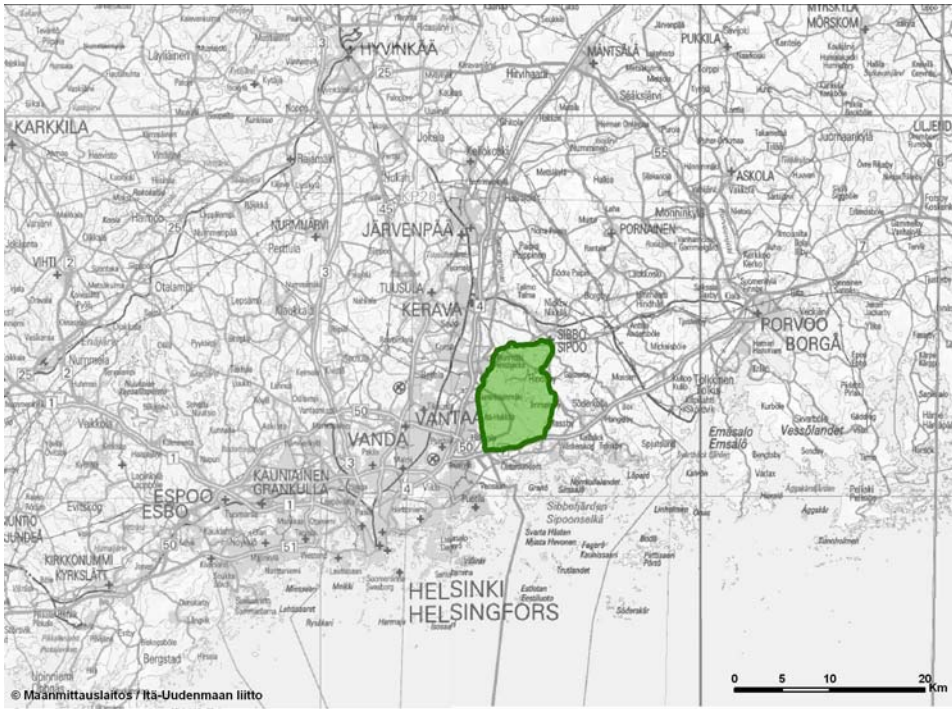
Tässä työssä on kerätty yhteen Sipoonkorven luontotietoja ja luotu lyhyt katsaus Sipoonkorven nykyiseen virkistyskäyttöön. Tavoitteena on ollut kerätä tarvittavaa pohjatietoa virkistyskäytön kehittämiseksi niin, että Sipoonkorven olemassa olevat luontoarvot eivät vaarannu. *Sipoonkorven virkistyskäytön kehittäminen* -hanke kuuluu Suomen ja Viron 3 + 3 yhteinen ympäristö -ohjelmaan, jonka hankkeissa keskeisellä sijalla on luonnon virkistyskäytön ja luonnonsuojelun yhteensovittaminen.

Sipoonkorven virkistyskäytön kehittäminen -projektin puitteissa Sipoonkorpeen suunnitellaan ja merkitään ulkoilureittejä sekä suunnitellaan ja valmistetaan reitteihin liittyviä opasteita. Luontotietoja käytetään ulkoilureittien linjausten suunnittelussa niin, että mahdollisuuksien mukaan mielenkiintoiset kohteet tuodaan paremmin esiin. Häiriölle herkille alueille ei sitä vastoin kulkua ohjata.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

Raporttiin on koottu luontotietoja kuntien ja valtion ympäristöviranomaisten rekistereistä, Sipoonkorpeen liittyvistä julkaisuista ja tutkimushankkeiden tuloksista sekä Luonto-Liiton ja yksityisten henkilöiden keräämistä aineistoista. Kesän 2005 aikana Sipoonkorpeen tehtiin kolmekymmentä maastokäyntiä, joiden yhteydessä koko metsäalue kuljettiin läpi lukuun ottamatta valtion omistamia maita ja yksityisiä suojelualueita, jotka Metsähallitus on kartoittanut.

Maastokäyntien yhteydessä pyrittiin löytämään luonnonsuojelulaissa mainittuja suojeltuja luontotyyppisiä, metsälain mukaisia arvokkaita elinympäristöjä, Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmassa (METSO) lueteltuja tärkeitä luontotyyppisiä sekä niitä luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia soita, joita ei ole sisällytetty lain tai METSO-ohjelman tärkeisiin luontotyyppisiin.

Kuva 1. Sipoonkorpi sijaitsee aivan Helsingin seudun taajaan rakennetun kaupunkialueen vieressä.

Hyviksi arvioidut kohteet rajattiin pääosin suunnistus- ja peruskarttojen avulla. Kohteista tehtiin lyhyt kirjallinen kuvaus (liite 9). Rajauksia tehdessä tärkeimpinä perusteina olivat kohteen luonnontilaisuus ja yleensäkin sen luontoarvot. Luontoarvoiltaan parhaimpien kohteiden aluekuvausten loppuun lisättiin maininta *hyvä kohde* tai *erinomainen kohde*.

Kulumiselle herkkiä kallio- ja suoalueita lukuun ottamatta kartalle rajatut hyvät ja erinomaiset kohteet ovat hyviä ja huomionarvoisia myös virkistyskäytön kannalta. Maastokäyntien yhteydessä merkittiin erikseen hyvän ulkoilumetsän alueita. Niitä ovat etenkin uudistuskypsää metsää olevat tuoreen ja lehtomaisen kankaan alueet, joiden kulutuskestävyys on hyvä. Hyvää ulkoilumetsää olevat alueet on merkitty summittaisesti erillisille kartoille, joita ei ole liitetty tähän raporttiin.

Jako hyvien ja erinomaisten kohteiden välillä perustuu hyvin subjektiiviseen arvioon. Hyvät kohteet olivat useimmiten pienialaisia luonnontilaisia soita tai kilpikaarnamännikköjä. Erinomaisiksi alueiksi merkittiin mm. laajat luonnontilaisen kaltaiset suo- ja kallioalueet, rannoiltaan luonnontilaiset erämaalammet ja pitkät perkaamattomat puro-osuudet.

Liitteen 10 kartassa esitetyt rajaukset ovat useimmiten suuntaa antavia. Tässä työssä ei oteta lopullista kantaa siihen, onko rajattu kohde esimerkiksi luonnonsuojelulaissa mainittua suojeltua luontotyyppiä tai metsälain mukaista arvokasta elinympäristöä. Rajatut kohteet ovat kuitenkin kokonaisuutena tai merkittävältä osaltaan arvokkaita luonnontilaisuutensa, luontotyyppinsä ja lajistonsa vuoksi.

Perinnebiotooppeja ei kartoitettu, vaan maastokäynneillä keskityttiin metsä- ja suoalueisiin. Niittyalueista kerättiin tietoja satunnaisesti. Metsän keskellä olevista niittyaleista todettiin lähinnä, olivatko ne säilyneet avoimina vai olivatko ne kasvaneet tai kasvamassa umpeen. Perinnebiotooppitiedot ovat pääosin Suomen ympäristökeskuksen tekemästä perinnemaisemakartoituksesta (Pykälä & Bonn 2000) ja Vantaan yleiskaavan suunnitteluun liittyvän luontokartoituksen tiedoista (Ojala 2005).

Tässä raportissa tarkastellaan lyhyesti myös Sipoonkorven nykyistä virkistyskäyttöä. Tietoja virkistyskäytöstä on saatu kuntien ylläpitämästä aineistosta ja osin suoraan eri käyttäjäryhmiltä. Virkistyskäyttöön ja etenkin sen jatkosuunnitteluun liittyen olemassa olevien polkujen kuntoa arvioitiin maastokäyntien yhteydessä.

3 SUUNNITTELUALUEEN RAJAUS

Sipoonkorvella tarkoitetaan yleensä metsäaluetta, joka alkaa Sotungin peltojen itäpuolelta ja rajautuu idässä Sipoonjoen laakson viljelyalueisiin. Sipoonkorvella ei ole yksiselitteistä ja virallisesti hyväksyttyä rajausta. Tässä työssä Sipoonkorvesta on käytetty pienin muutoksin Sipoonkorpityöryhmä II:n tekemää rajausta, jolloin Sipoonkorven rajaus on: Porvoonväylä, Immersbyntie, Hindsbyntie, Brobölenie, Keravantie, Kuninkaantie, Jokivarrentie, Vanha Porvoontie, Neidonrinne, Myyraksenoja, Nurmimäentie, Sotungintie ja Porvoonväylä (kuva 2).

4 YLEISKUVAUS

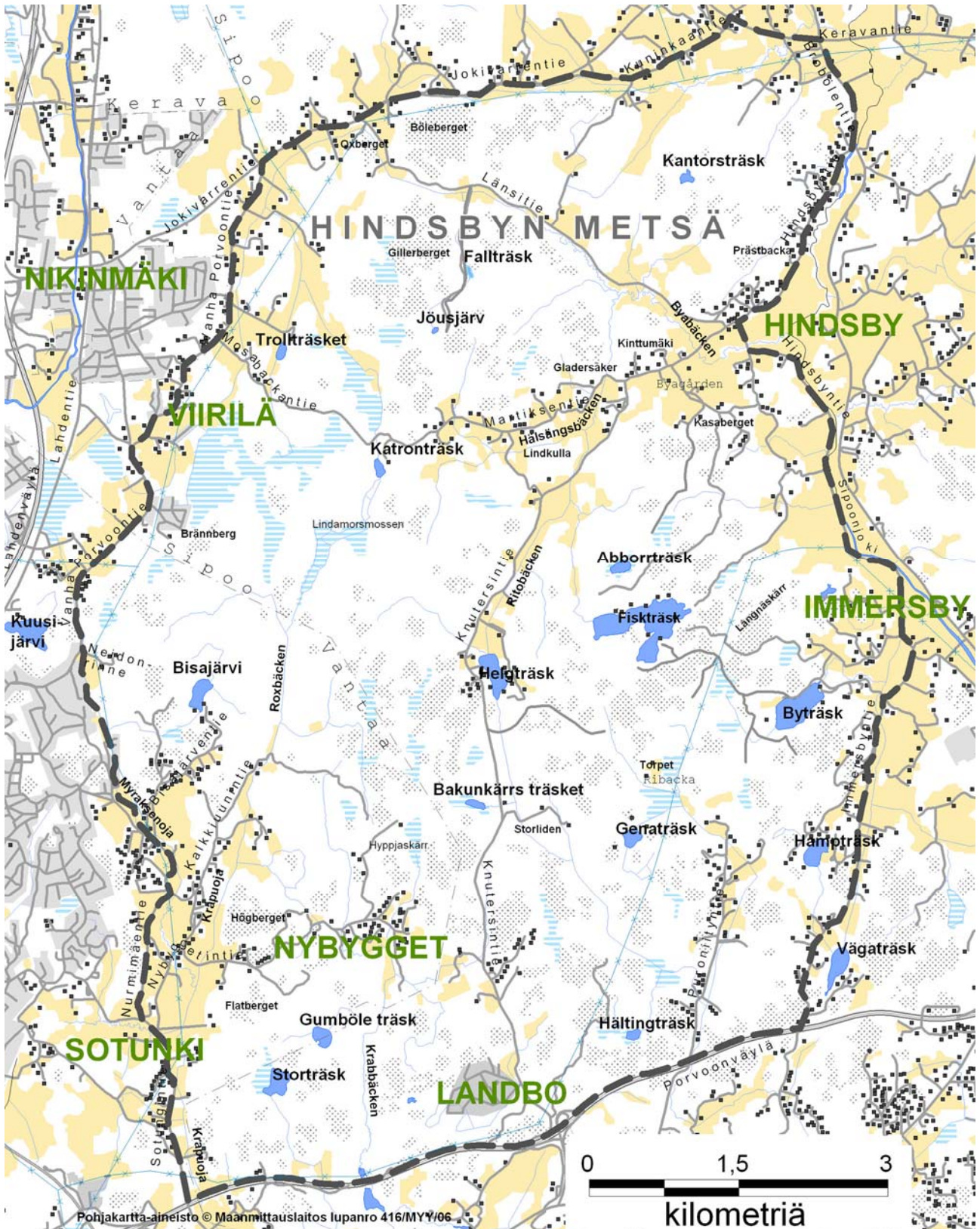
Sipoonkorpi on metsien sekä avoimien viljelys- ja laidunmaiden muodostama kokonaisuus. Sitä halkovat enimmäkseen päällystämättömät pikkutiet, joiden varsilla oleva haja-asutus on koko Sipoonkorven mittakaavassa melko vähäistä. Ainoa laaja yhtenäinen asuinalue on Landbo Sipoonkorven eteläosassa. Metsäalueen luonto on hyvin vaihtelevaa. Karut kalliomaastot vuorottelevat soiden sekä rehevien kangasmetsien ja lehtoalueiden kanssa. Lammet ja pikkujärvet täplittävät maisemaa lähinnä Sipoonkorven keskiosassa. Metsiä ja soita halkovat monet pienet purot ja ojat.

Laajoja kallioalueita löytyy tasaisesti koko Sipoonkorven alueelta, ja karut kalliomänniköt hallitsevat maisemaa etenkin eteläosassa. Pohjoiseen päin tultaessa rehevien metsien osuus kasvaa. Lehtoalueita löytyy eniten Sipoonkorven itäisen puoliskon metsistä, jotka rajautuvat Sipoonjokilaakson peltoaukeisiin. Reunametsien ohella merkittäviä lehtoaloja löytyy myös Helgträskin ja Fiskträskin liepeiltä Sipoonkorven keskiosassa.

Suoluonto on hyvin vaihtelevaa. Suuret suot on ojitettu, mutta suuri osa pienistä soista on ojittamatta. Ojitetuista soista osa on säilynyt suhteellisen luonnontilaisena, kuten Sipoonkorven laajimmat suoalueet Viirilässä ja sen lähialueella Sipoonkorven länsiosassa. Osa ojitetuista soista on kuitenkin kuivunut. Suurin osa soista on rämeitä ja korpia sekä niiden yhdistelmätyyppejä. Avosoiita on selvästi vähemmän. Laajoja avosualueita on Viirilän lähistön suurilla soilla Katronträskin länsi- ja eteläpuolella sekä Hyppjaskärrillä ja Bakunskärr träsket -lammen ympärillä.

Sipoonkorven alueella on kaikkiaan 17 lampea ja pikkujärveä. Vesistöt keskittyvät Sipoonkorven keskiosaan itä-länsisuuntaiselle vyöhykkeelle, josta löytyvät Sipoonkorven suurimmat vesistöt: Fiskträsk, Byträsk ja Helgträsk. Aikaisemmin lampia on ollut enemmän. Niitä on yhä helppo hahmottaa maastossa nykyisinä upottavina ja pieninä avosoina. Umpeenkasvu jatkuu kaiken aikaa ja seuraavaksi maisemasta hävinnee Fallträsk Sipoonkorven pohjoisosassa. Pienen lammen vapaan veden alue on enää kapea kaistale leveän suorannan keskellä.

Metsäpuroja ja pieniä jokia virtaa Sipoonkorven alueella useita. Moni puro virtaa yhä ainakin osan matkaa luonnontilaisessa uomassa. Sipoonjokeen laskevista puroista Byabäckenin ja sen sivu-uomien vesialue kuuluu Sipoonjoen Natura 2000 -alueeseen.

Kuva 2. Sipoon ja Vantaan alueilla levittäytyvässä Sipoonkorvessa (musta katkoviiva) on paljon asumattomia kolkkia ja tiettömiä taipaleita. Asutus on keskittynyt Sipoonkorven reuna-alueille ja Hälångsbäckenin purolaaksoon. Taajamat on merkitty karttaan tasaisella harmaalla värillä. Yksittäiset talot on merkitty neliöillä (vuoden 2001 tilanne). Maastoalueista on ilmoitettu vesistöt, suuret suot, kallioalueet, sekä pellot ja niityt.

5 SUOJELLUT JA ARVOKKAAT ELINYMPÄRISTÖT

5.1 Luonnonsuojelulain suojellut luontotyypit

Sipoonkorvessa on useita alueita, joissa pähkinäpensaiden määrä ja koko täyttävät kriteerit luonnonsuojelulaissa mainitusta ja asetuksessa kuvatussa *pähkinäpensaslehdosta*. Asetuksen mukaan suojelluilla luontotyypeillä tarkoitetaan mm. ”Pähkinäpensaslehtoja, joissa on vähintään kaksi metriä korkeita tai leveitä pähkinäpensaita vähintään 20 kappaletta hehtaarilla yhtenä tai useampana lähekkäisenä ryhmänä rajattavissa olevalla yhtenäisellä alueella”.

Edustavimmat pähkinäpensaslehdot on rajattu suojelualueiksi, kuten Immersbyn pähkinäpensaslehto ja Byträskin pähkinäpensaslehto, jotka ovat luonnonsuojelulain mukaista suojeltua luontotyyppiä *pähkinäpensaslehto* (kuva 9). Sipoonkorvesta löytyy monia hyviä pähkinäpensaslehtoja nykyisten Natura-rajausten ja luonnonsuojelualueiden ulkopuoleltakin. Suojelualueiden ulkopuolella olevia yhtenäisiä pähkinäpensasalueita on merkitty liitteen 11 karttaan. Lehtoalojen lisäksi pähkinäpensaita kasvaa yleisesti kangasmailla ja jopa soistuneessa ympäristössä.

Hältingbergetin jalopuumetsikkö Sipoonkorven kaakkoisosassa kuuluu luonnonsuojelulaissa mainittuun suojeltuun luontotyyppiin *luontaisesti syntyneet jalopuumetsiköt*. Jyrkän kallioseinämän edustalle sijaitsevassa Hältingbergetin jalopuumetsikössä kasvaa metsälehmuksia. Pieniä metsälehmusrhyimiä, joiden yhteydessä on paikoin vaahteroita ja pähkinäpensaita, löytyy eri puolilta Sipoonkorpea tavallisimmin jyrkkien kallioseinämien edustoilta.

Aluekuvausten yhteydessä on kerrottu, mikäli kohteelta löytyi metsälehmuksia, vaahteroita tai pähkinäpensaita. Luonnonsuojelulaissa luetellut luontotyypit on mainittu liitteessä 1.

5.2 Metsälain arvokkaat elinympäristöt

Sipoonkorvesta löytyi kaksi maastoon oranssipohjaisella *Ympäristötukialue*-kyltillä merkittyä metsälain mukaista arvokasta elinympäristöä: lehtoalue Lindkullassa Hälsängsbäckenin varrella (kohde 214, liite 10) sekä luonnontilaisen puron varren kuusikko Abborrträskin pohjoispuolella (kohde 215, liite 10).

Vantaan metsäsuunnitelmien karttoihin on merkitty Vantaan kaupungin omistamien maiden metsälakikohteita. Niistä kolme on Sipoonkorven alueella: Högbergetin eteläosan avokalliot ja kilpikaarnamänniköt Sotunginlaakson reunalla (kohde 87) ja Hyppjaskärr-suon neva-alue (sisältyy kohteeseen 81) vaihdettiin valtiolle vuoden 2006 tammikuussa. Kolmas metsälakikohteeksi merkitty alue on pieni räme Flatbergetin itäpuolella (sisältyy kohteeseen 23).

Metsälain mukaisia arvokkaita elinympäristöjä on mahdollista rajata Sipoonkorvessa moneen muuhunkin paikkaan kuin esimerkiksi Lindkullan, Abborrträskin ja Högbergetin lähellä oleville kolmelle kohteelle. Tässä työssä ei ole otettu kantaa siihen, täyttääkö yksittäinen kohde tai sen osa metsälain määritelmän arvokkaasta elinympäristöstä.

Metsälaiissa mainituista metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä Sipoonkorvesta löytyneitä elinympäristöjä ovat lähteiden, purojen, norojen ja pienten lampien välittömät lähiympäristöt, ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet ja lehtokorvet, rehevät lehtolaikut, ojittamattomien soiden pienet metsäsaarekkeet, jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät sekä karut kallioalueet, vähäpuusoiset suot ja rantaluhdat. Metsälain arvokkaat elinympäristöt on lueteltu liitteessä 1.

Kuva 3. Koilliseen suuntautuvalla kallioseinämällä vallitsee kostea pienilmasto, jossa sammalat kukoistavat. (Oula Salokannel)

5.3 Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman mukaiset kohteet

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmassa (METSO) luetellut biologisen monimuotoisuuden kannalta tärkeät elinympäristöt sisältyvät osin metsälain mukaisiin arvokkaisiin elinympäristöihin (Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö 2004). Valtioneuvoston vuonna 2002 hyväksymä METSO-ohjelma tähtää metsien suojelun ja talouskäytön yhdistämiseen niin, että metsien luontotyyppit ja uhanalaisille lajeille tärkeät elinympäristöt säilyvät Etelä-Suomessa.

Sipoonkorvesta löytyy useita METSO-ohjelmassa mainittuja arvokkaita elinympäristöjä: runsaslahopuustoisia kangasmetsiä, korpia, lehtoja sekä puustoisia perinneympäristöjä. Tulvametsiä ja metsäluhtia on vain hyvin pienialaisesti purojen ja lampien ympärillä, eivätkä luontotyyppien tunnusmerkit ole silloinkaan kovin selviä. METSO-ohjelman mukaiset tärkeät luontotyyppit on listattu liitteessä 1.

5.4 Natura 2000 -luontotyyppit

Kaikki luonnonsuojelulain suojellut luontotyyppit, metsälain arvokkaat elinympäristöt ja METSO-ohjelman luontokohteet sisältyvät Euroopan unionin luontodirektiivin Natura 2000 -luontotyyppisiin, jotka ovat unionin luonnonsuojelun kannalta tärkeimmät luontotyyppit (Airaksinen & Karttunen 2001). Sipoonkorvessa on myös Natura 2000 -luontotyyppisiä, joita ei ole mainittu laissa tai METSO-ohjelmassa. Niitä ovat rämeet, lammet ja pikkujärvet sekä avoimet perinnemaisemat.

Rämeet ja niiden yhdistelmätyypit sisältyvät Natura-luontotyyppiin *puustoiset suot*, joka on unionin erityisen tärkeänä pitämä luontotyyppi. Sipoonkorven rämeet ovat yleensä pienialaisia isovarpurämeitä, korpirämeitä, sararämeitä ja nevarämeitä. Monet niistä ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia. Ne on rajattu karttaan hyvinä kohteina, joiden luontoarvoksi on merkitty *hyvä* tai *erinomainen* (liite 10).

Sipoonkorven lammet ja pikkujärvet kuuluvat Natura-luontotyyppiin *humuspitoiset lammet ja järvet*. Sipoonkorven lammet ja järvet ovat maisemallisesti arvokkaita. Rakentamatonta rantaviivaa on paljon, jolloin erityisesti suurimmilla järvillä on suuri merkitys myös virkistyskäytön kannalta.

Niittyalaa on ollut aikaisemmin enemmän, mutta osa niityistä ja pelloista on kasvamassa tai jo kasvanut umpeen. Metsäalueen keskellä olevat erilliset pienetkin niittyalat ovat maisemallisesti arvokkaita. Sipoonkorven niittyalat sisältyvät Natura-luontotyyppeihin *alavat niitetty niityt* (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), *kostea suurruohokasvillisuus* sekä *Fennoskandian runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt*, joka on yhteisön erityisen tärkeänä pitämä luontotyyppi. Niittyalojen edustavuutta ei ole arvioitu maastotöiden aikana.

Suomen ympäristökeskuksen inventoinnissa Mosabackan niitty Trollträsket-nimisen lammen eteläpuolella arvioitiin paikallisesti arvokkaaksi perinnemaisemaksi (Pykälä & Bonn 2000). Laiduntaminen on loppunut, mutta niityllä on edelleen monipuolinen kasvilajisto. Heinien määrä näyttäisi lisääntyneen, sillä monin paikoin niitty on yhtenäisen heinikon peitossa tai kukkakasvit sinnittelevät heinien hallitsemassa kasvillisuudessa. Mosabackan niityllä kasvavia ruohoja ovat mm. virnat, leinikit, poimulehdet, putket, apilat, lemmikit, kellokasvit ja suolaheinät.

Monet Sipoonkorven niittyalat ovat merkittäviä niin maiseman kuin lajistonkin kannalta. Osa niityistä sisältyy samaan kokonaisuuteen METSO:n puustoisten perinnemaisemien kanssa, jolloin niityalalle on myös tehty hoito- ja käyttösuunnitelma (esim. Hindsbyn niityt). Sen lisäksi Sipoonkorvessa on paljon niittyjä, joita ei ole otettu mukaan suojeluohjelmiin. Vaarassa ovat erityisesti metsäalueen keskellä olevat erilliset niittyalat, jotka ovat laidunnuksen ja heinänteon loppumisen jälkeen alkaneet kasvaa umpeen. Esimerkiksi Storlidenin niittyalue Genaträskin länsipuolella olisi säilyttämisen arvoinen (kohde 113).

5.5 Perinnebiotoopit

Perinnebiotoopit ovat kulttuurivaikutteisia luontotyyppisiä. Arvokkaat perinnebiotoopit on mainittu luonnonsuojelulain suojelluissa luontotyypeissä ja METSO-ohjelman arvokkaissa luontotyypeissä (liite 1) ja EU:n luontodirektiivissä. Sipoonkorven perinnebiotooppeja ovat erilaiset puoliavoimet laidunalueet ja niityt.

Suomen ympäristökeskus on todennut Hindsbyn niityt Sipoonjoen sivupuron Byabäckenin varrella maakunnallisesti arvokkaaksi perinnemaisemaksi (Pykälä & Bonn 2000). Metsähallitus on tehnyt Byabäckenin purolaakson perinnemaisemille hoitosuunnitelman, jonka mukaisesti muun muassa Hindsbyn niityillä sekä hakamailla on aloitettu raivaus ja hevosten laiduntaminen (Kanerva 2003).

Hindsbyn niitykokonaisuuteen kuuluu avoimen niityn lisäksi metsälaidunta ja hakamaata. Metsälaitumet ovat laidunmaita, joissa karjan vaikutus näkyy aukkoisuuden sekä heinien ja ruohojen lisääntymisenä ja monipuolisena sienilajistona suurien muurahaiskekojen sekä eri-ikäisten ja -lajisten puiden lomassa. Hakamaat ovat aidattuja metsälaitumia, joissa metsäkasvillisuuden osuus on pienempi kuin metsälaitumilla ja joissa puiden oksia karsittiin ruohovartisten kasvien kasvun edistämiseksi.

Suurin osa Sotungin laakson perinnemaisemasta on viljeltyä peltoa, mutta peltoaukeiden liepeiltä löytyy myös laidunalueita. Ne tuovat laiduntavine eläimineen arvokkaan lisän paikalliseen maisemaan. Sotungin lampaat ja nautakarja ovat merkittävä pääoma ajatellen alueen perinnemaisemien säilymistä monipuolisina. Aivan viime vuosina laidunkäytössä olevaa aluetta on metsittyä, vaikka tahtoa ja valmiutta laidunnuksen jatkamiselle olisikin ollut.

Kalkkiuunivuoren vanhan metsälaitumen nykyinen laidunnus on jatkunut yhtäjaksoisesti 1980-luvulta (Dick Sjöblom. Suull. ilmoitus 12.5.2006). Kalkkiuunivuoren metsälaitumella laiduntavat lampaat, nurmilaitumilla pidetään myös nautakarjaa. Sotungin laidunalueiden kasvilajistoa on selvi-

tetty vähän. Tyypillisiä kuivien niittyjen lajeja ovat esim. Kalkkiuuninvuoren pohjoispuolisella Palmängenin niityllä kasvavat harakankello (*Campanula patula*) ja kartioakankaali (*Ajuga pyramidalis*) (Ojala 2005).

6 SIPOONKORVEN ELÄIMIÄ, KASVEJA JA SIENIÄ

Sipoonkorven eliöryhmiä on kartoitettu vaihtelevasti. Linnut, perhoset, putkilokasvit ja sienet ovat tähän mennessä laajimmin seuratut ryhmät. Yksittäisistä lajeista tarkimmin tutkittuja ovat Sipoonjoessa ja sen sivu-uomissa elävät meritaimenet (Lempinen 2001). Tähän raporttiin on pyritty koostamaan tietoja lähinnä uhanalaisista ja muista huomionarvoisista lajeista. Kaiken kattavia lajilistoja ei ole tehty. Uhanalaisluokitus on selostettu liitteessä 3.

Linnut

Lintutietoja ovat keränneet vuosien mittaan paljon tutkijat ja lintuharrastajat. Talvilintulaskentojen lajimäärä nousee 64:ään lajiin (Hildén 2005). Kesäisen pesimälinnuston lajimäärä on huomattavasti korkeampi. Yksin Hindsbyn metsästä havaittiin 70 pesivää lajia (Solonen 1991). *Biodiversity Assessment tools* -tutkimuksessa lajihavaintoja kertyi 82 (BioAssess project 2002).

Sipoonkorven rauhallisella metsäalueella pesii monia suuria petolintuja, kuten kalasääski, kana-haukka, hiirihaukka, huuhkaja ja viirupöllö. Petolintujen pesiä löytyy tasaisesti lähes koko Sipoonkorven metsäalueelta. Ainoastaan alueen pohjoisimmassa osassa lähellä Nikkilää pesimishavaintoja ei ole viime vuosilta. Myös Sipoonkorven itäreunalla, jossa on tätä nykyä laajoja hakkuualueita, pesimishavaintoja on vähän (Solonen 2005).

Metsoa voidaan pitää yhtenä Sipoonkorven tunnuslajeista; erämaan lintuna, jonka viimeisimpiä turvapaikkoja Sipoonkorpi on eteläisimmässä Suomessa. Sipoonkorven laaja metsäalue voisikin elättää runsaan metsokannan, mutta tällä hetkellä metsolla ei mene hyvin (Hildén 2004). Viime vuosien aikana tehdyissä talvilintulaskennoissa on havaittu metson väheneminen (Hildén 2005). Vuoden 2005 keväällä Sipoonkorven alueelta havaittiin kaksi metson soidinpaikkaa (Solonen 2005).

Sipoonkorvessa pesii neljä uhanalaista lintulajia: naurulokki, peltosirkku, pikkutikka ja tiltalti, jotka kaikki on luokiteltu vaarantuneiksi (VU). Silmälläpidettäviä (NT) lajeja on havaittu viime vuosien aikana yhdeksäntoista (liite 4). Ilahduttavaa on kehrääjien (NT) melko suuri määrä Sipoonkorven alueella. Vuodelta 2005 on 18 kehrääjähavaintoa (Solonen 2005). Maassa pesivä laji on taantunut viime vuosina monin paikoin.

Peltosirkun, metson, kalasääsken ja huuhkajan lisäksi Sipoonkorvessa elää 16 muuta lintulajia, jotka on mainittu lintudirektiivin liitteessä I. Sipoonkorvessa havaitut lintudirektiivin lajit ja niiden säilymiseksi laaditut direktiivin säädökset on kerrottu tämän raportin liitteessä 5.

Nisäkkäät

Sipoonkorven alueelta ei ole tehty nisäkaskartoitusta, jossa alueen koko lajisto olisi pyritty selvittämään. Hirvi ja valkohäntäpeura ovat kuitenkin Sipoonkorven suurimmat pysyvät asukit. Sipoonkorvessa on hyvät mahdollisuudet nähdä metsäkauris, joka on kolmas alueella elävistä hirvieläimistä.

Ilves elää Sipoonkorvessa hyvin harvinaisena. Ilves on luontodirektiivin liitteen IV laji ja siten tiukasti suojeltu. Pienempiä eläimiä esiintyy koko joukko. Kettu, metsäjänis, rusakko, orava ja tulokaslajeista supikoira ovat useimmin nähdyt lajit. Sipoonkorvessa on myös minkkejä.

Matelijat ja sammakkoeläimet

Suomen kaikkia matelija- ja sammakkoeläinlajeja pidetään taantuvina. Sipoonkorvesta voi löytää kaikki Manner-Suomessa elävät neljä matelijalajiamme: uhanalaisen rantakäärmeen (VU) ja silmäläpidettävän vaskitsan (NT), sekä kyyn ja sisiliskon. Vaarantuneeksi luokiteltu rantakäärme elää ainakin Storträskin ympäristössä. Havaintoja on tehty aikuisista ja nuorista yksilöistä, joten kyseessä on lisääntyvä populaatio (Jarmo Saarikivi. Ilmoitus 3.4.2006). Vuoden 2005 aikana vaskitsoja, sisiliskoja ja kyytä nähtiin eri puolilla Sipoonkorpea. Valitettavan moni vaskitsa oli jäänyt auton alle.

Sipoonkorven sammakkoeläimiä ovat sammakko, viitasammakko, rupikonna ja vesilisko (Jarmo Saarikivi. Ilmoitus 3.4.2006). Viitasammakko on luontodirektiivin liitteen IV laji, ja siten tiukasti suojeltu. Viitasammakoita ei saa häiritä tai tappaa, eikä eläimen talvehtimis- ja lisääntymisalueita saa heikentää tai hävittää. Saarikiven ilmoituksen mukaan viitasammakoita elää ainakin Storträskissä ja sitä ympäröivillä suoalueilla. Viitasammakko on huonosti tunnettu. Sitä luullaan yleisesti tavalliseksi sammakoksi, joten viitasammakon levinneisyys lienee Sipoonkorvessa huomattavasti laajempi.

Kalat

Sipoonjoessa ja sen muutamissa sivupuroissa elää luontaisesti lisääntyvä meritaimenkanta. Sipoonjoen meritaimenet ovat ainutlaatuisia ja eroavat perimältään kaikista muista tunnetuista taimenkannoista (Lempinen 2001). Meritaimen luokitellaan nykyisin erittäin uhanalaiseksi lajiksi (EN). Sipoonjoen Natura 2000 -alue on perustettu muun muassa meritaimenten suojelemiseksi. Sipoonkorven alueella meritaimenten kutualueita on kunnostettu Byabäckenissä ja Ritobäckenissä (Lempinen 2001).

Sipoonkorven muu kalasto tunnetaan puutteellisesti. Sipoonkorven suurimpiin järviin kuuluvan Helgräskin kalalajeja ovat ainakin ahven, särki, lahna ja hauki, kun taas Sipoonkorven suurimmassa järvessä, Fiskträskissä, elää pääasiassa ahvenia ja haukia (Asko Särkelä. Ilmoitus 3.4.2006).

Maanilviäiset

Maanilviäiset ovat kotiloita. Kuorellisten kotiloiden lisäksi on kotilolajeja, joiden kuori on surkastunut ja joita kutsutaan etanoiksi. Hindsbyn alueella on tehty kaksi maanilviäisinventointia. Byabäcken-puron rehevässä laaksossa Kinttumäen länsipuolella tehdyssä maanilviäiskartoituksessa löydettiin 16 lajia. (Routio 1996). Tuolloin löytyneistä lajeista pikkupoimusulkukotilo (*Macrogastroplicatula*) luokitellaan nykyisin silmälläpidettäväksi (NT).

Vuonna 1994 tehdyssä nilviäisinventoinnissa (Aitolehti ym. 1994) löytyi niin ikään 16 lajia. Niistä viherkiiltokotilo (*Aegopinella pura*) on silmälläpidettävä laji. Näytteenottoapaikat sijaitsivat Bakunkärr träsketin laskupuron varrella sekä Hälsängsbackenin varrella Gladensåkerissa.

Sipoonkorven nilviäiskartoituksissa löytyi yhteensä 20 lajia. Suomen luonnossa elää yli 70 maanilviäislajia, joista osa on tulokkaita. Lisäksi on lajeja, joita on tavattu toistaiseksi pelkästään kasvihuoneista.

Kuva 4. Purtojuuren kukasta mettä imevä neitoperhonen (*Inachis io*) on helppo tunnistaa siipien suurista silmätläkuvioista. (Curt Nyman)

Perhoset

Perhoset on Sipoonkorven eniten seurattu hyönteisryhmä. Vantaan ympäristökeskuksen perhosniityprojekti on ollut käynnissä vuodesta 1999 (Salin 2001). Suomen ympäristökeskus suorittaa päiväperhosseurantaa osana *Life*-ohjelmaa, jonka puitteissa EU rahoittaa erilaisia ympäristöohjelmia. Ympäristökeskuksen ja perhosharrastajien laskentalinjoilta Byabäckenin varrella Kinttumäen itäpuolella Hindsbyssä havaittiin vuosien 2001 ja 2003 aikana yhteensä 96 suurperhoslajia.

Järventausta (1997) selvitti Hindsbyn alueen perhosia ja löysi 346 lajia, joista 225 kuului suurperhosiin ja 121 pikkuperhosiin. Vuonna 2002 tutkittiin kotojen indikaattoriperhosia EU:n *Life*-ohjelmaan kuuluvan *Restoration and management of meadows in Finland, Sweden and Estonia* -projektin puitteissa. Kotojen indikaattoriperhostutkimuksessa, jossa keskityttiin perinnemaisemien putkilokasvilajistosta riippuvaisiin perhosiin, löytyi 11 lajia. Kaikkiaan Suomesta tunnetaan noin 900 suurperhos- ja noin 2000 pikkuperhoslajia.

Kirjotäpläkoi (*Ethmia funerella*) on Sipoonkorvesta löydetty erittäin uhanalainen (EN) perhonen (Jari Kaitila. Ilmoitus 3.5.2006). Laji elää ainakin Sipoonkorven länsiosaa halkovan maakaasulinjan liepeillä. Monet perhoset ovat erikoistuneet yhteen tai muutamaaan ravintokasviin ja ovat siten täysin riippuvaisia ravintokasvinsa yleisyydestä. Kirjotäpläkoin toukat elävät imikällä (*Pulmonaria obscura*), jota kasvaakin useassa rehevässä lehtolaikussa läntisessä Sipoonkorvessa.

Suomessa harvinaisista tai harvinaistuneista perhosista Sipoonkorvessa elävät muun muassa ketokultasiipi (*Lycaena hippothoe*), tuominopsasiipi (*Fixsenia pruni*) ja ruostenopsasiipi (*Thecla betulae*). Sipoonkorven näyttävimpiä perhosia on harvinainen keisarinviitta (*Argynnis paphia*), jonka siipien kärkiväli voi olla yli 60 mm.

Kirjoverkkoperhonen (*Euphydryas maturna*) on alueella elävä luontodirektiivin liitteessä II mainittu perhonen. Vantaan perhosniityprojektin linjalaskennoissa vuosina 2000 ja 2001 kirjoverkkoperhosia löytyi kummaltakin tutkimusalueelta Sipoonkorven länsiosassa (Salin 2001). Sipoonkorven eteläosassa kirjoverkkoperhosia elää Landbon itäpuolitse kulkevan voimalinjan alla.

Vesiperhoset

Sipoonkorven vesiperhosia eli sirvikkäitä on kartoittanut Järventausta (1997). Lajeja löytyi 19, kun koko Suomesta tunnetaan yli 200 lajia. Sipoonkorven pieni lajimäärä selittyy sillä, että tutkimusalueella oli lähes yksinomaan virtaavaa vettä, jolloin havaintoja kertyi lähinnä vain virtaavien vesien vesiperhoslajistosta. Järventaustan vesiperhosinventoinnissa ei löytynyt uhanalaisia lajeja. Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämän uhanalaisten lajien rekisterin mukaan Byabäcken-purossa Sipoonjoen Natura-alueella elää yksi uhanalainen vesiperhoslaji, vaarantunut (VU) siulasirvikäs (*Sembris atrata*).

Kovakuoriaiset

Kovakuoriaiset ja niistä erityisesti maakiitäjäiset oli yksi biodiversiteettitutkimuksessa (BioAssess 2002) seuratuista eliöryhmistä. Maakiitäjäislajeja löytyi 63. Niiden ohella Sipoonkorvesta tunnetaan muun muassa liekokurekiitäjäinen (*Platynus mannerheimii*), joka on nimetty kuuluisan suomalaisen kovakuoriaistutkijan mukaan. Maakiitäjäisten lisäksi Sipoonkorvessa elää suuri joukko muita kovakuoriaisia, joista tunnetaan vain pieni osa niin kuin monista muistakin hyönteisryhmistä.

Putkilokasvit

Sipoonkorven alueen kasvilajistoa ovat tutkineet muun muassa Leikas (2004), Kanerva (2003), Ojala (2000a–b), Ala-Risku (2000), Päivärinta (1998), Ympäristötutkimus Oy Metsätähti (1991) sekä Bäck ja Tonteri (1987).

Sipoonkorvesta on löydetty kolme uhanalaista putkilokasvilajia: äärimmäisen uhanalaiseksi (CR) luokiteltu imeläkurjenherne (*Astragalus glycyphyllos*) Fiskträskin länsipuolella sekä vaarantuneet (VU) hirvenkello (*Campanula cervicaria*) ja keltamatarata (*Galium verum*). Ketonoidanlukko (*Botrychium lunaria*) ja ketoneilikka (*Dianthus deltoides*) ovat silmälläpidettäviä lajeja.

Imeläkurjenherne on maassamme tulokaslaji, mutta vakiintunut harvinaisena lajina osaksi Suomen kasvilajistoa. Hirvenkello, keltamatarata, ketoneilikka ja ketonoidanlukko ovat vähentyneet avoimien kasvupaikkojen umpeenkasvun takia. Keltamatarata on vähentynyt myös läheistä sukua olevan tulokaslajin, paimenmataran (*Galium album*) vuoksi, koska lajit risteytyvät helposti.

Pohjoismaat on jaettu luonnonolojensa perusteella osa-alueisiin, joista Suomessa käytetään nimitystä eliömaakunnat. Jaottelu perustuu pääasiassa kasvillisuusvyöhykkeisiin. Sipoonkorpi sijaitsee Uudenmaan eliömaakunnassa, joka vastaa maantieteellisesti suurin piirtein nykyisiä Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakuntia. Uudenmaan eliömaakunnassa harvinaisista putkilokasveista tavataan Sipoonkorven alueelta muun muassa tesmayrtti (*Adoxa moschatellina*), lehtosinijuuri (*Mercurialis perennis*), ruohokanukka (*Cornus suecica*), kaislasara (*Carex rhyncophysa*) ja leväkkö (*Scheuchzeria palustris*).

Sipoonkorvessa on tesmayrtin ja lehtosinijuuren tavoin paljon muitakin vaateliaita lehtolajeja, kuten lehtokuusama (*Lonicera xylosteum*), imikkä (*Pulmonaria obscura*), lehtopähkämö (*Stachys sylvatica*), lehto-orvokki (*Viola mirabilis*), lehtotähtimö (*Stellaria nemoreum*) ja jänönsalaatti (*Mycelis muralis*).

Kuva 5. Imikkä (*Pulmonaria obscura*) on rehevien lehtojen keväinen kukkija ja Sipoonkorvessa elävän valtakunnallisesti erittäin uhanalaisen perhosen, kirjotäpläkoin, toukkien ravintokasvi. (Curt Nyman)

Pähkinäpensas (*Corylus avellana*) on hyvin yleinen etenkin Sipoonkorven itäosassa, jossa on useita yhtenäisiä pähkinäpensasalueita (liite 11). Yksittäisiä pensaita kasvaa laajalti Sipoonkorven itä- ja pohjoisosassa. Kesäaikaan muun kasvillisuuden kätkössä olleet pähkinäpensaat ilmestyvät metsämaisemaan erityisen hyvin loppusyksyllä, kun muut lehtipuut ja -pensaat ovat jo pudottaneet lehensä. Liitteen 11 karttaan ei ole merkitty Natura-alueiden pähkinäpensasalueita.

Pähkinäpensaahan lisäksi metsälehmus (*Tilia cordata*) on Sipoonkorvessa yleisesti tavattava eteläinen lehtipuulaji, ns. jalo lehtipuu. Metsälehmuksiä löytyy monen kalliojyrkänteen edustalta. Suuret puumaiset lehmukset kasvavat yleensä yksittäin tai muutaman puun ryhmänä, mutta taimia voi löytyä suhteellisen pieneltä alueelta useita kymmeniä. Erityisen paljon metsälehmuksiä on Trollträsketin itäpuolella (kohde 191) ja Hältingbergetin jalopuumetsikössä (kuva 9).

Sammalet

Sipoonkorven sammallajistoa on tutkittu vähän, ja alueelta on lähinnä vain satunnaishavaintoja. Uhanalaisia sammallajeja on löytynyt toistaiseksi kaksi. Storträskin lähellä kasvaa erittäin uhanalaiseksi (EN) luokiteltu hiuskoukkusammal (*Dichelyma capillaceum*). Se on esim. seinäsammalen, rahkasammalten ja karhunsammalten tavoin lehtisammalten luokkaan kuuluva laji. Lehtisammalissa on helposti erotettava varsi ja lehdet, joissa on yleensä selvästi havaittava keskisuoni.

Sipoonkorven toinen tiedossa oleva uhanalainen laji on vaarantunut (VU) vuoripussisammal (*Marsipella sparsifolia*), joka on löydetty Hindsbystä. Vuoripussisammal kuuluu maksasammalten luokkaan. Lehtisammalista poiketen maksasammalilla joko ei ole erilaistuneita varsia ja lehtiä tai lehdellisillä maksasammalilla lehdet ovat erittäin ohuet, eikä niissä ole koskaan keskisuonta.

Kuva 6. Ruusukesammas (*Rhodobryum roseum*) on tyypillinen lehtojen lehtisammas. (Jarmo Honkanen)

Sienet

Silmin havaittavia itiöemiä muodostavat sienet ovat yleensä kantasieniä ja kotelosieniä. Ryhmien keskeisenä jakoperusteena on itiöiden synty tapa. Kantasienet jaetaan edelleen itiöemän muodon perusteella mm. helttasieniin, orakkaisiin ja kääväkkäisiin. Rouskut, haperot ja tatit ovat tutuimpia helttasieniä. Kääväkkäiden sekalaiseen joukkoon kuuluvat mm. käävät, haarakkaat ja vahverot. Kotelosienten suuren ryhmän tuttuja lajeja ovat korvasienet, maljakkaat, tryffelit ja – jäkälät. Jäkälät ovat sienien ja levien muodostamia symbionttisia eliöitä, joissa sieni- ja leväosakas elävät toisiaan hyödyttävää yhteiselämää. Jäkälät käsitellään perinteisesti omana ryhmänään.

Sipoonkorven sienilajistoa ovat selvittäneet mm. Jakobsson (2004, 2005a–b), Bonsdorff-Salminen (2005) sekä Savola ja Wikholm (2005). Sipoonkorvesta tunnetaan yksi äärimmäisen uhanalaiseksi (CR) luokiteltu helttasienilaji, heterusokas (*Enteloma rubrobasis*). Erittäin uhanalaisia (EN) helttasieniä on löydetty kolme: limajalkavahakas (*Hygrocybe glutinipes*), limettivahakas (*Hygrocybe citrinovirens*) ja sinimukula (*Chamonixia caespitosa*). Sinimukula on Jakobssonin mukaan (Ilmoitus 26.10.2006) hävinnyt Sipoonkorvesta – ja samalla koko Suomesta, kasvupaikan hakkaamisen myötä. Puikkoloisikka (*Cordyceps memorabilis*) on Sipoonkorven erittäin uhanalainen kotelosienilaji.

Vaarantuneita sienilajeja tunnetaan Sipoonkorvesta tällä hetkellä 17 (liite 4). Niistä nupuvahakas (*Hygrocybe subpapillata*), savuvahakas (*Camarophyllopsis schulzeri*) ja salohelokka (*Pholiota subochracea*) ovat helttasieniä. Vaarantuneita orakkaita on kaksi: harjasorakas (*Gloiodon strigosus*) ja turkkiorakas (*Dentipellis fragilis*). Kymmenen vaarantuneen kääväkäs-lajin joukkoon kuuluvat mm. halkihelhta (*Schizophyllum commune*), punakarakääpä (*Junghuhnia collabens*) ja rustikka (*Protomerulius caryae*). Vaarantuneita kotelosienilajeja on löydetty kaksi: himmeäloisikka (*Cordyceps capitata*) ja punareunamaljakas (*Plectania melastoma*).

Sipoonkorven sienien tunnettu lajimäärä kasvaa koko ajan. Monet sienet ovat kasvussaan oikukkaita ja eivät välttämättä muodosta itiöemiä edes näennäisesti hyvänä sienivuotena. Viimeisimpiä alueelta havaittuja lajeja on silkkivyökääpä (NT), joka on samalla 126:s Sipoonkorvesta löytynyt kääpä-laji (Savola 2005). Suomesta tunnetaan noin 230 kääpä-lajia, joten siihen nähden Sipoonkorven kääpien lajimäärä on erittäin korkea. Jakobssonin (2005b) marraskuussa löytämä halkihelhta on eräs maailman laajimmalle levinneistä eliölajeista, jota tavataan Etelämannerta lukuun ottamatta kaikilta mantereilta. Suomessa halkihelhta on uhanalainen laji.

Kuva 7. Kaksi niittyvahakasta (*Hygrocybe pratensis*) sekä *Clavaria incarnata* -sieni sen ainoalla tunnetulla kasvupaikalla Suomessa, Ribackan niityllä. (Stefan Jakobsson)

Sipoonkorvessa on mahdollista rajata hyviä kääpäalueita, joilta on löydetty useita vanhoille metsille tyypillisiä lajeja (Savola & Wikholm 2005). Monet niistä ovat harvinaisia tai uhanalaisia. Ribackan vanha pelikenttäalue Torpetissa Fiskträskin eteläpuolella on todettu arvokkaaksi kasvupaikaksi, joka on vahakkaiden suvun (*Hygrocybe*) lajimäärän perusteella Suomen parhaita niittysienien kasvupaikkoja (Jakobsson 2004). Jakobsson on esittänyt aluetta IPA-alueeksi (important plant area). IPA-järjestelmä liittyy eurooppalaiseen kasvien ja sienien suojelustrategiaan. Niityltä löydetyn erityisesti suojellun lajin, limettivahakkaan (*Hygrocybe citrinovirens*), suojelualuerajaus tehdään vielä vuoden 2006 aikana (Tea von Bonsdorff-Salminen. Ilmoitus 21.7.2006).

Jäkälät

Sipoonkorven jäkälälajistoa on tutkittu systemaattisesti vain yhteiseurooppalaisen biodiversiteettitutkimuksen yhteydessä (BioAssess project 2002). Jäkälälajeja löytyi lähes 150, ja ne kaikki ovat jokseenkin yleisiä ja tavallisia peruslajeja. Tutkimuksen koejärjestely ei tähännyt jäkälälajiston tai minkään muunkaan koko Sipoonkorven alueen eliöryhmän perinpohjaiseen selvittämiseen. Jäkäläkartoituksen kohdentaminen pienilmastollisesti otollisiin paikkoihin, joissa voi olettaa elävän vaate-liasta lajistoa, varmasti lisäisi Sipoonkorven tunnettua lajimäärää ja todennäköisesti myös uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien määrää. Suomesta tunnetaan noin 1500 jäkälälajia.

Sipoonkorven alueelta on havaintoja muutamista harvinaisista lajeista. Pihlajanläiskäjäkälä (*Phlyctis agelaea*) on Sipoonkorvesta löydetty erittäin uhanalainen (EN) laji. Sen lisäksi alueelta tunnetaan kolme silmälläpidettävää (NT) lajia, jotka ovat härmähuhmarjäkälä (*Sclerophora coniophaea*), jauheneulajäkälä (*Chaenotheca stemonea*) ja siimesruskeinen (*Psilolechia clavulifera*).

Jäkälät reagoivat herkästi ympäristön muutoksiin. Erilaisilla pinnoilla kasvaessaan ne ovat alttiina niin ilmansaasteille kuin kosteus- ja valaistusolosuhteiden vaihteluille. Hidaskasvuisina ja härmähuhmarjäkälän tavoin pienikokoisina monet jäkälät tarvitsevat selviytyäkseen vanhan metsän vakaita olosuhteita, sillä muuttuvassa maailmassa ne jäävät kilpailussa helposti muiden lajien jalkoihin.

Kuva 8. Nuppijäkäliin kuuluvia härmähuhmarjäkäliä (*Sclerophora coniophaea*) koivupötkkelön pinnalla. Levistä ja sienirihmastosta koostuvat yhteyttävät sekovarret ovat näkymättömissä puunkuoren rakosissa. Pikkujäkälistä erottuvat vain parimilliset itiöemät, joita peittää ruosteensuskea jauhemainen härmä. (Kimmo Jääskeläinen)

7 SIPOONKORVEN SUOJELUKOhteet JA NATURA 2000 -ALUEET

Sipoonkorven luonnonsuojelualue

Ympäristöministeriö lähetti 31.3.2006 lausuntokierrokselle asetusehdotuksen noin 1440 hehtaarin laajuisen Sipoonkorven luonnonsuojelualan perustamiseksi (YM7/500/2006). Luonnonsuojelualue tulisi olemaan Metsähallituksen ja ympäristöministeriön hallinnoimilla valtion mailla Sipoon kunnan ja Vantaan kaupungin alueilla. Ympäristöministeriön esitys luonnonsuojelualan rajaukseksi on merkitty oheiseen karttaan (kuva 9).

Luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetut luonnonsuojelualueet

Mariefredin luonnonsuojelualue, 10,6 ha (Sipoo).
 Hofvetin luonnonsuojelualue, 3,1 ha (Sipoo). Sisältyy Sipoonkorven Natura 2000 -alueeseen.
 Storgårdsin luonnonsuojelualue, 13,4 ha (Sipoo).
 Flatberget, 30,4 ha (Vantaa).

Luonnonsuojelulain suojeltujen luontotyyppien ja erityissuojeltujen lajien kasvupaikkojen rajaukset

Byträskin pähkinäpensaslehto 1,9 ha (Sipoo).
 Immersbyn pähkinäpensaslehto, 2,9 ha (Sipoo).
 Hältingbergetin jalopuumetsikkö 0,08 ha (Sipoo).
 Imeläkurjenherneen (*Astragalus glycyphyllos*) kasvupaikka, 0,04 ha (Sipoo).

Vantaan yleiskaavan luonnonsuojelualueet

Palokallio, 46 ha.
Högberget, 52 ha.

Natura 2000 -alueet

Sipoonkorven Natura 2000 -alueet kuuluvat osana koko Euroopan unionin kattavaan Natura 2000 -verkostoon, jolla pyritään suojelemaan erityisesti harvinaistuvia luontotyyppisiä ja lajeja sekä linnuston kannalta arvokkaita alueita. Natura-suojeluohjelman perustana on vuonna 1992 annettu luontodirektiivi. Suomessa valmistelu aloitettiin 1994 ja ehdotukset Natura 2000 -verkostoksi tehtiin 1998 ja 1999. Lopullisen muotonsa Suomen Natura 2000 -verkosto sai valtioneuvoston päätöksessä vuonna 2002. Sipoonkorven kumpikin Natura-alue oli ehdotuksissa mukana jo vuonna 1998. Sipoonkorven Natura 2000 -aluetta (FI0100066) laajennettiin vuonna 2005.

Sipoonjoen Natura 2000 -alue (FI0100086) sisältää Sipoonjoen pääuoman ja sen kahdeksan sivujokea. Niistä Byabäcken, Hälsängsbäcken sekä Ritobäcken ja sen kaksi sivuhaaraa sijaitsevat Sipoonkorven alueella. Sipoonjoen pääuoma jää hieman Sipoonkorven itäpuolelle. Sipoonjoen Natura-alueeseen kuuluu vain vesialueita, jotka on suojeltu vesilain nojalla.

Sipoonkorven Natura 2000 -alue (FI0100066) koostuu kahdesta erillisalueesta: yli 500 hehtaarin kokoisesta Hindsbyn metsäalueesta Sipoonkorven pohjoisosassa sekä toisesta yli 500 hehtaarin laajuisesta soiden ja metsien kirjomasta alueesta Hindsbyn metsän lounaispuolella. Sipoonkorven Natura-alueen kokonaispinta-ala on 1267 hehtaaria. Natura-alueeseen kuuluu metsien ja soiden lisäksi kolme lampea sekä kulttuuribiotooppeja ja maisema-alueita (ks. Sipoonkorven arvokkaat maisema-alueet ja perinnemaisemat, s. 22).

Sipoonkorven Natura 2000 -alueesta on toistaiseksi suojeltu luonnonsuojelulain nojalla vain 3,1 hehtaaria (Hofvetin pähkinäpensaslehto). Natura-rajauksen Vantaan puoleinen alue (256 ha) on merkitty Vantaan yleiskaavassa luonnonsuojelualueeksi. Se on suurimmaksi osaksi valtion, osin yksityisessä omistuksessa.

METSO-ohjelman alueet

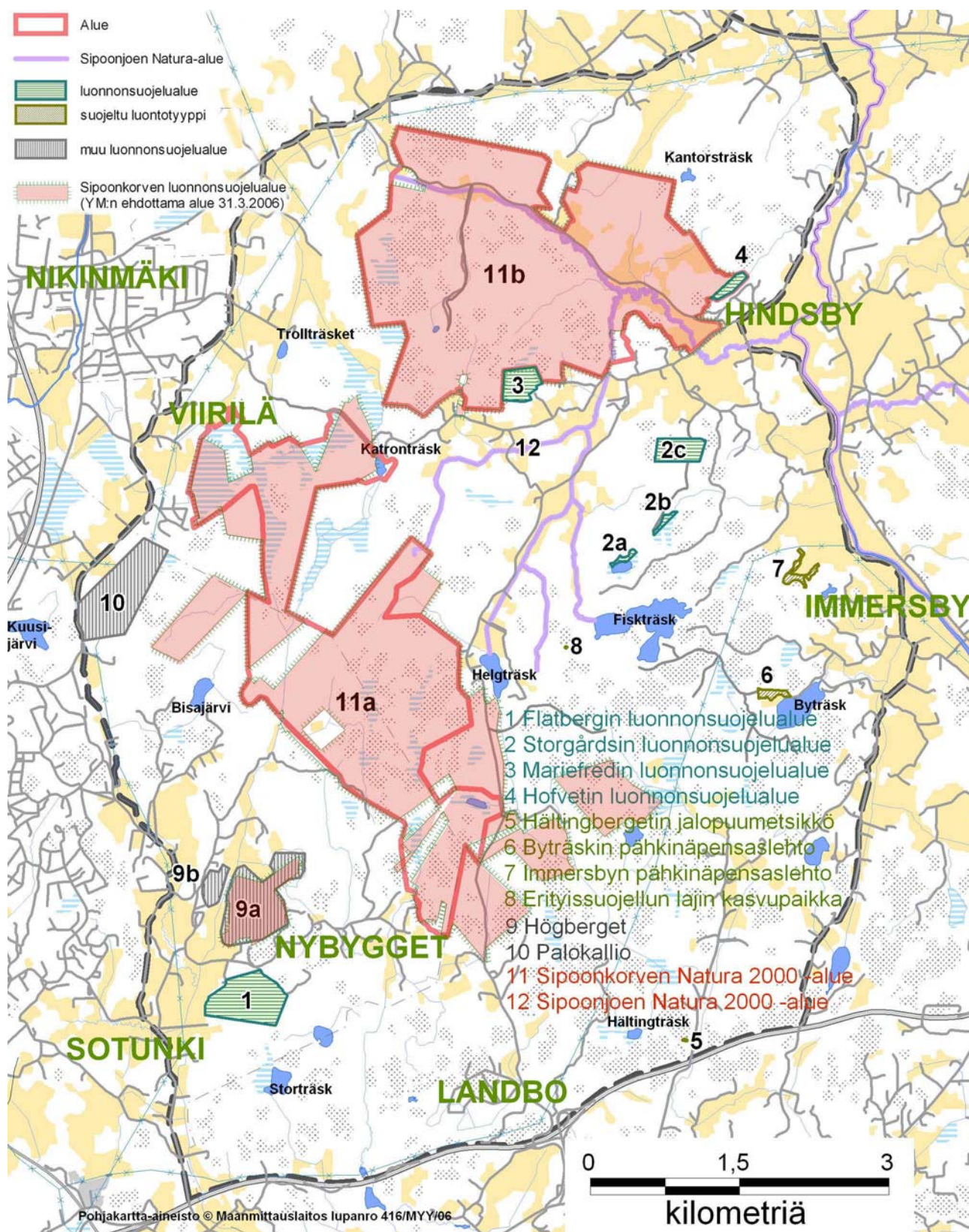
Sipoo valittiin mukaan yhdeksi kokeilualueeksi Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmassa, jonka puitteissa maanomistajat voivat tarjota alueitaan suojelun piiriin esittämäänsä korvausta vastaan. Suojelu voidaan toteuttaa kolmella tavalla: valtio ostaa alueen ja varaa sen pysyväksi suojelualueeksi, alue rauhoitetaan maanomistajan hakemuksella yksityisenä suojelualueena tai alue rauhoitetaan maanomistajan kanssa tehtävällä sopimuksella 20:ksi vuodeksi.

Sipoonkorven alueella METSO:n vastaanotto on ollut tähän mennessä laimeaa. Tarjouskilpailuun oli tullut 17.5.2006 mennessä vain yksi tarjous. Se hyväksyttiin ja vanhaa metsää, pähkinäpensaslehtoa, jyrkänteenalusmetsää ja niittyä sisältävä 10,6 hehtaarin alue on rauhoitettu yksityisenä suojelualueena (Mariefredin luonnonsuojelualue, kuva 9).

Ympäristötukialueet

Ympäristötukea voi saada etenkin metsälain 10 §:ssä mainittujen luontotyyppien suojelusta aiheutuviin kustannuksiin ja tulonmenetyksien korvaamiseen metsänomistajille. Ympäristötuen myöntää

alueellinen metsäkeskus. Siponkorvessa oli syksyllä 2005 kaksi maastoon merkittyä ympäristötuki-
aluetta (ks. Metsälain arvokkaat elinympäristöt, s. 9).

Kuva 9. Siponkorven luonnonsuojelualueet.

8 SIPOONKORVEN ARVOKKAAT MAISEMA-ALUEET JA PERINNEMAISEMAT

Maisema-alue on laaja kokonaisuus, johon voi kuulua luonnonmaisemaa, kulttuurimaisemaa tai molempia. Luonnonmaisemia, joissa määritelmän mukaan ihmisen vaikutus ei näy, Suomessa ei enää käytännössä ole, joten yleensä luonnonmaisemalla tarkoitetaan metsiä, soita, vesistöjä ja muita rakentamattomia alueita. Kulttuurimaisemassa ihmisen toiminta on selvästi nähtävissä. Kulttuurimaisemaa on muun muassa viljelty jokilaakso. Se on samalla perinnemaisemaa, jos siinä erotuu perinteisen maankäytön ja elinkeinojen vaikutus. Perinnemaisemat jaetaan rakennettuihin perinnemaisemiin ja perinnebiotooppeihin. Tyypillisiä perinnemaisemia ovat perinteisesti viljellyt ja hoidetut maatilat. Perinnebiotooppi on osa perinnemaisemaa, jossa on arvokasta kasvillisuutta ja usein myös uhanalaisia lajeja. Perinnebiotooppeja voivat olla esimerkiksi kedot, niityt ja metsälaitumet.

Suomen arvokkaiden kulttuuri- ja luonnonmaisema-alueiden kartoitus saatettiin päätökseen vuonna 1993 (Maisema-alue työryhmä 1993a–b). Sipoonkorven alueella todettiin kaksi maakunnallisesti arvokasta maisema-alueita: Sotungin kulttuurimaisema ja Sipoonjoen kulttuurimaisema. Uudelleen perinnemaisemien kartoituksessa (Pykälä & Bonn 2000) Sipoonkorvesta löytyi kaksi arvokasta perinnebiotooppia: maakunnallisesti arvokas niittyalue Hindsbyssä ja paikallisesti arvokas niitty Mosabackassa Sipoonkorven länsiosassa. Sipoonkorvessa on lisäksi inventoitu maisemallisesti arvokkaita kallioalueita (Husa & Teeriaho 2004).

8.1 Maisema-alueet

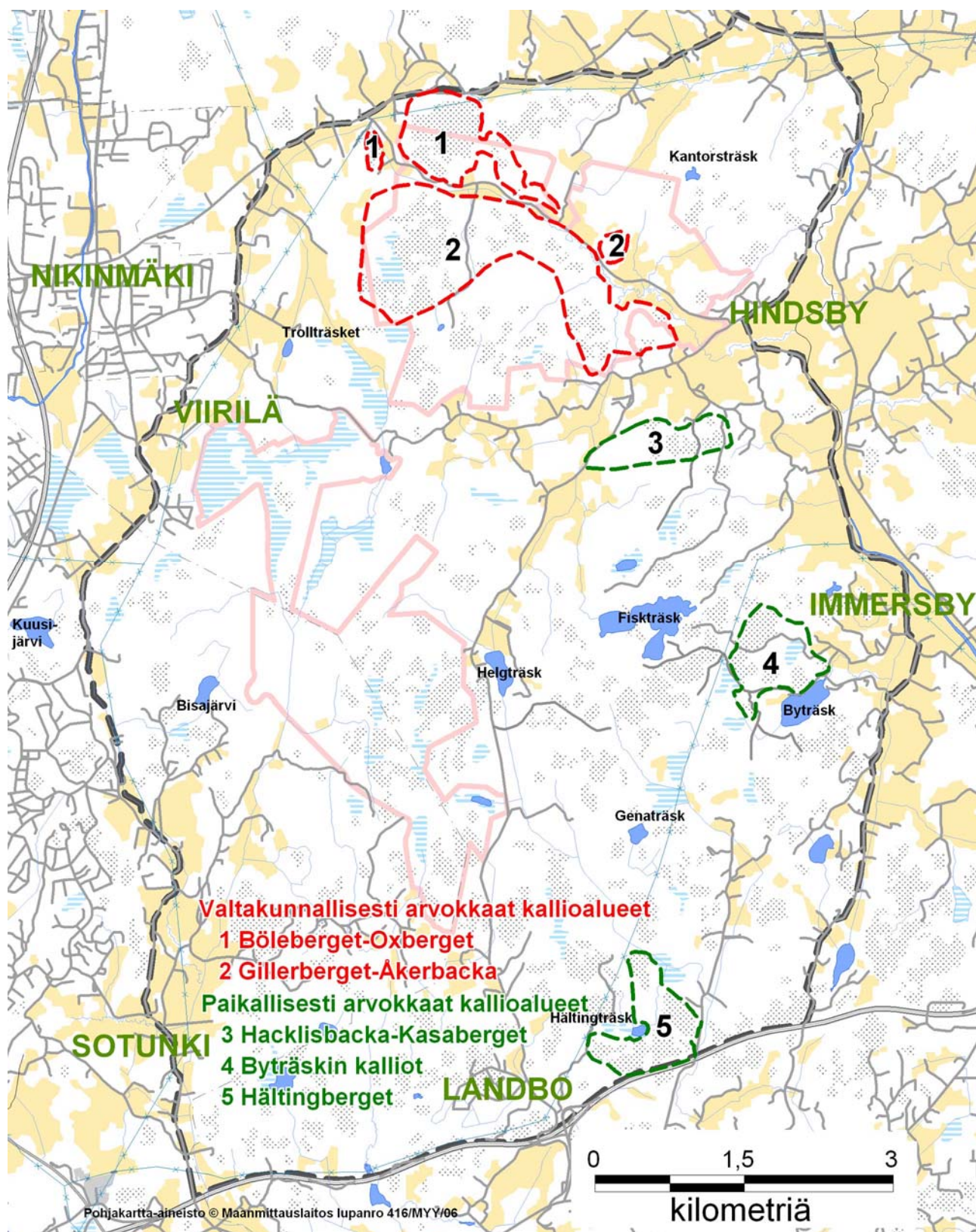
Sotungin kulttuurimaisema Sipoonkorven länsireunalla on merkitty valmisteilla olevassa Vantaan yleiskaavassa kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi alueeksi. Krapuojan (Krabäck) ympärillä avautuvat peltoaukeat ja niiden keskellä oleva Sotungin kylä, jonka tunnettu historia yltää keskiajalle asti, ovat maisema-alueen arvokkain osa.

Sipoonjoen kulttuurimaisemassa Sipoonkorven itäreunalla on niin ikään nähtävissä paljon vanhaa historiaa. Varhaisimmat asumisen merkit juontavat kivikaudelle saakka. Pysyvää asutusta on ollut keskiajalta saakka. Sipoon vanha kirkko Sipoonkorven tuntumassa Nikkilässä valmistui 1400-luvun lopulla. Sipoonkorven vanhimmat säilyneet asuinrakennukset ja tilakokonaisuudet ovat 1700-luvulta (Itä-Uudenmaan seutukaavaliitto 1988). Asutus keskittyi etenkin Sipoonjoen pääuoman mutta myös sen sivuhaarojen varsille. Jokivarren peltoalueet ovat olleet yhtäjaksoisessa viljelyssä monta sataa vuotta.

8.2 Perinnemaisemat

Perinnemaisemat ovat oleellinen osa kulttuurimaisemaa ja Sipoonkorven hienoja maisema-alueita. Lajistoltaan mielenkiintoisimpia perinnemaisemia ovat perinnebiotoopit, joissa määritelmänkin mukaan on aina arvokasta kasvillisuutta. Sipoonkorven perinnebiotooppeja on käsitelty kohdassa 5.5 Perinnebiotoopit (s. 10).

Perinnemaisemaa ovat perinnebiotooppien ohella rakennetut perinnemaisemat, kuten vanhat kylät ja pihapiirit rakennuksineen, vanhat tehdasalueet ja historialliset liikenneväylät niihin liittyvine rakenteineen ja maisemineen. Kiinteät muinaisjäännökset (ks. s. 26) luokitellaan rakennettuihin perinnemaisemiin. Sipoonkorven rakennettuja perinnemaisemia ovat esimerkiksi monet Sipoonjoen ja Byabäckenin laakson vanhat pihapiirit rakennuksineen ja Kuninkaantien historiallinen reitti, joka sivuaa Sipoonkorpea lännessä ja pohjoisessa. Maastoon kyltein merkitty Kuninkaantie noudattelee Ruotsin suurvalta-ajan postireittiä, joka oli käytössä jo 1300-luvulla.

Kuva 10. Sipoonkorven valtakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kallioalueet.

Kuva 11. Kilpikaarnainen mäntyvanhus Bisajärven lähellä läntisessä Sipoonkorvessa. Kaunista ja kulumiselle herkkää maastoa. (Anna Ojala)

8.3 Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet

Nykyisen Itä-Uudenmaan maakunnan kallioalueet inventoitiin ensimmäisen kerran vuosina 1989–90. Täydennyskartoitusta tehtiin vuonna 2001. Kallioalueet arvioitiin geologisten, biologisten ja maisemallisten arvojen perusteella seitsemään luokkaan: valtakunnallisesti tai muuten luonnonsuojelun kannalta merkittävät kallioalueet (1–4), paikallisesti merkittävät kallioalueet (5–6) sekä maiseman ja luonnonarvojen kannalta vähäiset kallioalueet (7) (Husa & Teeriaho 2004).

Sipoonkorvesta löytyy kaksi valtakunnallisesti merkittävää kallioaluetta. Luokkaan 4 (arvokas kallioalue) arvioidut Böleberget-Oxberget sekä Gillerberget-Åkerbacka sijaitsevat Hindsbyssä Sipoonkorven pohjoisosassa. Gillerberget-Åkerbackan biologinen arvo on todettu hyvin merkittäväksi (kuva 10).

Paikallisesti arvokkaita kallioalueita on kolme: Hacklisbacka-Kasaberget, Byträskin kalliot ja Hältinberget. Ne kaikki on sijoitettu luokkaan 5 (kohtalaisen arvokas kallioalue). Biologiselta arvoltaan Byträskin kalliot on arvioitu merkittäväksi.

8.4 Muu maisema

Kauniisiin maisemiin törmää Sipoonkorvessa kulkiessaan paikoitellen tuon tuosta. Monilla Sipoonkorven järvillä ja lammilla veden yli avautuu rauhallinen erämaanäkymä hyvinkin luonnontilaisen kaltaisessa ympäristössä. Erämaan tunnun saavuttaa myös monilla soilla, erityisesti Viirilän laajojen avosoiden ojittamattomilla osilla. Varttuneen puuston takaa hämmöttävät jyhkeät kallioseinämät luovat metsään aivan erityisen tunnelman, ja monelta korkealta kalliolta on upea näköala kauas yli metsämaiseman tai laajan peltoaukean. Oma tunnelmansa vallitsee metsän keskellä olevilla niittyaloilla. Osa niityistä on säilynyt vielä avoimina, mutta moni entinen niitty on kasvamassa umpeen ja häviämässä lopullisesti maisemasta.

9 HYVIÄ LUONTOKOKONAISUUKSIA NATURA-ALUEIDEN ULKOPUOLELLA

Tässä selvityksessä keskityttiin "luonnonympäristöihin", kuten metsiin ja soihin. Sipoonkorven Natura-verkostoon kuulumattomalla osalla erottuu kolme aluetta, joissa on paljon hyviä ja luonnoltaan vaihtelevia kohteita: 1) Storträskin ja Gumböle träskin alue Sipoonkorven lounaisosassa, 2) Byträskin ja Fiskträskin alue Sipoonkorven itäpuoliskossa ja 3) Katronträskin alue Sipoonkorven luoteiskolkassa. Niissä kaikissa on kallioiden kilpikaarnamännikköä, reheviä lehtoalueita ja puronvarsia, märkiä soita sekä luonnontilaisen kaltaista tai muuten runsaasti lahoppuuta sisältävää tuoretta tai lehtomaista kangasmetsää.

Lukumäärän tai pinta-alan mukaan tarkasteltuna vähiten hyviä luontokohteita löytyi Hampträskin alueelta kaakkoisesta Sipoonkorvesta, Landbon pohjoispuoliselta alueelta Sipoonkorven eteläosassa, Bisajärven alueelta Sipoonkorven länsiosassa sekä Sipoonkorven pohjoisimmasta osasta.

10 KULUMISELLE HERKKIÄ ALUEITA

Kulumiselle arimmat alueet löytyvät jäkälä- ja sammalpeitteisiltä kallioilta, märiltä soilta ja paljon liikuttujen lampien rantamilta, niin kuin olettaa saattaa. Jos suuret ihmismäärät ohjataan kallioalueelle, on selvää, että kasvillisuus kuluu polun ympäristössä. Voimakas kuluminen on selvästi nähtävissä esim. luontopolun varrella Höggergetin laella. Alueiden kuluneisuutta on arvioitu liitteessä 13.

Sipoonkorvessa vuonna 1995 järjestetyn Jukolan viestin vaikutuksia seuranneessa tutkimuksessa todettiin puolukka- ja mustikkatyypin kankaiden sekä lehtojen kasvillisuuden palautuvan ennalleen suhteellisen nopeasti voimakkaan kulutuksen jäljiltä. Sen sijaan kallioiden jäkäläköt ja sammalikot palautuvat erittäin hitaasti (Myllyvirta ym. 2000).

11 RAUHOITETUT LUONNONMUISTOMERKIT

Hindsbyn Prästbackassa kasvava vanha niinipuu on rauhoitettu luonnonmuistomerkkinä vuonna 1956. Suuressa puussa on kolme päähaaraa. Rungon ympärysmittaksi on mitattu 353 cm. Puun latvus kohoaa noin 25 metrin korkeudelle. Sipoonkorven toiselta laidalta Viirilästä löytyy toinen rauhoitettu luonnonmuistomerkki, suuri siirtolohkare (Isokivi). Korkeudeltaan ja leveydeltään yli nelimetrisen kivi nojaa pienempään kiveen, jolloin suuren lohkarin alle jää luolamainen tila. Rauhoitetut luonnonmuistomerkit on merkitty sivun 28 karttaan.

Tässä työssä käytetyn Sipoonkorven rajauksen Vantaan puoleisella alueella ei ole rauhoitettuja luonnonmuistomerkkejä. Kalkkiuunintien ja Uunirinteen risteyksessä on peruskarttaan merkitty rauhoitettu puu paikkaan, jossa vielä muutama vuosi sitten kasvoi suuri käärmekuusi. Puu kuitenkin kuoli ankaraan kuivuuteen vuonna 2003 (Dick Sjöblom. Suull. ilmoitus 12.5.2006).

Hyviä kohteita rauhoitetuiksi luonnonmuistomerkkeiksi löytyisi Sipoonkorvesta useampikin: esimerkiksi hiidenkirnut Lindamorsmossenin eteläpäässä, korkealla Brännbergin huipulla oleva pieni pirunpelto, valtava siirtolohkare Nybyggetin kaakkoispuolella ja mahtava kalliojyrkäne puolisen kilometriä Byträskin koilliskulmasta pohjoiseen.

Vantaan alueella tehdyssä geologisten kohteiden kartoituksessa Sipoonkorvesta on kuvattu nelisenkymmentä geologista kohdetta, jotka ovat lähinnä siirtolohkareita (Hildén 1987, 1989).

12 KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET

Muinaisjäännökset ovat menneen ajan elämästä kertovia merkkejä ja rakenteita. Ne jaetaan esihistoriallisiin ja historiallisen ajan muinaisjäännöksiin. Esihistoriaa on aikajakso, jolloin kirjoitustaitoa ei vielä tunnettu. Esihistoriallinen aika jaetaan kolmeen aikakauteen, jotka ovat kivikausi (10000–1500 eaa.), pronssikausi (1500–500 eaa.) ja rautakausi (500 eaa.–1150 jKr.). Tyypillisiä esihistoriallisia muinaisjäännöksiä ovat kalliomaalaukset, vanhat asuin- ja hautapaikat sekä pyyntikuopat.

Kirjoitustaidon myötä, Suomessa 1100-luvun puolivälin tienoilla, alkoi historiallinen aika. Se jaetaan keskiaikaan (1150–1500) ja uuteen aikaan (1500–). Kalkinpolttouunit, linnat ja kartanot ovat monille tuttuja historiallisen ajan muinaisjäännöksiä. Nuorimmat historiallisen ajan muinaisjäännökset ovat 1900-luvulta.

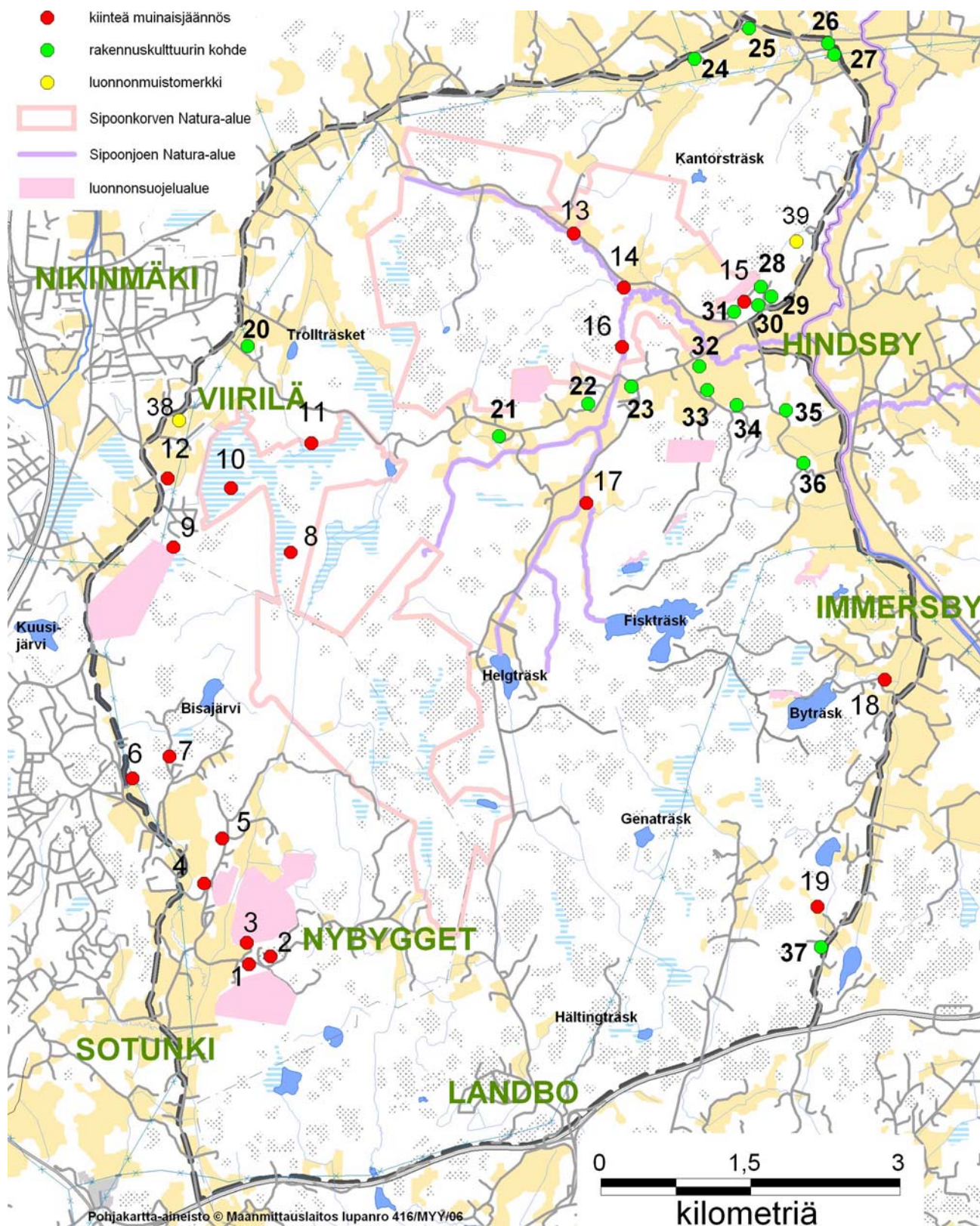
Museoviraston vuoden 2005 aineiston mukaan Sipoonkorvessa on 19 muinaisjäännöstä (taulukko 1 ja kuva 12). Niistä yhdeksän on esihistoriallisia ja kymmenen historiallisen ajan muinaisjäännöksiä. Varhaisimmat muinaisjäännökset, vanhat asuinpaikat, ovat kaukaa kivikaudelta, joka alkoi Suomessa viimeisimmän jääkauden jälkeen noin 10000 eaa. ja päättyi aikaan noin 1500 eaa. Sipoonkorven nuorimmat muinaisjäännökset ovat asuinrakennuksia 1800-luvun jälkipuoliskolta.

Taulukko 1. Sipoonkorven muinaisjäännökset. Kohteiden numerointi kuten kuvan 12 kartassa. V = Vantaa, S = Sipoo.

Nro	Kohdenimi (kunta)	Tyyppi (alatyypit)	Ajoitus
1	Skrivkulla (V)	asuinpaikka	kivi- ja/tai pronssikautinen
2	Högbergsbacka (V)	hautapaikka (hautaröykkiö)	esihistoriallinen
3	Högbergsbacka (V)	asuinpaikka	kivikautinen
4	Kullbacka (V)	raaka-aineen hankintapaikka (louhos)	historiallinen
5	Sotunki (V)	raaka-aineen hankintapaikka (louhos)	historiallinen
6	Forsbacka (V)	asuinpaikka	kivikautinen
7	Kuppis (V)	asuinpaikka	kivikautinen
8	Viirilä (S)	asuinpaikka	kivikautinen
9	Pupukalteva (S)	kivirakenne (ryssänuuni)	historiallinen
10	Viirilä (S)	asuinpaikka	kivikautinen
11	Viirilä (S)	asuinpaikka	kivikautinen
12	Mariendahlin lasiruukki (S)	teollisuuskohde (lasiruukki)	uusi aika
13	Hindsby Västerhov (S)	työ- ja valmistuspaikka (vesimylly)	historiallinen
14	Hindsby Mariendal (S)	työ- ja valmistuspaikka (vesimylly)	historiallinen
15	Hindsby Hovgård (S)	asuinpaikka (kartano)	uusi aika
16	Hindsby Götan (S)	työ- ja valmistuspaikka (vesimylly)	uusi aika
17	Hindsby Grönkulla (S)	työ- ja valmistuspaikka (vesimylly)	historiallinen
18	Immersby Broars (S)	työ- ja valmistuspaikka (vesimylly)	historiallinen
19	Bak-Storäng (S)	asuinpaikka	kivikautinen

Sipoonkorven muinaisjäännösten joukossa on yksi ryssänuuni (kohde 9). Se on kansanomaisen mutta virallisessa käytössä oleva nimitys kiviuneille, joita venäläiset joukot sekä toisaalta venäläisiä joukkoja piilotelleet paikalliset asukkaat rakensivat ruuan valmistusta varten erityisesti isovihan ja pikkuvihan aikana 1700-luvulla. Suurin osa ryssänuuneista löytyy rannikkoseudulta.

Kiinteät muinaismuistot ovat rauhoitettuja kohteita. Niiden suojelusta, tutkimisesta, hoidosta ja merkitsemisestä vastaa Museovirasto. Muinaismuistolaki määrittelee suojelluille kiinteille muinaisjäännöksille kahden metrin levyisen suoja-alueen.

Kuva 12. Sipoonkorven kiinteät muinaisjäännökset (1–19), rakennuskulttuurin kohteet (20–37) ja rauhoitetut luonnonmuistomerkit (38–39).

Taulukko 2. Sipoon kunnan rakennuskulttuurin inventoinnin kohteita Sipoonkorven alueella vuonna 1982. Numerointi on sama kuin oheisessa kartassa (kuva 12).

Nro	Kohde	Tyyppi	Ajoitus (vuosi)
20	Mosabacka	asuinpaikka	uusi aika (n. 1890, n. 1930)
21	Meijlis II	asuinrakennus	uusi aika
22	Söder-Martis	tila	uusi aika (1700-luku)
23	Knuters	tila	uusi aika (1800-luku)
24	Grönkulla	asuinrakennus	uusi aika (1819, korj. 1950)
25	Boskiksen kartano	asuinrakennus	uusi aika (1800-1900-luku)
26	Klockars	asuinrakennus	uusi aika (1800-luku)
27	Muuntaja	rapattu muuntaja	uusi aika
28	Lindbo	asuinrakennus	uusi aika
29	Staffas	asuinrakennus	uusi aika (1823)
30	Mejlans	asuinrakennus, navetta	uusi aika (1800-1900-luku)
31	Trumpetas	asuinrakennus	uusi aika (1800-luku)
32	Byagården	rakennus, entinen kansakoulu	uusi aika
33	Storgård	asuinrakennus	uusi aika (1800-luku)
34	Nygård	asuinrakennus (2 kpl)	uusi aika (1880-luku)
35	Torrbacka	asuinrakennus	uusi aika (1700-luku)
36	Paljok	historiall. kylä, päärakennus	uusi aika
37	Sälgkulla	asuinrakennus	uusi aika (1800-luku)

13 LUONNONHOITO

13.1 Hoidetut alueet

”Monimuotoisuuden tietoinen lisääminen alueella on tarpeen (erityisesti hoitoa tarvitsevat perinnebiotoopit sekä ennallistaminen)”, todetaan Sipoonkorpityöryhmän (2004) loppuraportissa. Metsähallitus on tehnyt ennallistamis- ja luonnonhoitosuunnitelman Hindsbyn metsän alueelle (Leikas 2004) ja hoitosuunnitelman Byabäckenin laakson perinnemaisemille ja pelloille (Kanerva 2003). Parinkymmenen hehtaarin perinenniitty kunnostettiin Hindsbyssä vuonna 2004 osana EU:n rahoittamaa ympäristöohjelmaa, ja nyt raivatulla niityllä laiduntavat hevoset.

Perinnebiotooppien ja -maisemien säilymiseksi on välttämätöntä, että niiden perinteinen käyttö jatkuu. Laidunalueet pysyvät avoimina vain, jos eläinten laidunnus jatkuu. Sipoonkorven alueella on paljon laiduntavia kotieläimiä, etenkin hevosia, joten tähän päivään säilyneiden perinnemaisemien ja -biotooppien säilyminen pitkälle tulevaisuuteen on mahdollista. Ja koska laiduntavia eläimiä kerän on, Sipoonkorven umpeenkasvaneiden perinnemaisemien ja -biotooppien palauttaminen avoimiksi tai puoliavoimiksi ympäristöiksi on mielekästä ja mahdollista, kuten tapahtui Hindsbyssä. Sopivia kohteita löytyisi todennäköisesti muualtakin Sipoonkorven alueelta.

Lehtoja on yleensä hoidettava, jotta lehtokasvillisuus säilyy monipuolisena ja edustavana. Lehtojen hoito on tavallisimmin liikaa varjostavien kuusien vähentämistä. Metsähallitus hoitaa elinvoimaisimpia pähkinäpensasesiintymiä Hindsbyn metsän alueella tehdyn hoitosuunnitelman mukaisesti. Lailla suojeltujen pähkinäpensaslehtojen suojelupäätöksissä sallitaan tarvittavat hoitotoimenpiteet pähkinäpensaslehdon ominaispiirteiden säilyttämiseksi.

13.2 Ennallistaminen

Ennallistamisen idea ja tarkoitus on kuvattu ja ytimekkäästi esimerkiksi Metsäteollisuus ry:n käytämässä määritelmässä: "Ennallistaminen tarkoittaa erilaisia, yleensä kertaluontoisia toimenpiteitä, joilla käynnistetään elinympäristön palautuminen kohti luonnontilaa." Metsäalueilla ennallistamien on tavallisesti aukkojen tekoa tasaikäisiin yhden puulajin istutusmetsiin ja lahopuun tuottamista. Ojitetuilla soilla tärkein ennallistamistoimi on ojan tukkiminen.

Metsähallitus on tehnyt ennallistamistoimenpiteitä useassa kohteessa Hindsbyn metsän alueella (Leikas 2004). Toistaiseksi toimenpiteet ovat olleet aukkojen tekoa ja lahopuun määrän lisäämistä. Myöhemmässä vaiheessa on tarkoitus ennallistaa suoalueita oja tukkimalla. Metsähallitus pyrkii saamaan Sipoonkorven Natura -2000 alueen eteläisen osan ennallistamis- ja luonnonhoitosuunnitelman valmiiksi vuonna 2007.

Ennallistamisen arvoisia kohteita, kuten ojitettuja soita, löytyy Sipoonkorvesta Natura-alueiden ulkopuoleltakin. Periaatteessa kaikki ojitetut suot ovat mahdollisia kohteita, kuten Långnäskärr Byträskin koillispuolella (kohde 137). Suon ennallistamisella olisi suotuisa vaikutus Immersbyn pähkinäpensaslehdon suojelualueeseen, koska lehdon halki virtaavaan puroon riittäisi vettä pidemmäksi aikaa, kun vettä varastoituisi suolle.

Erinomainen ennallistamiskohde, ojitettu lehtokorpi löytyy Hältingträskin länsipuolella jyrkkärinteisessä laaksossa (kohteen 43 eteläpuolella). Sielläkin ojan tukkiminen nostaisi pohjaveden pinnan tasoa hyvin rajatulla alueella kuivahtaneessa lehtokorvessa, jossa kasvaa vielä useita monirunkoisia tervaleppiä.

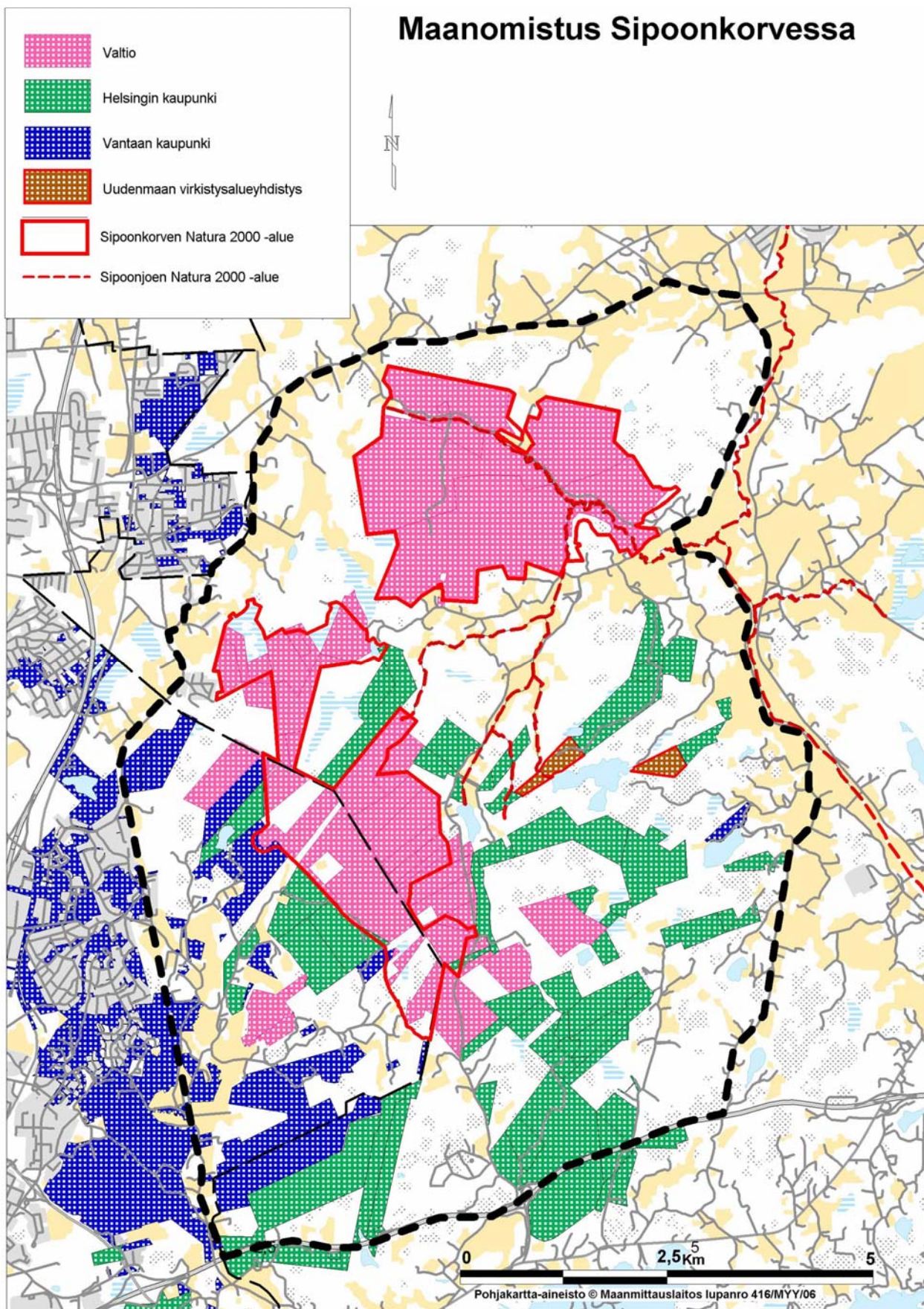
Metsien ja soiden kaltaisten luonnonympäristöjen lisäksi voidaan ennallistaa perinnemaisemia ja perinnebiotooppeja. Silloin kertaluonteiset toimenpiteet eivät riitä, vaan perinnebiotyypin alun perin synnyttäneitä toimintaa on jatkettava. Byabäckenin jokilaaksossa Hindsbyssä Metsähallitus hoitaa ja kunnostaa perinnebiotooppeja vuonna 2003 valmistuneen hoitosuunnitelman mukaisesti (Kanerva 2003)

Sipoonkorven alueella on useita umpeen kasvavia entisiä niittyjä ja peltoja. Etenkin maiseman mutta myös koko Sipoonkorven lajiston monimuotoisuuden kannalta avoimien alueiden säilyminen on toivottavaa. Niityn häviämisen myötä paikalta häviävät avoimelle alueelle sopeutuneet eläimet, kasvit ja sienet. Erityisen tärkeää on turvata Ribackan kentän säilyminen avoimena Torpetissa, sillä alueen lajisto tiedetään arvokkaaksi (Jakobsson 2004).

14 MAANOMISTUS JA MAANKÄYTTÖ

Sipoonkorven maisema on muotoutunut vuosikymmenten ja vuosisatojen saatossa. Nykyiseen metsäluontoon ovat vaikuttaneet merkittävästi ensimmäisen maailmansodan aikaiset ns. kiinalaishakkuut, jotka liittyivät laajoihin linnoitustöihin silloisen Pietarin turvaamiseksi. Laajoja vanhan metsän alueita ei sen takia Sipoonkorvesta löydy. Metsien käytön laiturina voi paikoin aavistaa muovanneen alueen puulajisuhteita ja kenttäkerroksen kasvilajistoa. Kiinalaishakkuuiden jälkeen kasvanneet puut ovat tulleet metsätalouden kannalta korjuuikään. Nuoret taimikot ja uudet hakkuuaukot ovat jälleen ilmestyneet metsämaiseman tavalliseksi osaksi Sipoonkorvessa.

Sipoonkorvessa on paljon maanomistajia, mutta kaksi suurinta maanomistajaa, valtio ja Helsingin kaupunki, omistavat yhdessä lähes puolet Sipoonkorven metsäalueesta.

Kuva 13. Valtion, kuntien ja Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen maanomistus Sipoonkorvessa ja lähialueella.

14.1 Valtion maat

Metsähallitus hallinnoi pääosaa valtion noin 1440 hehtaarin maaomaisuudesta Sipoonkorvessa. Osa valtion maasta on ympäristöministeriön hallinnassa. Valtion omistamat metsäalueet on varattu kokonaisuudessaan luonnonsuojeluun ja virkistyskäyttöön. Pelto- ja niittyalueita vuokrataan viljelys- ja laidunkäyttöön, jolloin alueiden perinteinen käyttö voi jatkua. Sipoonkorven Natura 2000 -alue on valtaosin valtion maata, josta ollaan tekemässä uutta luonnonsuojelualuetta (Sipoonkorven luonnonsuojelualue, s. 19 ja 21, kuva 9).

14.2 Helsingin kaupungin maat

Helsingin kaupunki omistaa Sipoonkorven alueella tällä hetkellä noin 900 hehtaaria metsää. Hindsbyn alueen metsät (yli 600 ha) luovutettiin vaihdoissa valtiolle maaliskuussa 1991. Lisäksi vuonna 2000 allekirjoitetulla vaihtokirjalla Helsingin kaupunki luovutti Sipoonkorven alueita suojelutarkoituksiin yhteensä noin 400 hehtaaria. Vuonna 2001 tehdyn päätöksen mukaan Helsingin Sipoonkorvessa omistamia metsiä hoidetaan ulkoilumetsien hoidon periaattein, jossa virkistyskäyttö on etusijalla. Myös luonnonsuojelulliset näkökohdat tulevat paremmin huomioiduksi, kuin jos metsät olisivat yhä metsätalousalueina.

Metsien hoitovastuussa oleva rakennusvirasto laatii vuonna 2006 luonnonhoitosuunnitelman Sipoonkorven alueella oleville maille. Luonnonhoitosuunnitelmaa varten tehtävässä inventoinnissa kerätään uusia vääräväri-ilmakuvia hyväksi käyttäen tarkat tiedot metsästä ja kartoitetaan metsälain mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt ja muut arvokkaat luontokohteet. Hoidon tavoitteet määritetään rakennusvirastossa 2006 laadittavan uuden luonnonhoidon strategian mukaisesti.

14.3 Vantaan kaupungin maat

Vantaan kaupunki on merkittävä metsänomistaja Sipoonkorven länsiosassa. Voimassa olevassa yleiskaavassa samoin kuin uuden yleiskaavan luonnoksessa Sipoonkorven metsämaat on merkitty joko luonnonsuojelualueeksi tai retkeily- ja virkistysalueeksi. Vantaan kaupunki on päättänyt toistaiseksi pidättäytyä uudistushakkuista omistamissaan metsissä Sipoonkorvessa.

Vuoden 2005 syksyllä Vantaan kaupunki vaihtoi omistamiaan Sipoonkorven Natura-alueita valtiolle. Vaihtokaupan kauppakirjat allekirjoitettiin vuoden 2006 tammikuussa, jolloin valtiolle siirtyi 65 hehtaaria Sipoonkorven metsäaluetta.

14.4 Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen maat

Uudenmaan virkistysalueyhdistys on kuntien omistama organisaatio, jonka tehtävänä turvata ja kehittää uusmaalaisten ja itäuusmaalaisten virkistysmahdollisuuksia sekä säilyttää ja vaalia luontoa. Sipoossa yhdistyksellä on pieneltä osin Fiskträskin rantaan rajoittuva, runsaan 20 hehtaarin kokoinen metsäalue. Se on tullut yhdistykselle alun pitäen Helsingin kaupungin kanssa tehdyssä maanvaihtokaupassa. Fiskträskin virkistysalue on suosittu päiväretkeilykohde, ja suurin vetovoima lienee metsäjärven muodostamassa kauniissa maisemassa. Syksyisin alueella liikkuu paljon marjastajia ja sienestäjiä.

14.5 Yksityiset maat

Yksityisiä maanomistajia on paljon, ja yhteensä yksityiset omistavat lähes puolet Sipoonkorven metsähehtaareista. Yksityismaat ovat valtaosin perinteisessä metsätaloustyössä, jolloin puuta

myydään ja metsänhakkuita tehdään. Viime aikoina laajoja avohakkuita on tehty varsinkin Sipoonkorven itäosassa. Yksityisille maille on perustettu pieniä suojelualueita, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on lähes 30 ha.

Taulukko 3. Sipoonkorven metsien omistus toukokuussa 2006.

Maanomistaja	Pinta-ala
valtio	1440 ha
Helsingin kaupunki	900 ha
Vantaan kaupunki	278 ha
Uudenmaan virkistysalueyhdistys	40 ha
yksityiset maanomistajat	2020 ha
Yhteensä	4630 ha

14.6 Kaavoitustilanne

Vantaan yleiskaavaluonnoksessa merkittävä alue Sipoonkorven Vantaan puoleisesta alueesta on merkitty virkistysalueeksi sekä luonnonsuojelualueeksi. Niiden lisäksi kaavaluonnoksessa on kyläaluetta ja maatalousaluetta. Sotungin kylä ja sitä ympäröivät pellot ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita alueita.

Sipoon puolella pääasiallinen voimassa oleva kaava on Haja-asutusalueiden yleiskaava (vahvistettu 18.4.1997). Kaavassa suurin osa Sipoonkorven alueesta on merkitty maa- ja metsätalousalueeksi. Yleiskaavan suojelualueiksi osoitetut alueet kuuluvat valtaosin Sipoonkorven Natura 2000 -alueeseen. Alueella on lisäksi joitakin pienempiä seuraavien oikeusvaikutuksettomien osayleiskaavojen varauksia: Etelä-Sipoon osayleiskaava (1979), Keski-Sipoon osayleiskaava (1987) sekä Itäsalmen keskustan, Landbon, Korsnäsin, Karhusaaren ja Storörenin osayleiskaava (1992). Landbossa on voimassa Landbon asemakaava. Sipoon yleiskaava 2025 on saatettu vireille tammikuussa 2005.

15 SIPOONKORVEN NYKYINEN VIRKISTYS- JA OPETUSKÄYTTÖ

15.1 Saavutettavuus

Sipoonkorpi sijaitsee erinomaisella paikalla monia käyttäjäryhmiä ajatellen. Se on lähellä suuria taajamia hyvien liikenneyhteyksien varrella. Helsingin ja Nikkilän väliä kulkevilla linja-autoilla pääsee aivan Sipoonkorven tuntumaan lännessä Vanhan Porvoontien ja pohjoisessa Jokivarrentien ja Kuninkaantien pysäkeille. Idässä linja-autoreitit sivuavat Sipoonkorpea koko sen itäreunan matkan Brobörentiellä, Hindsbyntiellä ja Immersbyntiellä. Sipoonkorven eteläreunalla kulkevat linjat Porvoonväylää, mutta pysäkkejä on harvassa. Sipoonkorpea halkovan Knutersintien linja-autovuoroilla pääsee Sipoonkorven keskiosaan.

Omalla autolla liikkuvalla Sipoonkorpi on helppo kohde. Suuret paikoitusalueet löytyvät Kuusijärven ja Hakunilan ulkoilukeskusten yhteydestä. Pienempiä paikoitusalueita on eri puolilla Sipoonkorpea, muun muassa luontopolun yhteydessä Hindsbyssä.

Sipoonkorven lähituntumassa on suuria asuinalueita etenkin Vantaan puolella, joten monet tulevat Sipoonkorpeen jalkaisin tai pyöräillen. Sipoonkorven alueella ei ole toistaiseksi pyöräteitä, joten pyöräilijät jakavat samat ajoväylät autojen kanssa.

15.2 Palvelurakenteet

Ulkoilun palvelut keskittyvät Sipoonkorven viereisille alueille Hakunilan ja Kuusijärven ulkoilukeskusten yhteyteen. Sipoonkorven pohjoispuolella Keravan Keinukalliolla on kolmas merkittävä ulkoilukeskus. Sipoon puolella on Pilvijärven ulkoilualue. Kuusijärven ulkoilukeskuksesta lähtevät ulkoilureitit yltyvät Sipoonkorven puolelle Bisajärven ympäristöön. Lumitilanteen salliessa Sipoonkorven länsiosassa on laaja latuverkosto, joka jatkuu Hakunilasta pohjoiseen Keravan Keinukallioon saakka.

Talvinen latuverkosto on nykyisellään melko kattava, ja lisäksi Sipoonkorvessa on yksittäisiä merkittäviä polkureittejä (ks. Merkityt reitit, s. 36). Kesäaikaisen ohjatun virkistyskäytön kehittämistä tarvitaan Sipoonkorvessa, sillä ulkoilupalveluiden puute rajoittaa kävijöiden määrää (Sipoonkorpi-työryhmä 2004). Metsähallitus on muun muassa jo tehnyt päätöksen merkitä ratsastusreitti sekä kunnostaa vanha Bergströmin torppa levähdys- ja leiriytymisalueeksi Hindsbyssä.

Kuntien, Metsähallituksen ja Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen jo nykyisellään tarjoamien ulkoilua ja virkistystä edistävien toimien ohella monet järjestöt ja seurakunnat toimivat omalla sarallaan ja kutsuvat mukaan toimintaansa.

Tätä nykyä liikkuminen Sipoonkorvessa pitkälti perustuu jokamiehenoikeuksiin, jotka on lueteltu liitteessä 7). Jokamiehenoikeudet ja niihin liittyvät velvollisuudet mielessä pitäen Sipoonkorvessa onkin voinut, ja jatkossakin voi, iloita ja nauttia monipuolisesta luonnosta monin eri tavoin.

15.3 Ulkoilu, retkeily ja luonnontarkkailu

Lenkkeilyä ja muuta ulkoilua voi harrastaa Sipoonkorvessa merkityillä reiteillä tai omat reittinsä valiten huomattavan laajalla alueella ja monenlaisessa maastossa. Lähes koko Sipoonkorven alueelta on olemassa hyvät suunnistuskartat, joiden avulla voi luottavaisin mielin suunnistautua Sipoonkorven syrjäisimpiinkin kolkkiin. Jos ei halua liikkua yksin, voi osallistua esim. Vantaan ympäristökeskuksen ja *Vantaan Ladun* järjestämiin opastettuihin retkiin.

Sipoonkorvessa on paljon hienoja luontokohteita, joissa kannattaa liikkua ympäristöä tarkkaan katsellen ja kuunnellen. Alueen luontoon voi tutustua helposti opastetuilla luontoretkillä tai kahdella luontopolulla. Sipoonkorven ja kaikki muutkin Uudenmaan parhaat lintupaikat ja -reitit on koottu opaskirjaksi (Koivula ym. 2000). Sipoonkorven hyviä lintupaikkoja ovat eteläinen Sipoonkorpi lähes kokonaisuudessaan sekä Länsitien ja Martiksintien välinen metsäalue Hindsbyssä. Länsitien ja Hindsbyntien varret ovat hyviä pöllöjen kevättalviseen tarkkailuun.

15.4 Partiotoiminta ja suunnistus

Sipoonkorpi tarjoaa loistavat puitteet partiotoiminnalle. Uudenmaan partiopiiristä lähinnä Keravan, Järvenpään, Tuusulan ja Sipoon lippukuntien partiolaiset retkeilevät Sipoonkorven alueella. Se soveltuu hyvin sekä päivä- että yöretkeilyyn ja on kaikkien ikäkausien ahkerassa käytössä. Vaihtelevassa maastossa partiolaiset voivat harjoitella metsässä selviytymisen perustaitoja, kuten suunnistusta ja tulentekeä. Sipoonkorpi on myös erinomainen paikka järjestää partiotaitokisoja ja riihityksiä. Riihityksissä testataan taitoja, joiden perusteella partiolaisella on oikeus kantaa rintapielessään tietynlaista luokkamerkkiä.

Kuva 14. Pitkälle lahonneesta järestä kuusenrungosta voi löytää mielenkiintoisia kääpiä. Rungon alapinta tutkitaan tarkasti. (Curt Nyman)

Sipoonkorpi on suosittua suunnistusmaastoa, ja suunnistuskartat kattavat suurimman osan Sipoonkorven alueesta. Pienipiirteinen maasto mahdollistaa vaihtelevien ratojen teon. Sipoonkorven pohjoisosassa järjestettiin suunnistuksen suurtapahtuma, Jukolan viesti, vuonna 1995. Pienempimuotoisia suunnistuskilpailuja ja -tapahtumia järjestetään vuosittain.

15.5 Marjastus ja sienestys

Sipoonkorven vaihtelevat metsät tarjoavat hyvät marjastus- ja sienestysmahdollisuudet. Varsinkin mustikkamaastot ovat monin paikoin erinomaiset. Soilta voi löytää lakkoja ja karpaloita, mutta näiden suomarjojen sadot jäävät pieniksi. Hyvää sienimaastoa Sipoonkorvessa on kaikkialla. Hyvinä sienivuosina rouskuja ja suppilovahveroita on erittäin paljon. Paikoin löytyy kantarelleja, mutta hyvät kantarellipaikat ovat pienialaisia.

15.6 Metsästys ja kalastus

Riistanhoitoyhdistysten aluejaot menevät kunnittain, joten Sipoonkorven alueella toimivat Sipoon ja Vantaan riistanhoitoyhdistykset. Ne vastaavat mm. metsästyslupien myöntämisestä paikallisille metsästysseuroille, joita ovat Östersundomin, Sotungin, Immersbyn, Hindsbyn ja Kirkonkylän metsästysseurat. Sipoonkorpi on ollut pitkään suosittua metsästysaluetta, jossa on metsästyksen osallistujien määrää on jouduttu rajoittamaan jo 1960-luvulta lähtien.

Hirvi on tärkein riistaeläin. Sipoonkorven laajoilla metsämailla elää paljon hirviä, joten metsästyksellä Sipoonkorvessa on suuri merkitys koko Helsingin seudun hirvikannan säätelyn kannalta. Metsähallitus on kieltänyt metsästyksen hallinnoimiltaan alueilta, mutta sallii kuitenkin hirvenajon maittensa halki. Suurten riistaeläinten ohella metsästetään pienpetoja, etenkin minkkejä ja supikoiria. Kauden aikana parisensataa metsästäjää käyttää Sipoonkorpea säännöllisesti metsästyksensä vuoksi.

Sipoonkorven lounaisosassa sijaitseva Storträskin kalastuksen hoidosta vastaavat on vantaalaisten kalastuskerhot. Storträskiin istutetaan pyyntikokoisia kirjolohia ja myydään kalastuslupia. Sipoonkorven muilla pikkujärvillä ja lammilla voi harrastaa jokamiehen oikeuksiin kuuluvaa mato-ongintaa ja pilkintää. Sipoonkorven suurimmalla järvellä, Fiskträskillä, käydään jokseenkin säännöllisesti ongella ja pilkillä. Järvessä elää suuria haukia, joten kalastuksenhoitomaksun suorittaneiden kannattaa yrittää Fiskträskillä myös viehekalastusta. Sipoonkorven muilla järvillä ja lammilla kalastus on pienimuotoista ja satunnaista.

Kuva 15. Tunnistamaton sieni kummastuttaa. (Jarmo Honkainen)

15.7 Ratsastus ja koiraharrastus

Sipoo kuuluu niihin kuntiin, joissa on asukasta kohden eniten hevosia. Ratsastusharrastus on suosittua, mutta sopivien reittien puute vaikeuttaa ratsastustoimintaa. Sipoossa on meneillään hanke, jossa pyritään luomaan koko kunnan alueen kattava ratsastusreittien verkosto. Vantaan kaupunki on tehnyt alustavan suunnitelman ratsastusreiteiksi Sipoonkorven Vantaan puoleiselle alueelle. Toistaiseksi ratsastajat liikkuvat hevosineen Sipoonkorven teillä ja mm. ratsastustallien lähiympäristön metsäpoluilla, joten ratsastuksen ohjaaminen nimenomaan ratsastukseen tarkoitetuille reiteille olisi tarpeen.

Leveällä uralla ratsastus ja patikointi voidaan hyvin sijoittaa rinnakkain. Patikoijat voivat aina liikkua ratsastusreittejä pitkin, mutta hevoset eivät yleensä sovi patikoijille osoitetuille poluille. Varsinkin maaston märät kohdat kuluvat kavioiden alla niin, että käytännössä ratsastajille ja patikoijille on osoitettava omat reitit. Kun ratsastusreitti risteää latureitin kanssa, on risteyskohdat sijoitettava tasaiseen maastonkohtaan, jossa ratsastaja ja hiihtäjä havaitsevat toisensa hyvissä ajoin.

Sipoonkorven kahdella valtion omistamalla kallioalueella Knutersintien molemmin puolin on koiraharrastajien käytössä olevat harjoitusmaastot. Maanomistajan luvalla haku- ja jäljestyskoikeita järjestetään muillakin alueilla Sipoonkorvessa.

Porvoonväylän eteläpuolella vastapäätä Sipoonkorpea on noin 50 hehtaarin laajuinen koirametsä. Helsingin kaupungin omistama metsäalue on nimenomaan tarkoitettu koirien ulkoiluttamiseen ja kouluttamiseen. Koirametsän yhteydessä on paikoitusalue, josta on lyhyt matka Porvoonväylän pohjoispuolelle Sipoonkorveen esimerkiksi Puroniityntien alikulun kautta.

15.8 Pyöräilijöitä ja muita käyttäjäryhmiä

Sipoonkorven maanteillä ja metsäautoteillä liikutaan jonkin verran pyöräillen. Valtakunnallinen pyörämatkailureitti on merkitty Sotungin kylän halki, josta reitti jatkuu pohjoiseen Vanhalle Porvoontielle ja edelleen kohti Nikkilää. Pyörämatkailureitti enimmäkseen vain sivuaa Sipoonkorpea, mutta eritasoiset pyöräilyreitit sopisivat hyvin muuallekin Sipoonkorven kulttuurimaisemaan. Maastopyöräilyreittejä ei Sipoonkorvessa ole.

Hyvin erilaiset ryhmät ovat löytäneet Sipoonkorvesta paikan toiminnalleen. Sipoonkorven uusimpia tulijoita ovat jousiampujat. Helsingin kaupunki on vuokrannut vuonna 2004 metsäalueen Storträskin itäpuolelta jousiampujaseura Ukonnuolet ry:lle, joka on merkinnyt metsään 18 taulun maastojousiammuntaradan. Maastojousiammuntarata on tehty myös Viirilän soiden väliin jäävälle kangasmaan niemekkeelle Natura-alueella.

Vantaan puoleinen Sipoonkorpi on todettu merkittäväksi hiljaiseksi alueeksi tutkimuksessa, jossa kartoitettiin hiljaisia kohteita Vantaalla (Wiik ym. 2005). Sipoonkorvessa on laajoja alueita, joissa luonnon äänet hallitsevat ja jonne kaupungin ja liikenteen melu yltää vain satunnaisesti. Sipoonkorvessa on vähän teitä, ja maastossa ei ole moottorikäyttöisille ajoneuvoille tarkoitettuja reittejä. Mönkijöillä on ajettu luvattomasti monessa kohdassa eteläisessä Sipoonkorvessa. Mönkijöillä, moottorikelkoilla tai millään muillakaan moottoriajoneuvoilla ei lain mukaan saa liikkua maastossa ilman maanomistajan lupaa.

15.9 Opetus ja tutkimus

Sipoonkorpea käyttävät opetuskohteenaan niin Vantaan luontokoulu, jonka ympäristökasvatukseen osallistuvat ovat vantaalaisia koululais- ja päiväkotiryhmiä, kuin Helsingin yliopisto, jonka maastokurssien osallistujat ovat jo varttuneempia opiskelijoita. Sipoonkorpi on myös Vantaan ja Sipoon peruskoulujen ympäristöopetuksen luonteva kohde.

Sipoonkorpi on hyvä kohde Helsingin yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen ja muiden tutkimusta suorittavien laitosten eri hankkeille. Metsähallitus on kartoittanut monipuolisesti hallinnoimiansa alueiden luontoa, lisäksi joitain tutkimuksia on parhaillaankin meneillään. Sipoonkorpi oli yhtenä kohteena kahdeksassa Euroopan maassa tehdyssä Biodiversity assessment tools -hankkeessa, jossa tutkittiin maankäytön muutosten vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen (BioAssess project 2002). Meneillään olevia projekteja ovat mm. Suomen ympäristökeskuksen tutkimus pienten suojealueiden ja avainbiotooppien merkityksestä metsäkasveille ja jäkälille sekä Metsähallituksen teettämä perhosten ja myrkkypistiäisten lajistotutkimus valtion Natura-alueella.

16 MERKITYT REITIT

16.1 Luontopolut

Sipoonkorvessa on kaksi luontopolkua: Helsingin kaupungin ylläpitämä Kalkkiruukin luontopolku ja Metsähallituksen hoitama Perinnepostia-luontopolku (kuva 17). Kalkkiruukin luontopolku sijaitsee Sipoonkorven lounaisosassa Sotungissa Vantaalla. Metsien ja viljeltyjen alueiden halki kulkevan polun pituus on noin 4,5 km. Perinnepostia-luontopolku Hindsbyn Byabäckenissä Sipoossa esittelee puolestaan pohjoisen Sipoonkorven reheviä metsiä ja perinnemaisemia. Luontopolun pituus on 1,4 km.

16.2 Ulkoilureitit

Sipoonkorven länsiosassa on Vantaan kaupungin ylläpitämä hyvätasoinen latuverkosto. Ladut alkavat Kuusijärven ulkoilukeskuksesta Sipoonkorven kupeessa ja kiertävät lähimaastossa. Laduilta on yhteydet pohjoisen suuntaan Keravan Keinukallion laduille, itään Byagårdenin nuorisoseurantalolle Hindsbyssä ja etelässä Hakunilaan. Yksin Sipoonkorven alueella olevan latuverkoston pituus, kun mukaan lasketaan viereisen Kuusijärven ulkoilukeskuksen ladut, on yli 50 kilometriä!

Kuva 16. Sipoonkorvessa on vähän kunnostettuja polkuosuuksia. Luontopolun pitkospuut sulautuvat hyvin maisemaan. (Oula Salokannel)

16.3 Muut merkityt reitit

Sipoonkorven keskiosassa on Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen merkitsemä polku, joka johtaa Helgräskin itäpuolella olevalta parkkipaikalta Fiskträskin länsirantaan.

Sipoonkorven itäreunalla Immersbyssä on ympärivuotisessa käytössä olevat 3 ja 7 kilometrin mittaiset merkityt reitit, joita urheiluseura *Immersby Idrottsklubb rf* hoitaa.

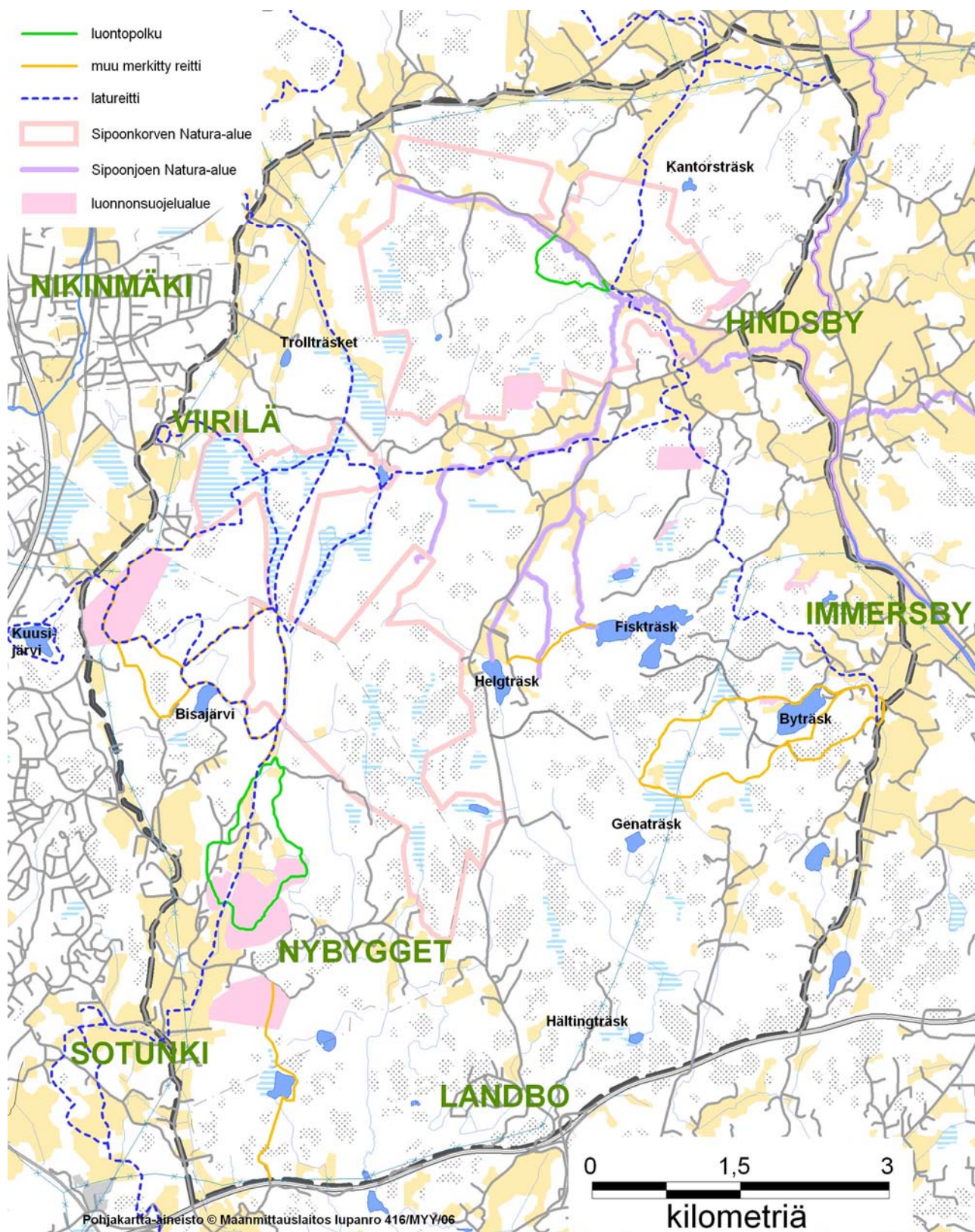
16.4 Laturetket

Sipoonkorpi on laajoine metsineen ja peltoineen hyvä laturetkien pitopaikka. Latujen reitit ovat vaihdelleet vuosien mittaan. Perinteikäs hiihtotapahtuma on Susihiihto, jonka reitti on merkitty Sipoonkorven itäosaan. Ensimmäinen Susihiihto järjestettiin 1972. Tapahtuman osanottajamäärä on vaihdellut 800 ja 4000 välillä. Toinen tunnettu laturetki on Tahkon hiihto, joka järjestettiin ensimmäisen kerran jo vuonna 1956. Laturetken reitti menee mm. Sipoonkorven länsiosan latuja pitkin. Viime vuosina Tahkon hiihdossa on ollut 100–150 osallistujaa.

16.5 Pyöräilyreitit

Valtakunnallinen pyöräretkeilyreitti kulkee Sipoonkorven pohjois- ja länsireunaa. Mäntsälän ja Helsingin välille on suunniteltu noin 140 kilometrin mittainen, kaksi kolme päivää kestävä retkireitti, *Nordenskiöldin pyöräilyreitti*. Se seurailee pääosin valtakunnallista pyöräreittiä ja sivuaa Sipoonkorpea jatkaessaan Sipoon kirkolta Kuninkaantien, Jokivarrentien, Vanhan Porvoontien, Kiertomäntien ja Nurmimäentien kautta kohti Helsinkiä.

Vantaan pyöräilyreitit yltävät juuri ja juuri Sipoonkorven puolelle Sotungissa.

Kuva 17. Sipoonkorven merkittyjä polkuja ja latureittejä. Bisajärven luona kesäinen ulkoilureitti ja talvinen latu on merkitty päällekkäin. Byträskin kiertävät reitit ovat talvisin latuina.

17 LÄHTEET

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 –luontotyyppiopas. 2. korjattu painos – Luonto ja luonnonvarat - Ympäristöopas 46. Suomen ympäristökeskus. Oy Edita Ab. 194 s.
- Aitolehti, M., Koivunen, A. & Lehtonen, A. 1994: Sipoon Hindsbyn maanilviäiskartoitus. Julkaisematon.
- Ala-Risku, R. 2000: Sipoonkorven metsämantereen kasvillisuudesta. Julkaisematon.
- BioAssess project (2002): Jari Niemelä, Bio- ja ympäristötieteiden laitos. Biotieteellinen tiedekunta. PL 65. 00014 Helsingin yliopisto.
- Bonsdorff-Salminen, T. 2005: Sipoonkorven sieniä - sieniselvitys Metsähallitukselle. Julkaisematon.
- Bäck, S. & Tonteri, T. 1987: Sipoon Hindsbyn arvokkaat lehdot. – Lutukka (3)1987. s. 83–85.
- Hildén, J. 1987: Uudet, kesällä 1987 selvitetty geologiset kohteet Vantaalla. – Vantaan kaupungin ympäristönsuojelulautakunta. Julkaisu 4/1987. Tiedekauppa ry.
- Hildén, J. 1989: Kesällä 1988 tutkitut geologiset kohteet Vantaalla. – Vantaan kaupungin ympäristölautakunta. Julkaisu 3/1989.
- Hildén, M. 2005: Sipoon talvilintulaskentojen lajilista 1993–2004. Julkaisematon.
- Hildén, M. 2004: Metso häviämässä Sipoonkorvesta?: – Sipoon Sanomat. 13/25. s. 7.
- Husa, J. & Teeriaho, J. 2004: Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Itä-Uudellamaalla. – Alueelliset ympäristöjulkaisut 350. Suomen ympäristökeskus. Edita Prima Oy. 469 s.
- Itä-Uudenmaan seutukaavaliitto 1988: Ympäristöinventointien yhteenveto 1988. – Itä-Uudenmaan seutukaavaliitto (7)1988.
- Jakobsson, S. 2004: Ribackan niittysienistä. 5 s. Julkaisematon.
- Jakobsson, S. 2005a: Perinteiset kulttuuribiotoopit –Teoksessa: Salo, P., Niemelä, T., Nummela-Salo, U. ja Ohenoja, E. (toim.), Suomen helttasienten ja tattien ekologia, levinneisyys ja uhanalaisuus: 44–47. – Suomen ympäristö (769). Painotalo Casper Oy. Kurikka. 526 s.
- Jakobsson, S. 2005b: Stefan Jakobssonin yksityinen arkisto.
- Järventausta, K. 1997: Perhos- ja vesiperhosinventointi Sipoon Hindsbyssä ja kahdella uusmaalaisella suojelualueella v. 1996. – Moniste. Metsähallitus. Luonnonsuojelun arkisto. Vantaa.
- Kanerva, T. 2003: Sipoonkorven Byabäcken-laakson perinnemaisemien ja peltojen hoitosuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B(68).

Koivula, M., Juvonen, A., Savelainen, M., Södersved & Virta, K. (toim.) 2000: Uudenmaan lintupaikkaopas. – Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa ry.

Leikas, P. 2004: Sipoonkorven Hindsbyn metsän ennallistamis- ja luonnonhoitosuunnitelma. – Käsi- ja kirjallisuus. Metsähallitus.

Lempinen, P. 2001: Suomenlahden meritaimenkantojen suojele- ja käyttösuunnitelma. – Kala- ja riistahallinnon julkaisuja (52) 2001. Uudenmaan ympäristökeskus ja Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen kalatalousyksikkö. Helsinki. 142 s.

Maisema-alue työryhmä 1993a: Maisemanhoito. – Maisema-alue työryhmän mietintö I. Ympäristöministeriön ympäristönsuojeluosasto. Mietintö 66(1992).

Maisema-alue työryhmä 1993b: Arvokkaat maisema-alueet. – Maisema-alue työryhmän mietintö II. Ympäristöministeriön ympäristönsuojeluosasto. Mietintö 66(1992).

Myllyvirta, T., Henriksson, M. & Aalto, V. 2000: Tutkimus Jukolan viestin kasvillisuus- ja maaperävaikutuksista 1995–1999. – Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. Moniste

Ojala, A. 2000a: Palokallion kasvillisuus. – Moniste. Vantaan kaupungin ympäristökeskus.

Ojala, A. 2000b: Flatbergetin kasvillisuus. – Moniste. Vantaan kaupungin ympäristökeskus.

Ojala, A. 2005: Vantaan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet: –Vantaan kaupungin ympäristökeskus ja kaupunkisuunnittelu. 91 s.

Pykälä, J. & Bonn, T. 2000: Uudenmaan perinnemaisemat. – Alueelliset ympäristöjulkaisut 178. Suomen ympäristökeskus.

Päivärinta, A. 1998: Hindsbyn lehtojen ja laidunniittyjen kartoitus ja hoitosuunnitelma. – Moniste. Metsähallitus. Luonnonsuojelun arkisto. Vantaa. 47.s.

Routio, I. 1996: Maanilviäiskartoitus Varsinais-Suomen ja Uudenmaan lehdöissä. – Moniste. Metsähallitus. Luonnonsuojelun arkisto. Vantaa. 21 s.

Salin, T. 2001: Vantaan perhosseuranta. Linjalaskennat 2001. – Vantaan kaupungin ympäristökeskus. 58 s. + 2 liitettä.

Savola, K. 2005: Sipoonkorven alueelta tavatut kääpälajit: Julkaisematon.

Savola K. & Wikholm, M. 2005: Vantaan kääpätutkimus 2003/2004. – Vantaan kaupungin ympäristökeskus. 248 s.

Sipoonkorpityöryhmä 2004: Sipoonkorpityöryhmä II. Loppuraportti. – Itä-Uudenmaan liitto. Julkaisu 82.

Solonen, T. 1991: Hindsbyn metsän linnusto. – Sipoon kunnan ympäristönsuojelulautakunta. Julkaisu (1) 1991.

Solonen, T. 2005: Kartta-aineisto Sipoonkorven petolinnuista, metsoista ja kehrääjistä. Julkaisematon.

Wiik, M., Vihavainen, M., Klinga, T. & Karjalainen, T. 2005: Hiljaiset alueet Vantaalla. – Suomen ympäristö 748. Ympäristöministeriö. Edita Prima Oy. 76 s.

Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö 2004: Luonnonsuojelubiologiset valintaperusteet – Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSO. PainoPrisma. 16 s.

Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992: Etelä-Sipoon ja Hindsbyn luontokohdeselvitys 1991. – Sipoon kunnan ympäristönsuojelulautakunta. Julkaisu (1) 1992.

KIITOKSET

Vantaan ympäristökeskus tarjosi minulle hyvät työtilat ja kärsivällisesti kysymyksiini vastanneet ja aina tarvittaessa apuaan tarjonneet työtoverit Vantaan Pakkalassa. Kiitos siis Stefan Skog, Jaakko Vähämäki, Sinikka Rantalainen, Tina Kristiansson, Anna Ojala ja muut. Keijo Savola antoi käyttööni runsaasti kääpätietoja ja muuta Luonto-Liittoon kerättyä aineistoa Sipoonkorven luonnosta sekä esitti hyödyllisiä kommentteja työni eri vaiheissa. Timo Virtanen opasti karttaohjelman saloihin, neuvoi karttojen teossa ja myös teki monet tämän raportin kartoista. Osan värikartoista teki Seppo Mäkinen Itä-Uudenmaan liitosta. Ympäristökeskuksessa työharjoittelussa ollut Johanna Aalto digitoi maastokarttojen tiedot. Raporttiin lähettivät tekstejään Timo Virtanen, Rea Nyström, Asko Särkelä, Tuomas Autere, Elina Warsta ja Markus Raevuori. Ohjausryhmäni lisäksi kiitos myös kaikille teille, jotka lähetitte pyytämiäni luontotietoja tai muuten vastasitte kyselyihini: Hannu Ormio, Ari Lahtinen, Tiina Kanerva, Annukka Rasinmäki, Oskari Orenius, Stefan Jakobsson, Pekka Rytkönen, Pekka Söyriä, Jari Niemelä, Martti Hildén, Jarmo Saarikivi, Tea von Bonsdorff-Salminen, Kimmo Jääskeläinen, Sampsa Lommi, Leena Eerola, Ilpo Huolman, Jani Seppälä, Jari Teeriaho, Janne Heliölä, Juha Pöyry, Petri Ahlroth, Jari Kaitila, Tapio Solonen, Dick Sjöblom, Anne Mäkyne ja Veijo Vuorela.

LAIN JA METSO-OHJELMAN TÄRKEÄT LUONTOTYYPIT**Luonnonsuojelulain 29 § mukaiset suojellut luontotyypit**

1. Luontaisesti syntyneet jalopuumetsiköt.
2. Pähkinäpensaslehdot.
3. Tervaleppäkorvet.
4. Luonnontilaiset hiekkarannat.
5. Merenrantaniityt.
6. Puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit.
7. Katajakedot.
8. Lehdesniityt.
9. Avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut ja puuryhmät.

Metsälain 10 § mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt

1. Lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt.
2. Ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuolella letot.
3. Rehevät lehtolaikut.
4. Pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla.
5. Rotkot ja kurut.
6. Jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät.
7. Karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) luonnonsuojelubiologiset valintaperusteet

1. Runsaslahopuustoiset kangasmetsät.
2. Korvet.
3. Tulvametsät ja metsäluhdat.
4. Maankohoamisrannikon sukkessiometsät.
5. Lehdot.
6. Harjujen ja reunamuodostumien paahderinteet.
7. Puustoiset perinneympäristöt.

SIPOONKORVEN NATURA 2000 -LUONTOTYYPIT

Luontodirektiivissä mainitut erityisen tärkeät luontotyypit on merkitty tähdellä (*).

1. Humuspitoiset lammet ja järvet.
2. Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa *Ranunculion fluitantis* ja *Callitricho–Batrachium*-kasvillisuutta.
3. *Fennoskandian runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt.
4. Kosteaa suurruohokasvillisuus.
5. Alavat niitetyt niityt (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*).
6. *Keidassuot.
- 7 Muuttuneet ennallistamiskelpoiset keidassuot.
- 8 Vaihtumissuot ja rantasuot.
9. Fennoskandian lähteet ja lähdesuot.
10. Kasvipeitteiset silikaattikalliot.
11. *Boreaaliset luonnonmetsät.
12. Boreaaliset lehdot.
13. *Puustoiset suot.
14. Fennoskandian hakamaat ja kaskilaitumet.

Kartoitetulla alueella oli Natura-luontotyyppiä myös Sipoonkorven kahden Natura-alueen ulkopuolella. Natura-alueiden ulkopuolella olleiden luontotyyppien edustavuutta ei ole tässä yhteydessä arvioitu Natura 2000 -luontotyyppioppaan kriteerien mukaan.

UHANALAISUUSLUOKITTELU

Suomessa nykyisin käytössä oleva uhanalaisuusluokittelu on vuodelta 2000, jolloin järjestyksessään toinen uhanalaisten eliöiden seurantatyöryhmä sai valmiiksi uhanalaisuusluokittelunsa. Se perustuu Maailman luonnonsuojeluliiton IUCN:n tekemään luokitteluun. Uhanalaiset lajit jaetaan kolmeen luokkaan: **äärimmäisen uhanalaiset** (CR), **erittäin uhanalaiset** (EN) ja **vaarantuneet** (VU). Ne kaikki ovat vaarassa kadota Suomen luonnosta niin, että uhanalaisuuden lievimpään luokkaan, vaarantuneet (VU), kuuluvalla lajilla on senhetkisen tiedon perusteella suuri häviämisen riski. **Silmälläpidettävä** (NT) laji on puolestaan vaarassa joutua uhanalaiseksi.

Hävinnyttä (RE) lajia ei enää tavata Suomessa. **Luonnosta hävinnyt** (EW) laji voi elää Suomessa esimerkiksi vankeudessa tai viljeltyinä, muttei enää luonnonvaraisena. Luokittelun toisessa päässä ovat **elinvoimaiset** (LC) lajit, joiden säilyminen Suomen luonnossa tulevana vuosikymmeninä on todennäköistä ja turvattua.

Uhanalaisen lajin voidaan todeta tiedon lisääntyessä olevankin silmälläpidettävä tai jopa elinvoimainen, mutta sama pätee myös toisin päin. On myös lajeja, joita ei tunneta vielä niin hyvin, että niiden elinvoimaisuutta tai uhanalaisuutta voitaisiin luotettavasti arvioida. Tällaiset lajit sijoitetaan uhanalaisuusluokittelussa luokkaan **puutteellisesti tunnetut** (DD). Lopuksi on suuri joukko lajeja, jotka on jätetty luokkaan **arvioimatta jätetyt** (NE). Tämän luokan tyypillisiä lajeja ovat monet leivät ja sienet ja muut vaikeasti tunnistettavat lajit.

Harvinainen laji ei ole välttämättä uhanalainen. On paljon lajeja, jotka ovat harvinaisia, koska sopivia elinpaikkoja on luonnostaan vähän. Jos laji kuitenkin leviää tehokkaasti harvoille sopiville kasvupaikoilleen, jotka eivät ole vaarassa jatkossakaan hävitä, laji ei ole uhanalainen. Vastaavasti vielä yleiseltä vaikuttava laji voi tosiasiaassa olla jo uhanalainen, jos lajin elinympäristö hupenee ja pirstoutuu. Silloin laajalla alueella tavattava ja yksilömäärässä mitattuna runsas laji voi taantua nopeasti ja hävitä kokonaan, kun toisistaan eristyksiin jääneet ryhmät häviävät yksi toisensa jälkeen.

Suomen uhanalaisuusluokittelu:

Hävinneet (RE)

Luonnosta hävinneet (EW)

Äärimmäisen uhanalaiset (CR)

Erittäin uhanalaiset (EN)

Vaarantuneet (VU)

Silmälläpidettävät (NT)

Elinvoimaiset (LC)

Puutteellisesti tunnetut (DD)

Arvioimatta jätetyt (NE)

UHANALAISET JA SILMÄLLÄPIDETTÄVÄT LAJIT

Sipoonkorven alueelta havaittuja uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja suomen kielen mukaisessa aakkosjärjestyksessä. Erityisesti suojeltavat lajit on merkitty tähdellä (*). Kun viimeisin havainto on yli kymmenen vuoden takaa, laji on merkitty sulkeisiin (). Lajien elinalueita ja lisääntymiselle tärkeitä paikkoja, jotka olivat tiedossa 100 metrin tarkkuudella, on merkitty sivun 49 karttaan.

Nisäkkäät

Silmälläpidettävät (NT):

Ilves, lo

Linnut

Vaarantuneet (VU):

Naurulokki, skrattnås

Peltosirkku, ortolansparv

Pikkutikka, mindre hackspett

Tiltalti, gransångare

Silmälläpidettävät (NT):

Harmaapäätikka, gråspett

Isolepinkäinen, varfågel

Kaakkuri, smålom

Kalasääski, fiskgjuse

Kangaskiuru, trädgårka

Kehraaja, nattsjärva

Koskikara, strömstare

Kottarainen, stare

Käenpiika, göktyta

Käki, gök

Mehiläishaukka, bivråk

Metso, tjäder

Nokkavarpunen, stenknäck

Pensastasku, buskskvätta

Pikkulepinkäinen, törnskata

Pikkusieppo, mindre flugsnappare

Pohjantikka, tretåig hackspett

Ruisräikkä, kornknarr

Teeri, orre

Tuulihaukka, tornfalk

Varpunen, gråsparv

Matelijat

Vaarantuneet (VU):

Rantakäärme, snok, *Natrix natrix*

Silmälläpidettävät (NT):

Vaskitsa, kopparödla, *Anguis fragilis*

Kalat

Erittäin uhanalaiset (EN):

meritaimen, havsöring, *Salmo trutta* m. *trutta*

Nilviäiset

Silmälläpidettävät (NT):

Pikkupoimusulkukotilo, *Macrogastra plicatula*

(Viherkiiltokotilo, grönskimmersnäcka, *Aegopinella pura*)

Hyönteiset

Erittäin uhanalaiset (EN):

Kirjotäpläkoi, lungörtsorgmal, *Ethmia funerella*

Vaarantuneet (VU):

*Eteläntytönkorento, möflickslända, *Coenagrion puella*

Pikkuimikkäkärsäkäs, mindre lungörtvivel,

Ceutorhynchus pallidicornis

Siulasirvikäs, rotfjärillik nattslända, *Sembris atrata*

Putkilokasvit

Äärimmäisen uhanalaiset (CR):

*Imeläkurjenherne, sötvedel, *Astragalus glycyphyllos*

Vaarantuneet (VU):

Hirvenkello, skogsklocka, *Campanula cervicaria*

Keltamatara, gulmåra, *Galium verum*

Silmälläpidettävät (NT)

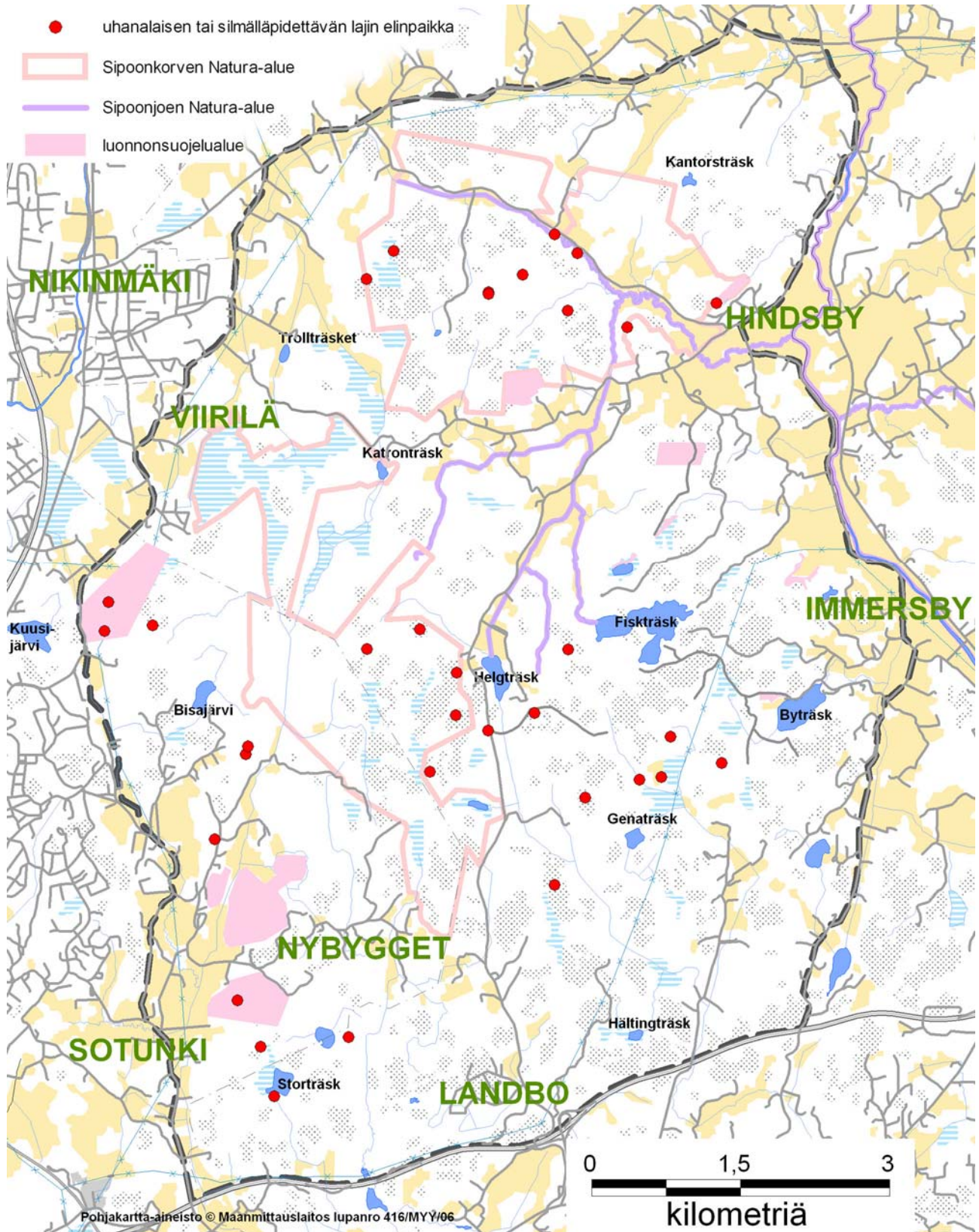
Ketonoidanlukko, låsbräken, *Botrychium lunaria*

Ketoneilikka, ängsnejlika, *Dianthus deltoides*

Sammalet*Erittäin uhanalaiset (EN):**Hiuskoukkusammal, härklomossa, *Dichelyma capillaceum**Vaarantuneet (VU):*Vuoripussisammal, gles rostmossa, *Marsupella sparsifolia***Sienet***Äärimmäisen uhanalaiset (CR):**Heterusokas, *Enteloma rubrobasis**Erittäin uhanalaiset (EN):**Limajalkavahakas, slemvaxskivling, *Hygrocybe glutinipes**Limettivahakas, gröngul vaxskivling, *Hygrocybe citrinovirens**Puikkoloisikka, *Cordyceps memorabilis*Sinimukula, blåtryffel, *Chamonixia caespitosa**Vaarantuneet (VU):*Halkihelhta, klyvblad, *Schizophyllum commune*Harjasorakas, borsttagging, *Gloiodon strigosus*Himmeäloisikka, *Cordyceps capitata*Lumokääpä, *Skeletocutis brevispora*Mesipillikääpä, honungsticka, *Antrodia mellita*Mäyränkääpä, grangräticka, *Boletopsis leucomelaena*Nupuvahakas, *Hygrocybe subpapillata*Orarypykkä, ockravaxtagging, *Phlebia uda*Poimukääpä, veckticka, *Antrodia pulvinascens*Punakarakääpä, blackticka, *Junghuhnia collabens*Punareunamaljakas, *Plectania melastoma*Rustikka, narrporing, *Protomerulius caryae*Salohelokka, aprikostofsskivling, *Pholiota subochracea*Savuvahakas, ljusskivig lerskivling, *Camarophyllopsis schulzeri*Turkkiorakas, skinntagging, *Dentipellis fragilis*Valkorihmakääpä, fransporing, *Anomoporia myceliosa*Vuotikankääpä, kantörsporing, *Antrodiella americana**Silmälläpidettävät (NT):*Huopakääpä, luddticka, *Onnia tomentosa*Istukkakääpä, laxporing, *Postia placenta*Karstakääpä, kristallporing, *Gelatoporia subvermispora*Keltahaprakääpä, *Postia septentrionalis*Kielinahakka, spadskinn, *Stereopsis vitellina*
Korkkikerroskääpä, gräddticka, *Perenniporia subacida*Korpiludekääpä, ostticka, *Skeletocutis odora*
Kultakurokka, oljeporing, *Sistotrema alboluteum*Lehtoruostevinokas, *Crepidotus subverrucisporus*Lohikääpä, laxticka, *Hapalopilus salmonicolor*Oranssihiippo, fagerhätta, *Mycena oregonensis*Peikonnahka, rostskinn, *Crustoderma dryinum*Posliiniseitikki, porslinsblå spindling, *Cortinarius cumatilis*Punakerikääpä, purpurticka, *Ceriporia purpurea*Pähkinämaljakas, *Urnula craterium*Rikkiorakas, gul taggsvamp, *Hydnellum geogenum*Ruohikkokieli, *Geoglossum fallax*Ruostekääpä, ullticka, *Phellinus ferrugineofuscus*Rusokantokääpä, rosenticka, *Fomitopsis rosea*

Siilirisakas, piggråding

Silkkivyökääpä, sidenticka, *Trametes versicolor*Silokääpä, finporing, *Gelatoporia pannocincta*Talikääpä, *Physisporinus rivulosus*Tippahaprakääpä, gropticka, *Postia guttulata*Valkosahahelhta, vit sågmussling, *Lentinellus auricula*Viherkarhikka, gröntagging, *Kavinia alboviridis*Viuhkokääpä, grenticka, *Polyporus umbellatus***Jäkälät***Erittäin uhanalaiset (EN):*Pihlajanläiskäjäkälä, rikfruktig blemlav, *Phlyctis agelaea**Silmälläpidettävät (NT):*Härmähuhmarjäkälä, rödbrun blekspik, *Sclerophora coniophaea*Jauheneulajäkälä, luddnål, *Chaenotheca stemonea*Siimesruskeinen, skugglav, *Psilolechia clavulifera*

Sääksen pesäpuu, metson soidinpaikka, siulasirvikäs, pikkuimikkäkärsäkäs, imeläkurjenherne, hiuskouskussammal, heterusokas, ruohikkokieli, valkorihmakääpä, mesipillikääpä, posliiniseitikki, lehtoruostevinokas, rikkiorakas, limajalkavahakas, korkkikerroskääpä, salohelokka, pähkinämaljakas, kultakurokka, korpiludekääpä, rustikka, keltahaprakääpä, lohikääpä, ruostekääpä, limettivahakas, viherkarhikka, pihlajanläiskäjäkälä. Sipoonjoen Natura-alueella elää uhanalainen meritaimen, Storträskin ympäristössä uhanalainen rantakäärme.

DIREKTIIVILAJIT

Euroopan unionin luontodirektiivin liitteessä II on lueteltu ne eläin- ja kasvilajit ja lintudirektiivin liitteessä I ne lintulajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisen suojelun alueita. Direktiiveissä edellytetyn suojelun toteuttamiseksi on luotu koko unionin kattava Natura 2000 -alueiden verkosto. Sen on varmistettava lajien ja niiden elinympäristöjen suotuisa suojelutaso.

Direktiivin mukaisesti suotuisa suojelutaso toteutuu, kun ”laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään elinkelpoisina kantoina, ja että lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene eikä ole vaarassa pienenemään ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa, ja että lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elinympäristö”.

Liitteen IV lajit vaativat tiukkaa suojelua. Liitteessä IV lueteltujen yhteisön tärkeinä pitämien eläin- ja kasvilajien tahallinen tappaminen, pyydystäminen, häiritseminen ja kaupallinen käyttö on kielletty. Lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa hävittää tai heikentää. Kiellosta voi hakea poikkeusta.

Luontodirektiivin liitteen II lajit

Hiuskoukkusammal, härklomossa, *Dichelyma capillaceum*
Kirjoverkkoperhonen, boknätfjäril, *Euphydryas maturna*

Hiuskoukkusammal on luokiteltu Suomessa erittäin uhanalaiseksi ja erityisesti suojeltavaksi lajiksi. Erityisesti suojeltavan lajin tärkeän kasvupaikan hävittäminen tai heikentäminen on lailla kielletty (luonnonsuojelulaji 47 §).

Luontodirektiivin liitteen IV lajit

Ilves, lo
Pohjanlepakko, nordisk fladdermus, *Eptesicus nilssonii*
Viitasammakko, åkergröda, *Rana arvalis*

Ilves on Suomessa silmälläpidettävä laji.

Lintudirektiivin liitteen I lajit

Harmaapäätikka, gråspett	Palokärki, spillkråka
Helmipöllö, pärluggla	Peltosirkku, ortolansparv
Huuhkaja, berguv	Pikkulepinkäinen, törnskata
Kaakkuri, smålom	Pikkusieppo, mindre flugsnappare
Kalasääski, fiskgjuse	Pohjantikka, tretåig hackspett
Kangaskiuru, trädlärk	Pyy, järpe
Kehräätäjä, nattskärre	Ruisräätäjä, kornknarr
Mehiläishaukka, bivråk	Teeri, orre
Metso, tjäder	Varpuspöllö, sparvuggla
Mustakurkku-uikku, svarthakedopping	Viirupöllö, slaguggla

Peltosirkku on Suomessa uhanalainen laji. Lintudirektiivin lajeista harmaapäätikka, kalasääski, kehräätäjä, mehiläishaukka, metso, pikkulepinkäinen, pikkusieppo, pohjantikka ja ruisräätäjä ovat meillä silmälläpidettäviä lajeja.

MUITA SIPOONKORVEN HARVINAISIA JA HUOMIONARVOISIA LAJEJA

Linnut

Listan lajit ovat pääosin Vantaan luontotietokannasta ja Luonto-Liitosta saadusta Tringa ry:n aineistosta.

Helmipöllö	Kultarinta	Puukiipijä
Hiirihaukka	Lehtopöllö	Pyrstötiainen
Idänuunilintu	Metsäviklo	Pähkinähakki
Kanahaukka	Mustapääkerttu	Uuttukyyhky
Kuhankeittäjä	Peukaloinen	Varpushaukka
Kulorastas	Pohjansirkku	

Perhoset

Lista perustuu Hindsbyn perhosinventointiin (Järventausta 1997), Suomen ympäristökeskuksen Life-ohjelman linjalaskentoihin vuosilta 2001 ja 2003 sekä niin ikään Life-ohjelman puitteissa toteutettavaan *Restoration and management of meadows in Finland, Sweden and Estonia* -projektin perhosselvityksiin ketojen indikaattoriperhosista.

<i>Amblyptilia punctidactyla</i>	<i>Eupithecia subumbrata</i> , niittypikkumittari
<i>Ancylis badiana</i> , virnasirppikääriäinen	<i>Evergestis aenealis</i>
<i>Apamea scolopacina</i> , hentojuuriyökkönen	<i>Fixsenia pruni</i> , tuominopsasiipi
<i>Araschnia levana</i> , karttaperhonen	<i>Gillmeria pallidactyla</i> , kärsämösulkaperhonen
<i>Argynnis paphia</i> , keisarinviitta	<i>Hadena bicruris</i> , soikioneilikkayökkönen
<i>Bryotropha terrella</i>	<i>Olethreutes rivulanus</i>
<i>Catorhoe cuculata</i> , valkovaippamittari	<i>Palaeochrysophanus hippothoe</i> , ketokultasiipi
<i>Celypha striana</i> , pihakirjokääriäinen	<i>Paradiarsia consonaria</i> , laikkuharmomittari
<i>Coenonympha glycerion</i> , idänniittyperhonen	<i>Parage aegeria</i> , täpläpapurikko
<i>Cucullia umbratica</i> , kellertävä kaapuyökkönen	<i>Pyrausta purpuralis</i> , purppurakoisa
<i>Discoloxia blomeri</i> , jalavamittari	<i>Pyrgus malvae</i> , mansikkakirjosiipi
<i>Ecliptopera capitata</i> , keltaselkämittari	<i>Schrankia costaestrigalis</i> , koisayökkönen
<i>Epiblema cirsiana</i>	<i>Scopula immorata</i> , viirulehtimittari
<i>Epirhoe hastulata</i> , pikkuraanumittari	<i>Stenoptilia pterodactyla</i> , tädykesulkaperhonen
<i>Eucosma obumbratana</i>	<i>Thecla betulae</i> , ruostenopsasiipi
<i>Eucosma cana</i>	<i>Thetidia smaragdaria</i> , pilkkupussimittari
<i>Eulithis pyraliata</i> , ketomittari	<i>Zygaena viciae</i> , virnapunatäplä
<i>Eupithecia pygmaeata</i> , päiväpikkumittari	

Putkilokasvit

Lista perustuu käsikirjoitukseen Sipoonkorven metsämantereen kasvillisuudesta 21.9.2000 (Ala-Risku 2000), Sipoonkorven Hindsbyn metsän ennallistamis- ja luonnonhoitosuunnitelmaan (Leikas 2004), Sipoonkorven Byabäckenslaakson perinnemaisemien ja peltojen hoitosuunnitelmaan (Kanerva 2003), Uudenmaan perinnemaisemat -julkaisuun (Pykälä & Bonn 2000), Etelä-Sipoon ja Hindsbyn luontokohdeselvitykseen (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992).

<i>Acer platanoides</i> , vaahtera	<i>Cornus suecica</i> , ruohokanukka
<i>Adoxa moschatellina</i> , tesmayrtti	<i>Corylus avellana</i> , pähkinäpensas
<i>Arctostaphylos uva-ursi</i> , sianpuolukka	<i>Diphasiastrum complanatum</i> , keltalieko
<i>Ajuga pyramidalis</i> , kartioakankaali	<i>Drosera anglica</i> , pitkälehtikihokki
<i>Carex spicata</i> , hakasara	<i>Dryopteris cristata</i> , korpialvejuuri
<i>Carex rhyncophysa</i> , kaislasara	<i>Equisetum pratense</i> , lehtokorte
<i>Circaea alpina</i> , velholehti	<i>Geranium robertianum</i> , haisukurjenpolvi
	<i>Hypericum perforatum</i> , mäkikuisma

Impatiens noli-tangere, lehtopalsami
Matteuccia struthiopteris, kotkansiipi
Mercurialis perennis, lehtosinijuuri
Mycelis muralis, jänönsalaatti
Poa remota, korpinurmikka
Pulmonaria obscura, imikkä
Pyrola chlorantha, keltatalvikki
Ranunculus cassubicus, lehtoleinikki
Rhynchospora alba, valkopiirtoheinä
Rosa dumalis, orjanruusu
Scheuchzeria palustris, leväkkö

Stachys sylvatica, lehtopähkämö
Stellaria holostea, kevättähtimö
Stellaria uliginosa, lähdetähtimö
Tilia cordata, metsälehmus
Trifolium spadiceum, musta-apila
Urtica dioica, nokkonen (alkuperäisellä kasvupaikallaan)
Verbascum nigrum, tummatulikukka
Viola mirabilis, lehto-orvokki
Woodsia ilvensis, karvakiviyrtti

Sienet

Listan sienilajit ja kommentit ovat Tea von Bonsdorff-Salmisen Metsähallitukselle tekemästä sieniselvityksestä vuodelta 2005, Stefan Jakobssonin yksityisen tietokannan otteesta vuodelta 2005 ja Keijo Savolan kokoamasta ja 12.6.2005 päivätystä luettelosta "Sipoonkorven alueelta tavatut kääpälajit".

Anomoporia kamtschatica, harsukääpä
Anrodiella hoehnelii, voikääpä
Anrodiella parasitica, kuusensitkokääpä
Asterodon ferruginosus, oravuotikka
Catathelasma imperiale, keisarimalikka
Ceriporia excelsa, kirjokerikääpä
Ceriporia purpurea, punakerikääpä
Clavaria incarnata (Suomelle uusi laji)
Clavaria amoenides (Suomelle uusi laji)
Clavaria cf. daulnoyae (Suomelle uusi laji)
Climacocystis borealis, pohjankääpä
Cordyceps gracilis
Cordyceps memorabilis (loisii kovakuoriaisilla)
Daedaleopsis confragosa, etelänsärmäkääpä
Diplomitoporus lindbladii, hopeakääpä
Entoloma versatile, oliivivirusokas
Fomitopsis rosea, rusokantokääpä
Ganoderma lucidum, lakkakääpä
Gelatoporia subvermispora, karstakääpä
Gloeoporus taxicola, viinikääpä
Hygrocybe marchii, hunajavahakas
Hygrocybe punicea
Inonotus rheades, ketunkääpä
Ischnoderma benzoinum, tervakääpä
Junghuhnia lacera, irtokarakääpä
Junghuhnia luteoalba, kermakarakääpä
Lactarius volemus, kultarousku
Lepiota aspera, piikkiukonsieni
Leptoporus mollis, punahäivekääpä
Microglossum viride, viherkieli
Oligoporus ptychogaster, puuterikääpä
Oligoporus rennyi, kuromakääpä

Oligoporus sericeomollis, korokääpä
Onnia leporina, pihkakääpä
Otidea formicarum, kekojänönkorva (2. tai 3. löytö maailmassa)
Phaeocollybia festiva, viherruostejuurekas
Phaeolus schweinitzii, karhunkääpä
Phellinus chrysoloma, kuusenkääpä
Phellinus ferrugineofuscus, ruostekääpä
Phellinus laevigatus, levykääpä
Phellinus lundellii, pikireunakääpä
Phellinus nigrolimitatus, aarnikääpä
Phellinus pini, männynkääpä
Phellinus populicola, haavanarinakääpä
Phellinus viticola, riukukääpä
Pholiota pinicola
Pleurocybella porrigens, korvavinokas
Polyporus leptocephalus, mustasukkakääpä
Polyporus squamosus, suomukääpä
Polyporus umbellatus, viuhkokääpä
Porpoloma metapodium (Suomen ainoa löytö)
Postia leucomallella, ruskohaprakääpä
Postia placenta, istukkakääpä
Postia undosa, poimuhaprakääpä
Pycnoporellus fulgens, rusokääpä
Russula aerina
Russula ochroleuca, sinappihapero (eteläinen lehtolaji)
Sarcoporia salmonicolor, lohikääpä
Sistotrema muscicola, kruunukurokka
Skeletocutis kuehneri, kuultoludekääpä
Skeletocutis nivea, lehtoludekääpä
Skeletocutis papyracea, paperiludekääpä
Trechispora mollusca, pilliharsukka

JOKAMIEHENOIKEUDET

Jokamiehenoikeudet niin kuin ne on kirjoitettu ympäristöhallinnon internet-sivuilla:

Jokamiehenoikeudet lyhyesti

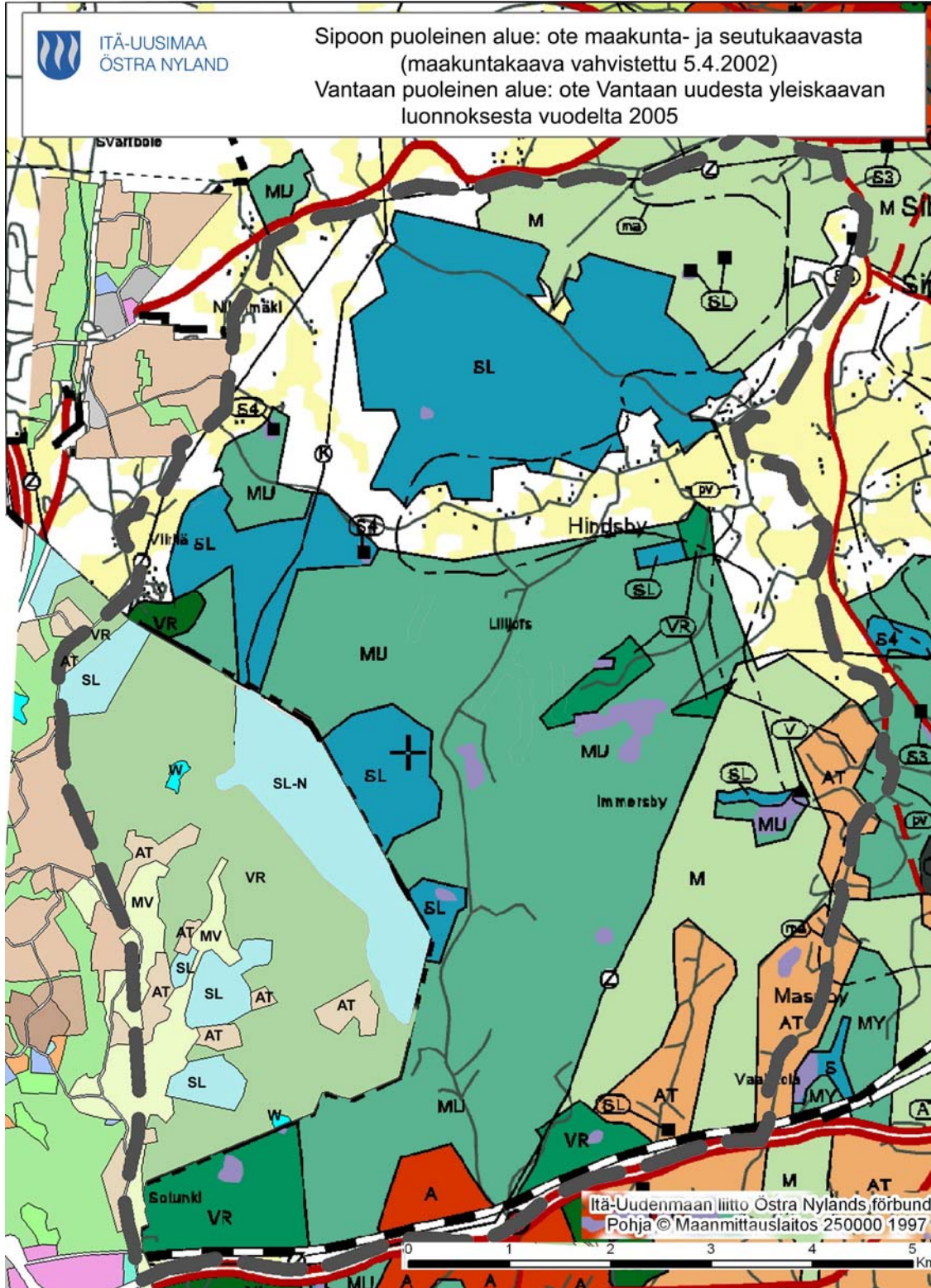
Saat:

- liikkua jalan, hiihtäen tai pyöräillen luonnossa muualla kuin pihamaalla sekä muilla kuin sellaisilla pelloilla, niityillä tai istutuksilla, jotka voivat vahingoittua kulkemisesta;
- oleskella tilapäisesti alueilla, missä liikkuminenkin on sallittua - voit esimerkiksi telттаilla suhteellisen vapaasti, kunhan pidät huolen riittävästä etäisyydestä asumuksiin;
- poimia luonnonmarjoja, sieniä ja kukkia;
- onkia ja pilkkiä sekä
- veneillä, uida ja peseytyä vesistöissä sekä kulkea jäällä

Et saa:

- aiheuttaa häiriötä tai haittaa toisille;
- häiritä tai vahingoittaa lintujen pesiä ja poikasia;
- häiritä poroja ja riistaeläimiä;
- kaataa tai vahingoittaa kasvavia puita, ottaa kuivunutta tai kaatunutta puuta, varpuja, sammalta tms. toisen maalta;
- tehdä avotulta toisen maalle ilman pakottavaa tarvetta;
- häiritä kotirauhaa esimerkiksi leirytyksellä liian lähelle asumuksia tai meluamalla;
- roskata ympäristöä;
- ajaa moottoriajoneuvolla maastossa ilman maanomistajan lupaa ja
- kalastaa ja metsästää ilman asianomaisia lupia.

KAAVAKARTTA

Vantaa: SL=luonnonsuojelualue, SL-N=Natura-alue, VR=retkeily- ja virkistysalue, AT=kyläalue, W=vesialue
Sipoo: SL=luonnonsuojelualue, M=maa- ja metsätalousvaltainen alue, MU=maa- ja metsätalousvaltainen alue, ulkoilun ohjaamistarvetta tai ympäristöarvoja, VR=retkeily- ja virkistysalue, V=virkistysalue, AT=kyläalue, A=taajamatoimintojen alue

ALUEKUVAUKSET

1. Laaja ja yhtenäinen kallioalue (jäkälä-heinä-varpu). Paljon kilpikaarnaisia mäntyjä. Kalliolakien välisissä painanteissa pieniä rämeitä. Jyrkänteen reunalta hieno näköala itään alas jokilaaksoon. Jäkälä- ja sammalkerrokseen on kulunut polkuja. Kuluneisuus lievää-kohtalaista. Erinomainen kohde!
2. Kalliomännikkö (jäkälä-sammal-heinä-varpu). Kilpikaarnaisia puita. Lievästi kulunut. Hyvä kohde.
3. Kalliomännikkö, kilpikaarnaisia mäntyä. Lähes luonnontilainen. Vain 1 selvä polku kallioalueen poikki, muuten jäkälä- ja sammalpeite kulumatonta. Pajulintu. Hyvä kohde!
4. Laaja-alainen ja kaunis kalliomännikkö, jossa vuorottelevat avokalliot sekä jäkälä- ja kanervakankaat. Paljon kilpikaarnaisia mäntyjä. Paikoin lievästi kulunut. Hyvä kohde!
5. Laajalti järviruo'on peitossa oleva rämeneva. Entinen umpeenkasvanut lampi? Suurin osa suomännystä läpimitaltaan yli 10 cm. Pohjoisempana suo muuttuu rämeeksi. Hyvä kohde!
6. Kaunista kalliomännikköä, jossa vuorottelevat avokalliot sekä jäkälä- ja kanervakankaat. Paljon kilpikaarnaisia mäntyjä. Paikoin lievästi kulunut. Hyvä kohde!
7. Karua kalliomännikköä. Männyt kilpikaarnaisia, yleensä alle 15 metriä korkeita. Maasto lievästi kulunut. Hyvä kohde!
8. Kaunis kalliomännikkö. Paljon kilpikaarnaisia mäntyjä. Jäkäläpeite lähes kulumaton. Yksittäisiä keloja. Lähes luonnontilainen. Metsäautoteiden luona selvästi kulunutta. Etelärinteessä on tiheä mäntytaimikko, joka rajautuu etelässä tieuraan. Hyvä kohde!
9. Storträskin laskupuro: Oma luonnontilainen. Purossa paikoin paljon näkinsammalta (*Fontinalis*) yhtenäisenä sammalmattona. Hiekkapohjainen puro mutkittellee järeän kuusikon halki. Alavirtaan mentäessä puron varrella paikoin lehtokasvillisuutta. N. 50 m ennen peltoa kuusia kaadettu puron luota. Purouomassa kasvaa erityisesti suojeltava laji, hiuskoukkusammal (*Dichelyma capillaceum*). Erinomainen kohde!
10. Storträsk on 4,6 hehtaarin laajuinen ruskeavetinen ja enimmäkseen suorantainen pikkujärvi Siipoonkorven lounaisnurkkauksessa. Kalakerhoille vuokrattuun järveen istutetaan pyyntikokoisia kirjolohia. Etelästä tulevaa metsäautotietä on jatkettu rantaan asti. Tie on päällystetty karkealla kivimurskalla. Rannan tuntumassa on pöytä ja penkit sekä nuotiopaikka. Lammen nevereunuksella, lähes vesirajassa kiertää pitkospuut (1/3 osa lammesta). Ranta ja nevereunus monin paikoin pahoin kuluneita. Lammen ympäristössä elää mm. rantakäärmeitä ja viitasammakkoja.
11. Nevakorpea. Nevaosat upottavia. Paikoin paljon kuollutta pystypuustoa. Luonnontilainen suo. Hyvä kohde!
12. Luonnontilaisen näköistä MT-metsää, puustorakenne monipuolinen. Pystyyn kuolleita puita, paikoin kuollutta aluspuustoa paljon. Maapuita. Kangasmaiden välissä upottavia nevakorpiä ja kuivia kalliomänniköitä. Erinomainen kohde!
13. Korkea kallio kukkula, jonka laella laajoja avokallioalueita. Kallion painanteissa ja halkeamissa kasvaa kilpikaarnaisia mäntyjä. Hyvä kohde.

14. Lähinnä korpea ja nevakorpea. Harvakseen suuria mäntyjä ja hieskoivuja. Tervaleppiä. Puusto enimmäkseen nuorehkoa ja tiheää. Yksittäisiä keloja ja koivupötkelöitä. Raate paikoin runsas. Kenttäkerroksen muita kasveja mm. kurjenjalka ja suoputki. Hyvä kohde.
15. Kalliomännikköä, jossa kilpikaarnaisia puita. Lahopuuta. Jäkäläpeite lähes kulumaton. Metso. Hyvä kohde!
16. Laaja lähes luonnontilainen kalliomännikkö. Kilpikaarnaisia mäntyjä. Kalliolakien väliin jäävissä pikkulaaksoissa nuorta puustoa. Lievää kulumista > jäkälä- ja sammalpeitteeseen hahmottunut muutamia polku-uria. Metsäkirvinen. Peippo. Punarinta. Erinomainen kohde!
17. Tiheäpuustoinen, lähes luonnontilainen suo. Suon laidoilla paikoin mustikkakorpea ja ruohomustikkakorpea, muuten suo enimmäkseen isovarpurämettä ja korpirämettä. Vanhoja mäntyjä, yksittäisiä suuria hieskoivuja. Paikoin hyvin tiheä kuusialikasvos. Paljon keloja. Erinomainen kohde!
18. Jäkälä-sammal-heinäkalliota. Kallioalojen lomassa pieniä rämesoistumia ja kanervakangaslaikkuja. Paljon kilpikaarnaisia mäntyjä. Keloja, äskettäin pystyyn kuivuneita puita ja maapuita. Maasto kohtalaisen kulunut, paljon polkuja. Maastojousiammuntarata. Erinomainen kohde!
19. Pieni suo, jonka pohjoisosassa on nevakorpea. Suon keskiosassa isovarpurämettä. Harvahko puusto. Rämeeen valtapuu mänty, korven puolella mäntyjen ohella hieskoivuja, kuusia ja tervaleppiä. Nevakorven alueella paljon raatetta ja kurjenjalkaa. Hyvä kohde!
20. Gumböle träsk on 2,9 hehtaarin kokoinen, rannoiltaan lähes luonnontilainen lampi. Kapea polku kiertää lammen noin 10 metriä rannasta. Pohjoisen laskuoja lähes umpeen kasvanut. Koilliseen laskevan leveän ojan yli asetettu muutama tukki sillaksi. Lammen itärannalla ja lounaisosan niemessä pidetty nuotiota. Erittäin rauhallinen erämaalampi. Rannoilla järeäpuustoista kangasmetsää, paikoin korpirämettä. Telkkä. Mustakurkku-uikkupari. Punatulkku. Punarinta. Erinomainen kohde!
21. Nevakorpea ja korpea. Ojitettu. Puustorakenne hyvä: monilajinen ja puut eri-ikäisiä. Paljon lahoppuuta, kääpäisiä pötkelöitä. Metsä muodostaa hienon kokonaisuuden erämaatunnelmaisen Gumböle träskin kanssa. Erinomainen kohde!
22. Luonnontilainen suo, joka lähinnä isovarpurämettä. Suopuusto järeää, paksuimmat männyt läpimitaltaan noin 30 cm. Hyvä kohde.
23. Flatbergetin luonnonsuojelualue. Erinomainen kohde.
24. Kalliomännikköä. Kilpikaarnaisia mäntyjä. Lahopuuta. Jäkälä- ja sammalpeite lähes kulumaton. Metso. Hyvä kohde.
25. Alan luoteisosassa on ojittamaton vetinen nevakorpi, jonka hieskoivuvaltaisessa puustossa kuusia ja tervaleppiä. Suoalueelta laskee kaakkoon pieni puro. Jyrkässä rinteessä puro virtaa luonnontilaisessa uomassa. Hiekkapohjainen uoma mutkittelee kivien välissä. Jyrkässä rinteessä perätysten useita pieniä putouksia. Rinteen alla ylitiheää korpikuusikkoa. Korpi ojitettu ja puro perattu. Etelään mentäessä muuttuu märäksi korveksi. Korpikuusikko rajautuu etelässä koivutaimikkoon.
- Puron itäpuolella rehevää metsää: laajalti lehtoa ja lehtomaista kangasta. Laajoja alueita peittää lähes yhtenäinen valkovuokkasvusto. Paljon lehtosammalia. Harjanteen laella tiheää metsää, jossa suuria haapoja ja kohtalaisen paljon lahoppuuta, rinteessä uudistuskypsää kuusikkoa. Rusokääpä. Hyvä kohde.

26. Uudistuskypsä hieskoivu-kuusimetsä (paksuimmat koivut > 40 cm, kuuset > 50 cm). Yksittäisiä vanhoja mäntyjä. Paljon maapuita ja kääpäisiä pötkelöitä. Alue ollut korpea, joka kuivatettu (vanhat ojat vielä näkyvissä). Erittäin kaunis ja tunnelmallinen metsä! Hyvä kohde.
27. Valtava siirtolohkare! Vierellä toinen pienempi siirtolohkare, jonka laella kasvaa paljon haisukurjenpolvea. Punavarpunen. Peippo. Kuusitiainen. Pajulintu. Varpushaukka. Hyvä kohde.
28. Kalliomännikköä. Kasvillisuus vaihtelee avokallioiden jäkäläköistä painanteiden MT-laikkuihin. Kilpikaarnaisia mäntyjä, paljon pystyyn kuollutta puustoa. Lähes kulumaton. Kallioalueen W-osassa kaadettu aluspuuston kuusia ja pystyyn kuivuneita mäntyjä. Hyvä kohde
29. Kapea, länteen viettävä korpijuotti. Suuria tervaleppiä, laajoja rahkasammalkasvustoja. Valta-puustoa harvennettu voimakkaasti, aluspuustoa kaadettu äskettäin. Luonnontilaan jätettynä voisi kehittyä hieno pieni rinnenso!
30. Kaunista, uudistuskypsää OMT-kuusikkoa. Puusto järeää, 35–40(–55) cm läpimitaltaan. Järeitä maapuita, joista osa pitkälle lahonnut. Pieniä lehtolaikkuja. Hyvä kohde.
31. Kalliomännikköä (jäkälä–heinä–varpu). Paljon kilpikaarnaisia mäntyjä. Jäkälä- ja sammalpeit-teeseen kulunut muutamia polku-uria. Alueen lounaiskolkkan jyrkänteen luona on vanha sortunut laavu > roskia. Metsäkirvinen. Korppi. Erinomainen kohde!
32. Ojittamatonta nevakorpea–nevarämettä. Muodostaa hienon kokonaisuuden molemmin puolin levittäytyvien lähes luonnontilaisten kalliomänniköiden kanssa. Suonotkelmasta laskee luoteeseen uomaltaan luonnontilainen puronoro. Erinomainen kohde!
33. Järeää kuusikkoa jyrkässä rinteessä joen ja kallion välissä. Hieno purolaakso-osuus! Hyvä kohde.
34. Kalliomännikkö, jäkäläkalliota. Puusto harvaa, kilpikaarnaisia mäntyjä. Vain paikoin lievää kulumista. Hyvä kohde.
35. Syvään uurtunut puro, joka virtaa varttuvan kuusimetsän keskellä. Puron eteläosassa, jossa syvään kulunut puro mutkittelee voimakkaasti, puroa reunustaa ryteikköinen lehto. Lehtotähtimö. Hyvä kohde.
36. Kalliomännikköä, jossa paljon pystyyn kuivuneita puita, ja avokalliota. Muutamia kilpikaarnaisia mäntyjä ja keloja. Polkuja. Hyvä kohde!
37. Lehtoa puronoron ympärillä. Vanha asuinpaikka? Varttuvaa kasvatusmetsää. Lehdon kasveja mm. imikkä, kevätlinnunherne, näsiä ja taikinamarja.
38. Kalliomännikköä (jäkälä–sammal–heinä–varpu) ja avokalliota. Puusto harvaa, muutamia kilpikaarnaisia puita ja keloja. Pystyyn kuivuneita nuorempia mäntyjä. Lähes kulumaton. Pienialainen.
39. Kalliomännikkö (jäkälä–varpu–heinä), järeitä kilpikaarnaisia mäntyjä, keloja, maapuita. Vanhoissa männyissä tikankoloja. Maastoon kulunut muutamia polkuja, lievästi kulunut. Kaunista kalliometsää. Hyvä kohde!

40. Soistuvaa OMT-kuusikkoa. Puusto järeää > paksuimmat rungot läpimitaltaan noin 50 cm. Suuria maapuita. Maisemaltaan kaunis kuusikko kahden kallion väliin jäävässä laaksossa! Järeä kuusimetsä jatkuu etelään päin kapeana vyöhykkeenä alarinteessä.
41. Kalliomännikköä (jäkälä-sammal-heinä). Kilpikaarnaisia mäntyjä, keloja. Lähes kulumaton. Pienialainen.
42. Kalliomännikköä (jäkälä-sammal-heinä). Kilpikaarnaisia mäntyjä, keloja. Polkuja, kohtalaisen kulunut. Palokärki. Metsäkirvinen. Keltasirkku. Pajulintu. Mustarastas. Hyvä kohde!
43. Kalliomännikköä (jäkälä-sammal-heinä-varpu). Järeitä kilpikaarnaisia mäntyjä, keloja. Erittäin suuri siirtolohkare. Kallion painanteessa märkä korpiräme. Kallioharjanteiden välisissä laaksoissa harvennettu aluspuustoa > hakkuutähteitä. Polkuja. Hömötiainen. Hyvä kohde!
44. Kalliomännikkö. Kilpikaarnaisia mäntyjä, lahoppuuta vähän. Lievästi kulunut. Hyvä kohde!
45. Hältingträsk on 1,2 hehtaarin kokoinen pieni lampi, jota ympäröi korkeapuustoinen räme. Lammen länsirannalla on leveä nevareunus. Lammen ympäri menee leveä polku, jossa on ajettu mönkijällä. Maasto on kulunut etenkin lammen luoteisrannalla. Ojien yli on laitettu paikalla kaadetusta kuusesta tehdyt pitkospuut mönkijää varten. Mönkijällä on ajettu maastossa ”mönkijäradan” ulkopuolellakin. Lammen itärannalla on laiturirakennelma, pohjoisrannalla on tiilistä tehty nuotiopaikka. Lammen koillispuolelle on rakennettu laavu. Kesän 2005 aikana lammen koillisrannalla rantamäntyihin naulattu lankkuja ilmeisesti jonkinlaisen katoksen kehikoksi. Telkkä. Hyvä kohde!
46. Kalliomännikköä (CIT, CT, VT) ja jäkäläpeitteistä avokalliota. Painaumissa pieniä soistumia. Kilpikaarnaisia mäntyjä, pystyyn kuivuneita puita. Maasto vain vähän kulunut. Paikallisesti arvokasta kallioaluetta. Hyvä kohde!
47. Jäkälä-sammal-heinäkallio. Painaumissa ja halkeamissa kilpikaarnaisia mäntyjä. Keloja ja pystyyn kuivuneita mäntyjä. Maasto vain vähän kulunut. Paikallisesti arvokasta kallioaluetta. Erinomainen kohde!
48. Laajoja puuttomia jäkälä-sammal-heinäpeitteisiä kalliohuippuja. Painaumissa ja kallioiden välisissä laaksoissa tiheähköä metsää ja soistuneita alueita. Kilpikaarnaisia mäntyjä, keloja, pystyyn kuivuneita puita. Jyrkänteitä, rotkoja. Paikoin kulunut kulku-uria. Metso. Paikallisesti arvokasta kallioaluetta. Hyvä kohde!
49. Avokalliota ja karua kalliomännikköä (jäkälä-sammal). Kalliolakien väliset reheväkasvuisemat alueen osin soistuneita. Kallioiden välisissä laaksoissa aluspuustoa harvennettu. Aikaisemmissa hakkuissa on jätetty yksittäisiä järeitä puita. Eteläreunan jyrkänteen alla kasvaa metsälehmuksia, joista paksuimmat ovat läpimitaltaan yli 20 cm. Paikoin lievää kulumista. Jyrkänteiden kohdalla hieno näköala! Paikallisesti arvokasta kallioaluetta. Hyvä kohde!
50. Jyrkkä, paahteinen ja lähes puuton lounaaseen viettävä kallioinen rinne. Jäkälä-sammalpeite miltei kulumaton. Pieni alue, joka kuuluu samaan kokonaisuuteen kohteen 51 kanssa.
51. Jäkälä-sammal-heinäkalliota. Laaja avokallioalue. Jyrkänteet ja jyrkät rinteet rajaavat kallioalueen. Paljon pystyyn kuivuneita puita, ei kilpikaarnaisia mäntyjä eikä keloja. Maasto lähes kulumaton, ainoastaan huipulla pieni tallaantunut alue. Hyvä kohde!

52. Laaja lehtoalue. Suurimmaksi osaksi uudistuskypsää kuusivaltaista metsää. Paljon järeitää kuusia, mäntyjä, koivuja ja haapoja. Suurimmat kuuset läpimitaltaan n. 50 cm. Lahopuuta paikoin kohtalaisesti: kääpäisiä pötkelöitä ja lehtimaapuita. Rehevän kenttäkerroksen lajeja ovat mm. sinivuokko, lillukka, huopaohdake, valkovuokko, kielo ja metsäkurjenpolvi. Lehtopensaita: varsinkin taikinarjaa, harvakseltaan myös näsiää. Metsästä on kaadettu vain yksittäisiä puita. Paikoin heinittynyttä alaa (metsäkastikka).

Alueen eteläpuoliskossa pieni neva, jonka yhtenäisellä rahkasammalpinnalla kasvaa runsaasti saroja, korpikaislaa, raatetta ja rentukkaa. Varttuneen puuston lomassa

Alueen kaakkoisosassa jyrkkärinteinen laakso, jonka pohjalla on hyvin märkää, paikoin vesi seisoo. Harvahkon koivikon (puut läpimitaltaan n. 20 cm) alla on lähes yhtenäinen mesiangervokasvusto. Ei oja. Entinen laidunnusalue? Nyt soinen ala on lähinnä lehtokorpea. Hyvä kohde!

53. Laaja yhtenäinen kallioalue, jossa kallion lakien jäkälä-sammal-heinäkalliota ja painanteiden kangasmaa-alueita. Paljon avokalliota, painanteissa tiheää puustoa. Harvakseltaan kilpikaarnaisia mäntyjä. Kangasmaa-alojen tiheissä metsiköissä puut eri-ikäisiä, paikoin kohtalaisen paljon lahoppuuta: keloja ja maapuita. Paljon pystyyn kuivuneita puita. Jäkälä-sammalpeitteeseen on kulunut polkuja. Paikoin maasto on kulunutta, mutta myös paljon kulumattomia alueita. Kallioalueen itäreunassa on linkkimasto. Hyvä kohde!

54. Pienen suon eteläosa on saranevaa, jossa kasvaa mm. pullosaraa. Suo muuttuu nopeasti nevarämeksi. Suon reunalla ja pohjoisosassa on mustikkakorpea. Pohjoisin osa on jälleen saranevaa. Suo rajautuu idässä kangasmetsään, jossa suolle laskevassa rinteessä on paljon lahoppuuta, lännessä suuri hakkuualue ylittää suon reunaan asti. Suon etelä- ja pohjoispäässä olevat ojat ovat kasvamassa umpeen.

55. Laaja kallioalue, jonka itäinen puolisko on lähes pelkästään jäkälä-sammal-heinäkalliota. Länsiosassa on selvärajaisia kangasmaalaikkuja ja soistumia kallioalojen lomassa. Kallioalueen läntisimmässä osassa kangasmaata on enemmän kuin kalliokasvillisuuden peitossa olevaa aluetta. Kangasmaan tiheet metsiköt ovat puustoltaan monilajisia ja puut ovat eri-ikäisiä.

Yksittäisiä kilpikaarnaisia puita ja keloja paikoitellen. Paljon pystyyn kuivuneita puita. Alueen länsiosassa on kohtalaisesti maapuita, joista osa on pitkälle lahonnut. Lievästi kuluneelle kallioalueelle on syntynyt muutamia polkuja. Sähkölinja halkoo aluetta sen länsiosassa. Hyvä kohde!

56. Tiheää lehdon ja lehtomaisen kankaan kuusikkoa jyrkässä rinteessä. Sekapuina koivuja ja mäntyjä. Puut ovat eri-ikäisiä. Paljon suuria puita. Järeimmät kuuset ja koivut ovat läpimitaltaan n. 40 cm. Lahoppuuta on paljon: maapuita ja pystyyn kuolleita aluspuuston kuusia. Kallion länsipuolella, syvän ojan penkalla kasvaa metsälehmäksiä. Muodostaa hyvän kokonaisuuden alan 55 kanssa! Hyvä kohde!

57. Jäkälä-sammal-heinäkallio, jossa paljon avokallioalaa. Avokallioiden välissä pieniä kangasmaalaikkuja. Kallioilla kilpikaarnaisia lakkapäämäntyjä, yksittäisiä pystyyn kuivuneita puita. Muutamia kauniita pystykatajia. Myös kangasmaa-aloilla järeitää mäntyjä, niiden alla nuorta puustoa. Kalliolla on muutamia polkuja/kulku-uria ja tallaantuneita alueita. Lähellä kallion kaakkoispuolella on taloja. Hyvä kohde.

58. Upottavaa nevaa, jossa harvakseltaan ohuita hieskoivuja. Suolla kasvaa mm. raate, järvikorte, luhtavilla, luhtarölli, viitakastikka, jouhivihvilä, suoputki ja maariankämme. Suon keskellä oleva oja on kasvanut umpeen. Hyvä kohde!

59. Vetinen ja upottava suo, jossa harva hieskoivikko. Puut ovat ohuita, läpimitaltaan yl. alle 10 cm. Paljon matalia pajuja. Neva-alueella kasvaa mm. pullosara, pitkäpääsara, luhtasara, luhtavilla, tupasvilla, kurjenjalka, suoputki ja isokarpalo. Jos ojitettu, on oja joka tapauksessa kasvanut umpeen. Puustoa on hieman harvennettu, mutta suo on luonnontilaisen kaltainen.

Suoalueelta laskee etelään pieni puro, jonka mutkitteleva uoma on pohjoisosiltaan luonnontilainen. Purokivillä kasvaa mm. näkinsammalta (*Fontinalis* sp.) Puron luonnontilainen osuus virtaa tunnelmallisessa laaksossa, järeän kuusikon lomassa. Hyvä lehtomaisen kankaan opaskohde! Puron eteläosa on perattu. Hyvä kohde!

60. Kallioalue, jossa jäkäläkalliot ja kangasmaalaukut vuorottelevat. Laajojen avokallioalojen lomassa yksittäisiä kilpikaarnaisia mäntyjä. Kangasmaa-alojen metsä nuorta kasvatusmetsää. Maasto lähes kulumaton.

61. Jyrkkärinteinen kallioalue, suuria jyrkäniteitä. Jäkälä-sammal-heinäkalliota, kallion väleissä mustikkatyypin kangasmetsää. Kilpikaarnaisia mäntyjä, keloja ja paikoin kohtalaisesti maapuita. Maasto lievästi kulunut. Hieno kallioalue. Paikallisesti arvokasta kallioaluetta. Erinomainen kohde!

62. Jäkälä-sammal-heinäpeitteistä avokalliota ja kalliopainaumien kangasmetsää ja soistumia. Metsäalueiden puusto paikoin järeää. Aluspuusto monin paikoin tiheää, puut eri-ikäisiä. Polkuja ja kulku-uria sekä tallaantuneita alueita paikka paikoin. Maasto kohtalaisesti kulunut. Hieno kallioalue. Paikallisesti arvokasta kallioaluetta. Erinomainen kohde!

63. Isovarpuräme (IR), jossa vanhoja mäntyjä ja paljon lahoppuuta: keloja ja maapuita. Rajautuu idässä kalliojyrkäniteeseen. Hyvä kohde!

64. Jäkälä-sammal-heinäkalliota. Kilpikaarnaisia mäntyjä. Kasvupaikan karuuden takia puut ovat matalia, alle 15 m. Keloja ja pystyyn kuivuneita puita. Kulku-uria. Maasto lievästi kulunut. Hyvä kohde.

65. Kallion reunalla paahteinen, lounaaseen viettävä rinne, jossa laajalti jäkälä-sammal-heinäkalliota. Kilpikaarnaisia, lakkapäisiä mäntyjä ja paljon pystyyn kuivuneita puita. Paikoin yksittäisiä keloja ja maapuita. Kilpikaarnaisia mäntyjä niin kalliolla kuin kalliopainaumien kangasmaa-aloilla ja soistumilla. Paikoin tiheä aluspuusto. Maasto vain lievästi kulunut. Kallion reunalta avautuu upea näkymä länteen. Erittäin hieno kallioalue. Erinomainen kohde!

66. Korpirämettä. Vanhoja mäntyjä, tiheä väli- ja aluspuusto. Suolta lähtee puronoro, joka virtaa rinteeseen järeän kuusikon lomassa. Hyvä kohde.

67. Pohjoisluoteeseen viettävän rinteeseen kuusimetsää. Useita hyvin järeitä kuusia (rklm yli 50 cm). Rinteen alaosassa on paikoin lehtoa. Alueen itäreunan lehtoalalla mm. imikkää. Hyvä kohde!

68. Jäkälä-sammal-heinäkalliota. Kilpikaarnaisia mäntyjä, keloja, pystyyn kuivuneita puita. Kallion rinteessä mm. haisukurjenpolvi. Maasto lähes kulumaton. Hyvä kohde.

69. Vaihtelevaa metsää, jossa uudistuskypsää mänty-kuusi-koivusekametsää sekä vanhaa kalliomännikköä. Kallioalueilla paikoin pystyyn kuivuneita mäntyjä. Ei kilpikaarnaisia puita. Maasto lähes kulumaton.

70. Hieno laaksoalue, jossa kalliojyrkänteen alla lehtokasvillisuuden lomassa on puronoro. Uudistuskypsää kuusimetsää. Jyrkänteen edustalla rehevää lehtokasvillisuutta, mm. lehtokuusama, imikkä ja sinivuokko sekä ryhmä metsälehmäksiä, joista suurimman rklm. on n. 20 cm. Monin paikoin nuoria metsälehmäksiä. Melko runsaasti järeitä maapuita, osa pitkälle lahonneita, osa äskettäin kaatunutta. Osin soistunut. Lähde, johon on rakennettu puinen kehikko. Lähteen pohja kivetty. Hyvä kohde!

71. Jäkäläpeitteisten kallioiden ja kangasmaa-alueiden mosaiikkia. Vanhoja mäntyjä, osa jo kilpikaarnaisia. Maasto vain vähän kulunut. Alueen itäosassa paikoin järeää kuusimetsää. Kalliohuipun kahteen mäntyyn on asetettu pesäalustat kalasääskelle. Toiselle alustalle on rakennettu risupesä. Hyvä kohde!

72. Jäkälä-sammal-heinäkalliota, jossa kilpikaarnaisia mäntyjä sekä keloja ja pystyyn kuivuneita puita. Kulku-uria ja tallaantuneita alueita. Eteläosassa palveluskoirien harjoitusrata. Maasto kulunut. Hyvä kohde.

73. Uudistuskypsää harvahkoa kuusimetsää. Kukkulan alarinteet ovat tuoretta lehtoa, kukkulan laella mustikkatyypin kangasta. Puut eri-ikäisiä. Järeitä kuusia ja haapoja. Paljon lahoppuuta: suuria tuulenkaatoja ja pystyyn kuolleita kuusia. Lehdon puolella myös paljon kuollutta lehtipuustoa: koivuja, haapoja ja harmaaleppiä. Osa lahoppuusta pitkälle lahonnutta. Lounaisreunalla vanhoja huonokuntaisia vajoja. Hyvä kohde!

74. Tiheäpuustoinen painanne, joka lähinnä mustikkakangaskorpea. Järeitä mäntyjä, suurehkoja hieskoivuja, paikoin hyvin tiheä kuusialikasvos. Muutamia kääpäisiä pötkelöitä ja ohuehkoja maapuita. Hyvä kohde.

75. Kapea korpi ja siitä lähtevä laskupuro. Kapeassa suojuotissa on vaihtelevaa korpikasvillisuutta: Korven märkä pohjoisosa on lähinnä ruoho-mustikkakorpea, mustikkakorpea ja metsäkortekorpea. Pohjoisosan harvahko puusto (kuusi, hieskoivu, tervaleppä) tihenee nopeasti etelään mentäessä. Kuusien ja hieskoivujen seassa yksittäisiä tervaleppiä ja haapoja. Suon eteläosa on enimmäkseen mustikkakorpea ja lopulta mustikkakangaskorpea. Eteläosassa on ajoittain kasvittomia vesiallikoita. Pyyppökie. Hyvä kohde!

76. Laakeita avokallioaloja, joilla yhtenäisiä jäkälä-sammalkasvustoja, sekä harvapuustoisia jäkälä-sammal-heinäkallioita. Harvakseltaan vanhoja mäntyjä, osa jo kilpikaarnaisia. Kallioalojen välissä kanervakankaita, joilla mäntyjä ja rauduskoivuja. Paikoin tiheää varttunutta mäntytaimikkoa. Pieniä soistumia. Maasto lievästi kulunut. Natura 2000 -aluetta. Hyvä kohde!

77. Korkea kallio, jonka huipulla laaja jäkälä-sammal-heinävaltainen alue. Kallioalojen lomassa pieniä kanervikkoja. Kilpikaarnaisia mäntyjä, jotka matalia karulla kasvupaikallaan. Vain muutamia keloja ja maapuita, paikoin pystyyn kuivuneita puita. Kallion laella nuotiopaikka. Paikalle on tuotu halkoja, nuotion luona pieni halkovarasto. Maasto kulunut. Hyvä kohde!

78. Bakunkärrs träsket on 1,2 hehtaarin kokoinen luonnontilainen pikkulampi, jota ympäröi leveä avosuovyöhyke. Lammen rantavedessä hajanaisia ulpukka- ja lummekasvustoja. Lammen eteläpuolella suokasvillisuuden ympäröimiä pieniä lampareita. Lampea reunustavalla hyllyvällä luhtanevalla kasvaa mm. valkopiirtoheinää, luhtavillaa suokukkaa, pyöreälehtikihokkia ja saroja. Nevan uloin osa on yhtenäisen järviruovikon peitossa. Avosuota reunustaa kapea korpivyöhyke. Avoimella neuvalla on muutamia pieniä männyn ja hieskoivun taimia. Lammen itäreunasta laskee puro itään. Uomaa on todennäköisesti aikoinaan syvennetty. Puron alkupäässä on pieni korpialue, jossa tervaleppien k ja kuusien katveessa kasvaa mm. vehkaa, raatetta ja terttualpia. Erinomainen kohde!

79. Laakeita avokallioaloja, joilla yhtenäisiä jäkälä-sammalkasvustoja, sekä harvapuustoisia jäkälä-sammal-heinäkallioita. Harvakseltaan vanhoja mäntyjä, osa jo kilpikaarnaisia. Kallioalojen välissä kanervakankaita, joilla mäntyjä ja rauduskoivuja. Paikoin tiheää varttunutta mäntytaimikkoa. Pieniä soistumia. Maasto lievästi kulunut. Natura 2000 –aluetta. Hyvä kohde!

80. Tiheää mustikkatyypin kuusivaltaista metsää. Puut eri-ikäisiä, suurimmat läpimitaltaan noin 30 cm. Pystyyn kuolleita puita paljon. Kuolleet puut ovat enimmäkseen pienpuustoa, mutta joukossa myös muutamia valtapuustoon kuuluneita puita. Ohuita maapuita paikoin paljon. Harvakseltaan pitkälle lahonneita, sammaloituneita maapuita. Kangasmaan lomassa on pieniä kallioalueita. Hyvä kohde!

81. Hyppjakärr. Laaja luonnontilaisena säilynyt suoalue. Natura 2000 –aluetta. Puustoisia suoalueita ja avosuoalueita. Vetinen ja upottava suo, jossa monia eri suotyyppejä. Erinomainen kohde!

82. Hyppjakärrin laskupuro: Puron uoma ilmestyy maisemaan suon jo suon keskivaiheilla, suon ylittävän polun pohjoispuolella. Mutkittelevaa uomaa seuraavat yhtenäiset vehkakasvustot. Välillä uoma häviää näkyvistä. Suon länsipuoliskossa puro virtaa korpialueen halki. Purossa hiljainen virtaus. Uomassa kasvaa mm. pikkupalpakkoa, vehkaa ja terttualpia.

Laajan Hyppjakärrin eteläpuolella puroa reunustaa ensin kapea ruoho-mustikkakorpi, mutta sen jälkeen puro virtaa kivennäismaan halki jyrkkärinteisessä laaksossa. Hiekkapohjaisessa purossa on pieni putous, josta kuuluu veden solinaa. Putouksen eteläpuolinen uoma on erittäin syvä, joten uomaa on mahdollisesti syvennetty aikoinaan. Ennen pihapiiriä puro virtaa järeän kuusikon ja lehdon halki. Sammakko. Natura 2000 –alue. Erinomainen kohde!

83. Tiheäpuustoista korpikämmettä ja mustikkakorpea, jossa järeitä mäntyjä. Muutamia keloja ja maapuita. Hyvä kohde.

84. Puro: Syvään uurtunut, hiekkapohjainen uoma, joka kuivillaan. Uoman pohjalle on kulunut useita kuoppia, joten ajoittain virtaus on voimakas. Puron molemmin puolin on noin 3 m levyinen rahkasammalkasvusto, paikoin rahkasammalia kasvaa uomassakin Etelään mentäessä puron varren kasveja ovat mm. isoalvejuuri, hiirenporras, korpi-imarre ja terttualpi. Saniaiset muodostavat mutkittelevan puron ympärille paikoin laajoja kasvustoja.

Uomassa kasvaa ojasorsimoa, pikkupalpakkoa ja vehkaa. Luonnontilaista purouomaa reunustaa erilaistunut purovarren kasvillisuus, joka poikkeaa selvästi ympäristön muusta kasvillisuudesta. Puron eteläosassa pienellä korpialueella puron ympäriltä on harvennettu puustoa. Hyvä kohde!

85. Korkea kallio, jolla jäkälä-sammal-heinäkallioiden lomassa kangasmaita. Vanhaa männikköä, joukossa kilpikaarnaisia puita. Suuria pystyyn kuolleita mäntyjä. Jyrkänteitä. Maapuita paikoin kohdallisesti, osa pitkälle lahonnut. Maasto lähes kulumaton. Hyvä kohde.

86. Yhtenäinen jäkälä-sammal-heinäkalliota oleva harjanne ja mustikkatyypin kangasmaita. Kalliolla vanhoja mäntyjä, osa kilpikaarnaisia. Paljon pystyyn kuivuneita mäntyjä ja kuusia. Paikoitellen maapuita. Länsirinteessä tiheä puusto. Harvakseltaan järeitä mäntyjä. Hyvä kohde.

87. Pystysuoria jyrkänteitä, pitkä yhtäjaksoinen jyrkänne. Karu jäkälä-sammal-heinäkallio, jossa laajoja avokallioalueita. Vanhoja mäntyjä, harvakseltaan kilpikaarnaisia mäntyjä ja keloja. Pystyyn kuivuneita puita paikoin paljon. Pystysuoria kallioseinämiä, rotkoja. Sateisen yön jälkeen rotkon pohjalla virtasi puro, josta veden solina kuului melko kauas. Länsireunassa jylhä kalliomaisema.

Hieno näköala! Kalliolla luontopolku. Maasto paikoin melko kulunut: jäkälät hävinneet monin paikoin. Erinomainen kohde!

88. Pieni saraneva, jolla pullosara valtalajina. Avoin saraneva muuttuu pohjoiseen mentäessä tupasvillakorveksi. Korven puusto nuorta. Ojittamaton suo. Hyvä kohde.

89. Pieni märkä suo, joka lähinnä luhtanevaa ja luhtanevakorpea. Saranevan puolella valtalajeja ovat pullosara ja kurjenjalka. Suon puustoisella osalla tervaleppien ja hieskoivujen katveessa on laajoja vehkakasvustoja. Suon eteläpähän on tehty oja, mutta se ei ole kuivattanut pikku suota. Hyvä kohde.

90. Vetinen nevakorpi. Kuusia, hieskoivuja ja tervaleppiä. Pystyyn kuolleita hieskoivuja ja aluspuuston pikkukuusia. Pensaskerroksessa paatsamia ja paljon pajuja. Kenttäkerroksen valtalaji on raate. Sen seurassa kasvavat mm. kurjenjalka, pullosara, järvikorte ja terttualpi. Hyvä kohde!

91. Kalkkikaivos. Kaivoksen välittömässä läheisyydessä tiheää kuusivaltaista metsää. Ympäristön harvennettu metsäalue yltää etelässä kaivoksen viereen. Tiheän puuston sekä vanhojen koivujen ja kuusien ansiosta kaivoksen luona vallitsee rauhallinen tunnelma. Kaivoksen ympärillä lehtokasvillisuutta. Pensaskerroksessa näsiä, taikinamarja, lehtokuusama, koiranheisi ja punaherukka. Kenttäkerroksen kasveja ovat mm. sinivuokko, valkovuokko, kivikkoalvejuuri, keltamo ja haisukurjenpolvi. Kaivoksen luona kalkinpolttouunin rauniot. Kaivokseen on heitetty roskia. Luontopolku vaikuttaa vähän käytetyltä paitsi kalkkilouhoksen luona. Hyvä kohde!

92. Pinnanmuodoiltaan rikkonaista kalliota, jossa jäkälä-sammal-heinäkalliota ja kangasmaata. Vanhoja mäntyjä, myös kilpikaarnaisia puita. Maapuita harvakseltaan mutta tasaisesti koko alueella. Pystyyn kuivuneita puita, ei keloja. Hyvä kohde!

93. Saranevaa ja sararämettä oleva pullosaravaltainen hyllyvä suo. Harvassa puustossa vanhoja mäntyjä. Hyvä kohde!

94. Bisajärvestä lähtevä puro virtaa paikoitellen luonnontilaisessa uomassa. Ympärillä on varttunutta kuusimetsää. Rinteessä puro on uurtanut syvän purolaakson. Purouomassa on useita pieniä putouksia, joten voimakkaan virtauksen aikana puron solina kuuluu kauas ympäristöön. Puron varrella kasvaa saniaisia, etenkin hiirenportaita. Purolaaksossa on lisäksi pähkinäpensaita ja metsälehmukia. Hyvä kohde.

Puron alaosassa on lasten leikkimaja. Sen ympäristö on roskainen. Loivan rinteiden alueella yläjuoksun suuntaan uomaa on syvennetty. Puroa reunustaa yhtenäinen hiirenporraskasvusto.

95. Yhtenäinen kallioalue, jossa laajalti jäkälä-sammal-heinäkalliota, CT-, VT- ja MT-kankaita sekä pieniä rämesoistumia. Kilpikaarnaisia mäntyjä yleisesti koko alueella. Keloja ja äskettäin pystyyn kuolleita mäntyjä ja kuusia. Harvakseltaan myös pitkälle lahonneita maapuita. Yksittäisiä puita kaadettu pieniltä kangasmaalaiduilta. Maasto kohtalaisen kulunut. Palokärki. Käpytikka. Erinomainen kohde!

96. Puron uoma on säilynyt osin luonnontilaisena ulkoilutien länsipuolella. Uomassa pieniä putouksia. Ympärillä on tiheää metsää, jossa järeitä kuusia. Hiekkapohjaisen puron varrella harmaa- ja tervaleppiä. Uomassa kasvaa paikoitellen vehkaa. Hyvä kohde!

97. Laajahko, karu jäkälä-sammal-heinäkallio, jossa paljon avokalliota. Kilpikaarnaisia mäntyjä. Pystyyn kuivuneita pikku kuusia ja mäntyjä. Ei keloja. Maasto kohtalaisen kulunut. Hyvä kohde.

98. Ojitettu suo. Ojat eivät ole paljon vaikuttaneet suohon, jonka keskiosassa on pieni neva. Nevalla kasvaa mm. luhtavillaa, pullosaraa, mutasaraa, suokukkaa ja pyöreälehtikihokkia. Nevan ympärillä rahkarämettä ja isovarpurämettä. Suon reunat ovat enimmäkseen mustikkakorpea ja mustikkakan-gaskorpea. Korpialueen kuusivaltainen puusto enimmäkseen varttunutta ja uudistuskypsää. Hyvä kohde!

99. Vanhaa männikköä. Pieniä jäkälä-sammal-heinäkallioaloja ja kanervakangasta. Matalissa painanteissa rämesoistumia. Kilpikaarnaisia puita. Keloja. Paikoin yksittäisiä maapuita. Hyvä kohde!

100. Bisajärvi on laajuudeltaan 4,1 hehtaaria. Järven rantavesiä kiertää leveä harvahko lummekasvusto. Vesirajassa pullosaraa, paikoin järviruokoa. Lampea ympäröi kapea luhtaneva, jolla kasvaa pullosaran lisäksi kurjenjalkaa ja raatetta.. Lammen eteläpäässä on muutama rakennus, mutta suurin osa rannasta on luonnontilaista. Rannoilta avautuu lammelle rauhallinen näkymä. Erinomainen kohde!

101. Jäkälä-sammalkalliota ja kanervakangasta (CT). Kilpikaarnaisia puita. Pystyyn kuivuneita mäntyjä, muutamia keloja. Kallioiden välissä kapea korpi, jossa vanhoja mäntyjä ja keloja. Tervaleppiä. Kallioalueen maasto lievästi kulunut. Hyvä kohde!

102. Vetinen nevakorpi, jossa puustokerrosta muodostavat kuuset, männyt ja hieskoivut. Pensaskeroksessa pajuja. Vehka kenttäkerroksen valtalaji. Hyvä kohde!

103. Nevakorpea ja saranevaa. Nevan valtalaji pullosara, muita lajeja mm. luhtavilla, isokarpalo, kurjenjalka ja ranta-alpi. Nevakorven puolella nevapintojen valtalaji on pullosaran ohella raate. Hieskoivujen, tervaleppien, kuusien ja mäntyjen muodostama puusto on paikoin tiheää. Hyvä kohde!

104. Enimmäkseen tupasvillarämettä ja isovarpurämettä oleva suo. Järeitä mäntyjä. Paikoin tiheää hieskoivun ja kuusen muodostamaa alikasvosta. Keloja. Hyvä kohde!

105. Jäkälä-sammal-heinäkalliota. Kilpikaarnaisia mäntyjä. Pystyyn kuivuneita kuusia. Muutama maapuu. Maasto kohtalaisen kulunut. Hyvä kohde!

106. Puro: Pieneltä suolta alkunsa saaneen puron alkupää on perattu ja oiottu syväksi metsäojaksi. Ojan ympärillä järeitä kuusia. Rinteessä uoma muuttuu luonnontilaiseksi. Matala uoma kuivillaan, vesi virtaa maan alla ja tukee näkyviin rinteiden alaosassa, jossa hiekkapohjainen uoma uurtunut syväksi ja yhtyy idästä tulevaan puroon. Yhtymäkohdassa vähän näkinsammalta. Muuten tuoreen lehdon halki mutkittävän puron reunamilla rahkasammalreunus. Muita puronvarren kasveja mm. suo-orvokki, metsäkorte ja hiirenporras.

Idästä tuleva puro on erittäin syväksi uurtunut, luultavasti aikoinaan syvennetty, sillä puro tulee peltoalueelta. Uoma menee enimmäkseen tuoreen lehdon varttuneen kuusikon halki.

Puruoma jatkuu syvänä tien pohjoispuolella. Purossa on useita pieniä putouksia, joissa vesi solisee sadepäivän jälkeen. Virtapaikkojen lomassa on suvantokohtia, joissa on paljon vettä. Uomassa paljon maksasammalten peittämiä kiviä. Puron varren tuoreessa lehdossa järeitä kuusia, joiden katveessa kasvaa mm. harmaaleppä, koiranheisi, lehtokorte, korpi-imarre, sormisara ja käenkaali. Puron varren rinteessä paikoin imikkää, kevätlinnunhernettä ja runsaasti sinivuokkoja. Heti lehtoalueen jälkeen puro laskee isompaan puroon, Roxbäckeniin. Hyvä kohde!

107. Puro: Kapea, paikoin syväksi uurtunut uoma on pääosin luonnontilainen. Puro saa alkunsa suolta, joka on tiheän vesakon vallassa. Puro virtaa aluksi tiheän nuoren puuston halki. Tasamaalla puroa reunustaa kapea korpialue. Rinteessä uoma mutkittelee ensin nuorehkon, lopulta varttuneen kuusimetsän halki. Rinteen jyrkimmällä osuudella useita pikku putouksia, josta veden solina kuuluu länsipuolella olevalle polulle. Kuusikon jälkeen tulee ojitettu suoalue, jossa purouoma on perattu ojaksi. Hyvä kohde.

108. Tiheää kuusi-koivuvaltaista mustikkatyypin sekametsää. Puut eri-ikäisiä, myös järeitä puita. Lahopuustoa kohtalaisen paljon. Hyvä kohde!

109. Helgräsk, jonka pinta-ala on 6,2 hehtaaria, on luontaisesti rehevä, matala, humusvetinen, lähellä "luonnontilaa", luontaisesti vähitellen soistuva suolampi. Ranta- ja vesikasvillisuutta on paikoin runsaasti. Ajoittain esiintyy limalevää, mikä on tyypillistä humuspitoiselle, ruskeavetiselle suolammelle.

Järven rannat ovat suurimmaksi osaksi yksityisomistuksessa. Helgräskin lounaisosan soiselle ranta-alueelle on rakennettu levähdyspenkki. Soinen, hyllyvä ranta ei sovellu uimiseen.

110. Rinnelehtoa. Varttunutta puustoa kasvavassa metsässä on yksittäisiä järeitä kuusia, rauduskoivuja ja haapoja. Lehto paranee rinnettä etelään päin mentäessä. Pähkinäpensas, lehtokuusama, näsiä, taikinamarja, metsälehmus ja vaahtera. Etelään viettävän rinteen juurella kotkansiipiä. Sammakko. Hyvä kohde.

111. Kallioalueen länsipuolella on varttunutta ja uudistuskypsää metsää. Järeitä kuusia, koivuja ja haapoja. Rinteen kasvillisuus on rehevää, valtaosin lehtoa. Jyrkänteen juurella kasvaa metsälehmuksia, laajemmalla rinteen alueella vaahteroita ja pähkinäpensaita. Lahopuuta on paikoitellen. Rehevän kenttäkerroksen lajeja ovat mm. sinivuokko, kevätlinnunherne, lehtoakileija ja imikkä.

112. Nuorta sekametsää, jossa yleisesti metsälehmuksia ja vaahteroita. Suurin osa metsälehmuksista parimetrisiä pikkupuita mutta suurimmat metsälehmukset läpimitaltaan n. 30 cm. Metsälehmukset löytyvät etupäässä itään viettävältä rinteeltä, mutta vaahteroita kasvaa lähes koko kukkulan ympäri. Itään viettävän rinteen alaosassa imikkää. Paljon metsälehmuksia! Hyvä kohde.

113. Kosteaa niittyä. Runsaasti mm. mesiangervoa, korpikaislaa ja käenkukkaa. Niitty on säilynyt toistaiseksi avoimena, mutta paikoin pajuja ja nuoria koivuja. Kunnostustöitä tarvitaan. Olisi hyvä kohde ja mielenkiintoinen kohde esimerkiksi luontopolun varrella.

114. Geneträsk on 2,5 hehtaarin laajuinen ruskeavetinen lampi. Vesikasvillisuutta on vähän: rannan tuntumassa paikoin harvaa ulpukkakasvustoa. Lammen länsirannassa hyllyvä nebareunus, jossa rahkasammaleella kasvaa paljon isokarpaloa ja järviruokoa. Muualla rannassa paikoin järviruoko- ja sarakasvustoja. Lammen lounaisrannassa laituri, johon johtaa pitkospuut pieneltä saunalta. Hyvä kohde!

115. Järeää kuusikkoa, joka kiertää lampea sen etelä- ja itärannalla. Lammen eteläpuolisen laakson pohjalle tehty oja on kasvanut lähes umpeen. Tunnelmallinen laakso, jossa kuusikko rajautuu idässä komeisiin jyrkänteisiin. Paljon suuria tuulentaatoja etenkin laaksossa, mutta paikoitellen muuallakin lampea reunustavassa kuusikossa. Komea kuusikko, joka selvästi hoidettua talousmetsää, peittää jyrkän lammelle viettävän rinteen. Rinteen metsä on maisemallisesti arvokas. Metsän poikki lähellä rantaa menee hyvä polku. Peukaloinen. Hyvä kohde.

116. Jäkälä-sammal-heinäkallio, jossa muutamia kilpikaarnaisia lakkapäämäntyjä. Kallioalojen välissä kangasmaa-alueita, joissa puusto on tiheämpää. Korkea, jyrkkärinteinen kallio. Metsä ympäriltä hakattu. Pohjoisosa liittyy laajahkoon metsäalueeseen, joka reunustaa Genaträskin etelä- ja itärantaa. Maasto lähes kulumaton.

117. Jäkälä-sammal-heinäkalliota ja kallioalueiden välisiä kangasmaa-alueita. Muutamia kilpikaarnaisia mäntyjä. Kallion välisissä painanteissa tiheähköä puustoa. Pystyyn kuivuneita puita. Kohtalaisen tallaantunut, nuotiopaikka. Pieni alue, mutta muodostaa hyvän maisemakokonaisuuden Genaträskin ja sen itärannalla olevan kuusikon kanssa. Komea jyrkänne erottuu, kun katsoo Genaträskin suunnasta. Hyvä kohde.

Kukkulan eteläpuolella olevalla hakkuualueella pikkulepinkäinen. Ruokaa nokassaan kantava emolintu varoitteli.

118. Rinteen lehtoalaa. Järeää kuusikkoa, muutama pähkinäpensas. Sipoonkorven eteläisimpiä pähkinäpensaaseen kasvupaikkoja.

119. Hampträsk on 4,4 hehtaarin kokoinen ruskeavetinen lampi Sipoonkorven kaakkoisosassa. Rantaa kiertää on kapea ja epäyhtenäinen järviruovyöhyke. Ruo'ikon lomassa kasvaa mm. vesisaraa ja kurjenmiekkää. Lammen rantavedessä on hajanaisia lumme- ja ulpukkakasvustoja. Hampträskin itä- ja koillisrannalla on asutusta. Koillisrannassa on yleinen laituri, mutta enimmäkseen suorantaisen lammen virkistysarvo on vähäinen.

120. Märkää ja upottavaa saranevaa ja nevarämettä. Eteläpäässä oleva oja on lähes umpeen kasvanut. Pohjoispään syvä oja kuivattaa suota enemmän. Ojista huolimatta hyvin säilynyt suo, jonka nevapinnalla kasvaa mm. pullosaraa, mutasaraa, tupasvillaa, raatetta, pyöreälehtikihokkia ja leväköä. Hyvä kohde!

121. Kapea jäkälä-sammal-heinäkalliota olevien kallioselänteiden jono laajan hakkuualueen keskellä.

122. Enimmäkseen jäkälä-sammalkalliota. Vanhoja mäntyjä, keloja ja pystyyn kuivuneita puita. Kallion ja suon välissä mustikkatyypin kangasmetsää. Hyvä kokonaisuus yhdessä viereisen suon (123) kanssa. Hyvä kohde.

123. Ojittamaton, lähes luonnontilassa oleva suo. Suon luoteiskulmassa on saranevaa. Suurin osa suosta on isovarpurämettä, jossa männyt ovat rinnankorkeuslähimitaltaan keskimäärin n. 20 cm. Muutamia keloja ja maapuita. Suon eteläosassa nevarämettä. Metsä ympäriltä hakattu suohon asti. Hyvä kohde!

124. Jäkälä-sammal- ja jäkälä-sammal-heinäkalliota. Laajoja avokallioalueita. Vanhoja mäntyjä, joukossa muutama kilpikaarnainen puu. Keloja ja pystyyn kuivuneita puita, paikoin maapuita. Avokallioiden lomassa kangasmaata (MT, VT), jossa järeitä mäntyjä, puustoa on tosin harvennettu. Lännessä liittyy järeään kuusikkoon. Hyvä kohde!

125. Jäkälä-sammal-heinäkalliota sekä kallioalojen väleissä olevia kanerva- ja mustikkakankaita. Harvakseltaan kilpikaarnaisia mäntyjä, joista osa hyvin järeitä. Ei keloja. Pystyyn kuivuneita puita ja ohuita maapuita paikoitellen. Maasto lähes kulumaton. Hyvä kohde.

126. Hyllyvä, vetinen neva. Koko suon kasvillisuuden muodostavat valtaosin vain kolme lajia: pullosara, raate ja happrarahkasammal (*Spaghnum riparium*). Mielenkiintoinen kohde! Hyvä kohde!

127. Byträsk on 12 hehtaaria laaja järvi Sipoonkorven itäosassa. Järven lähellä on vain muutamia asuinrakennuksia lounais- ja itärannalla. Talot kätkeytyvät hyvin ja järven rannat näyttävät useimmista kohdin katsottuna luonnontilaisen erämaajärven rannoilta. Pohjois- ja kaakkoisrannalla on uimalaituri. Hyvä kohde!

128. Pähkinäpensasaluetta.

129. Melko korkea kallioalue, jossa jäkälä-sammal-heinäkalliota sekä kanervakankaita. Kilpikaarnaisia puita ja keloja. Vähän maapuita. Lähes kulumaton. Hyvä kohde.

130. Suon eteläpäässä on upottavaa nevakorpea, jossa kasvaa mm. raatetta, pullosaraa, riippasaraa, tupasvillaa ja jousivihvilää. Pohjoiseen päin mentäessä on nevarämettä, korpikämettä, isovarpurämettä ja rahkarämettä. Pohjoispuoliskossa on laajahko avusualue, jossa saranevan keskellä on kuljunevaa. Kuljujen reunamilla kasvaa mm. valkopiirtoheinää, pitkälehtikihokkia ja mutasaraa. Kuljujen kohdalle on tehty oja, joka olisi helposti tukittavissa. Erinomainen kohde!

131. Hindsbyn pähkinäpensaslehto. Uudenmaan ympäristökeskuksen suojellun luontotyypin raja. Erinomainen kohde!

132. Jäkälä-sammal- ja jäkälä-sammal-heinäkalliota sekä niiden välisissä olevia kangasmaa-alueita (MT). Vanhoja mäntyjä mutta vain muutama kilpikaarnainen mänty ja kelo. Paljon katajia, muutamia korkeita pystykatajia. Pystyyn kuivuneita mäntyjä ja kuusia. Maapuita vähän, osa pitkälle lahonnut. Useita pystysuoria jyrkänteitä eri ilmansuuntiin. Paikoin kulunut polkuja mutta kokonaisuudessaan vain lievästi kulunut.

Lounaaseen viettävä jyrkkä rinne on paikoin kulunut. Jyrkänteiden välissä on tasainen mustikkatyyppin kangasta oleva metsäalue, jolla kasvaa paljon pähkinäpensaita. Muutamia järeitä puita. Kohtalaisesti ohuita maapuita. Alan halki menee vanha oja, jonka pohja ja seinämät ovat sammalien peitossa. Paikallisesti arvokasta kallioaluetta. Hyvä kohde!

133. Suon pohjoisosassa on upottavaa nevakorpea. Nevapinnalla kasvaa mm. raate, kurjenjalka ja nurmilauha. Nevakorpea on myös suon kaakkoisosassa. Suurin osa suosta on korpea. Puusto ja pensaskerros on tiheää. Keloja. Suon lounaisosassa kasvaa tervaleppiä. Nevapintaa peittää lähes yhtenäinen vehkakasvusto. Oja ei kuivata suota merkittävästi. Hyvä kohde.

Suon keskellä oleva kangasmaalaidulla kasvaa järeitä mäntyjä ja kuusia. Pystyyn kuolleita mäntyjä ja kuusia, muutama kääpäinen pökö. Maapuita kohtalaisesti. Suuria muurahaiskekoja. Hyvä kokonaisuus!

134. Laaja kallioalue. Jäkälä-sammal-heinäkalliota sekä kanerva- ja mustikkakangasta. Kilpikaarnaisia puita, muutamia keloja ja maapuita. Maasto lähes kulumaton. Erinomainen kohde!

135. Upottavaa saranevaa, jonka keskellä yksi kulju. Suon valtalajit ovat pullosara ja luhtavilla. Suon eteläosassa on sarakorpea. Hyvä kohde.

136. Erittäin kaunista kuusi-mänty-koivusekametsää, jossa kangasmaiden keskellä on pieniä suopainanteita. Kangasmetsän puusto luonnontilaisen tuntuinen, vaikka kovin vanhoja puita ei ole. Pystyyn kuivuneita puita tasaisesti lähes koko alueella. Maapuita paikoitellen. Erinomaista ulkoilumetsää.

Pienet suot ovat enimmäkseen saranevaa ja sarakorpea. Alan länsiosassa oleva suo ojitettu. Oja kuivattaa selvästi suota. Hyvä kohde!

137. Laaja suo, jonka eteläosan poikki on tehty metsäautotie. Sen eteläpuolelle jäävä pieni suoalue on rämenevaa, jossa kasvaa mm. pullosaraa, tupasvillaa ja isokarpalaa.

Metsäautotien pohjoispuolisella suoalueella vaihtelevat puuttomat pullosaraa kasvavat saranevat ja puustoiset nevakorpialat, joilla kasvaa lähinnä hieskoivuja, mäntyjä ja kuusia. Pohjoiseen mentäessä puuston määrä lisääntyy ja puiden koko kasvaa. Suon keskivaiheilla on metsäkortekorpea, suon ojitettu pohjoisosa on enimmäkseen mustikkakorpea. Ojassa runsaina kasvavia vehkaa ja ojasorsimoa löytyy myös muualta suoalueelta.

Oja kannattaisi padota, sillä silloin palautettaisiin laaja korpialue luonnontilaan. Lisäksi suon pohjoispuolella olevan suojellun pähkinäpensaslehdon halki virtaavaan puroon riittäisi vettä pitemmäksi aikaa. Hyvä kohde!

138. Suo joka on lähinnä mustikkakorpea ja sarakorpea. Puustoisien alueen pohjoispuolella on laajahko, kaunis, täysin puuton neva. Nevan valtalajeja ovat valkopiirtoheinä, luhtavilla ja pyöreälehtikihokki. Avosuon reunaosat ovat pullosaravaltaista saranevaa. Avosuota reunustaa enimmäkseen isovarpuräme. Suon reunoilla on kapea korpireunus, lähinnä mustikkakorpea ja metsäkortekorpea. Suon eteläpäästä on kaadettu muutama suuri kuusi. Hyvä kohde.

139. Koivu-kuusi-mäntysekametsää. Uudistuskypsää ja varttunutta metsää. Metsän tiheys vaihtelee, puut eri-ikäisiä. Yksittäisiä järeitä kuusia ja mäntyjä. Paikoin keloja ja pystyyn kuolleita puita. Maapuut lähes puuttuvat. Hyvä kohde!

140. Varttunutta CT-männikköä sekä jäkälä-sammal-heinäkallioita, joissa yksittäisiä kilpikaarnaisia ja keloutuvia mäntyjä. Maasto lähes kulumaton. Hyvä kohde!

141. Abborrträsk ja ympäröivä suo: Abborrträsk on rauhallinen, 1,8 hehtaarin kokoinen erämaalampi. Rantavedessä lähes koko lammen kiertävä harva mutta yhtenäinen ulpukkakasvusto. Vesirajassa vaihtelevan levyinen sarakasvusto (pulosara ja mutasara). Rantanevalla valkopiirtoheinää, pyöreälehtikihokkia, suokukkaa, lakkaa ja tupasvillaa. Pohjoisrannan nevalla rantanevalla leväkköä. Neva vaihettuu nevarämeeksi ja isovarpurämeeksi. Paikoin kapea korpireunus. Telkkä. Lammen pohjoisranta luonnonsuojelualuetta. Alueellisesti arvokas pienvesi. Erinomainen kohde!

142. Hieskoivuvaltainen korpi, lähinnä mustikkakorpea, metsäkortekorpea ja sarakorpea. Puustoa on jossakin vaiheessa harvennettu. Valtapuusto runkoläpimitaltaan 20–30 cm. Aluspuusto paikoin tiheää, paikoin puuttuu. Lahopuuta (keloja ja järeitäkin maapuita) kohtalaisen runsaasti lähes koko alueella. Hyvä kohde!

143. Suo, joka enimmäkseen nevarämettä ja isovarpurämettä. Valtapuuston männyt runkoläpimitaltaan n. 20–30 cm. Suon pohjoisosa on korpea, muualla vain kapea korpireunus. Korpialueella kuusen lisäksi hieskoivuja ja tervaleppiä. Lahopuusto hyvin vähän. Hyvä kohde!

144. Lähinnä mustikkakorpea oleva suo jyrkkärinteisessä laaksossa. Puut eri-ikäisiä, joukossa järeitäkin kuusia ja mäntyjä. Paikoin runsaasti hieskoivuja. Paatsamaa paljon. Lahopuuta vähän. Suon keskellä oleva pohjois-eteläsuuntainen oja kasvanut lähes kokonaan umpeen. Hyvä kohde!

145. Fiskträskin pinta-ala on 25,2 hehtaaria, ja se on Sipoonkorven suurin järvi. Karun järven rantavedessä on paikoitellen harvaa ulpukkakasvustoa, rantaviivassa paikoin pieniä raate-, sara- ja järvi-

ruokokasvustoja. Rannoilla lomamökkejä, mutta paljon rakentamatonta rantaa jäljellä. Rantakalliot ovat kuluneita. Järven eteläpuolella oleva laaja hakkuualue huonontaa maisemaa, mutta paikoin näkymä on yhä erämainen. Varsinkin järven länsi- ja luoteisrannalla järeäpuustoinen hyvä ulkoilu-metsä yltää rantaan asti. Järvessä elää ahvenia ja haukia. Hyvä kohde!

146. Korkea kallioalue, jossa laajoja jäkälä-sammal-heinäkallioita. Hyvin laajojen avokallioalojen lomassa on pieniä painanteita, joissa kangasmetsää ja pikkusoita. Osa alueesta kasvaa varttunutta mäntytaimikkoa, mutta toisaalta esim. jotkin suoalat ovat lähes luonnontilassa. Kilpikaarnaisia mäntyjä, jotka ovat silmin nähden erittäin vanhoja, keloja sekä maapuita on alueella harvassa mutta säännöllisesti. Metson hakomispuita. Korkealta kalliolta avautuu hyvä näköala lähes joka suuntaan. Maasto lähes kulumaton, vain satunnaisia kulku-uria erotettavissa. Erittäin hieno kokonaisuus! Erinomainen kohde!

147. Laaja kallioalue, jossa paljon avokallioaloja. Enimmäkseen jäkälä-sammal-heinäkalliota sekä avokallioiden välissä olevia kanervakankaita. Karussa maastossa on harvakseltaan kilpikaarnaisia mäntyjä, keloja ja maapuita. Kallioalueen länsipuoliskolla jäkälikköön ja sammalikkoon on kulunut useita polkuja. Länsiosassa on useita rastipaikkoja, joiden liepeillä kuluneita kohtia. Metsäjänis, metso, pyy. Hieno kallioalue! Erinomainen kohde!

148. Hieno lehtokasvillisuuden kokonaisuus, jossa kasvillisuus vaihettuu pohjoisosan kuivasta lehdestä tuoreen lehdon kautta kosteaksi lehdoksi ja ojitetun korpialueen lehtokorveksi. Paljon pähkinäpensaita yksittäin tai pieninä ryhminä.

Voimalinjan ruoho- ja heinäkorpea. Suon halki menee osan vuotta kuivillaan oleva puro, joka näyttäisi olevan uomaltaan luonnontilainen. Erinomainen kohde!

149. Yhtenäinen kallioalue, jossa laajoja jäkälä-sammal- ja jäkälä-sammal-heinäkallioita. Vanhaa männikköä, jossa puut ovat kasvupaikan karuuden takia melko matalia, korkeimmillaankin vain n. 12-metrisiä. Maasto lähes kulumaton ja laajoja jäkälikköjä säilynyt hyväkuntoisina. Hyvä kohde!

150. Monipuolinen kokonaisuus, jossa tiheäpuustoista kangasmetsää, lehtoa, kallioalueita ja soita. Kangasmetsässä hyvä puustorakenne. Monilajinen, puut eri-ikäisiä. Lehtoalueella paljon järeitä haapoja. Paikoin runsaasti lahopuuta. Kallioiden huiput puuttomia.

Kangasmetsän keskellä pieniä soita. Koillisreunassa pikkusuo, jossa valtapuina hieskoivu ja tervaleppä. Suurin osa suosta lähes yhtenäisen vehkakasvuston peitossa. Toinen vetisenä säilynyt suo alueen lounaisosassa. Suo enimmäkseen metsäkortekorpea sekä ruoho- ja heinäkorpea. Metsäkorte, raate, viitakastikka, kurjenjalka, kuusi ja koivu. Töyhtötiainen. Hyvä kohde!

151. Ojittamaton suo, jossa puustoa käsitelty vain lievästi. Suon pohjoisosassa on saranevaa, jossa mm. pullosaraa, mutasaraa, jouhisaraa, raatetta ja kurjenjalkaa. Paikoin maariankämmeä runsas. Suon laitamilla on enimmäkseen nevakorpea, suon keskiosassa nevarämettä ja korpikämettä. Suon eteläreunassa on jälleen saranevaa. Idässä suo rajautuu jyrkänteisiin ja jyrkkään rinteeseen. Lähes luonnontilainen suo. Suon eteläpuolella hakkuualue yltää suohon asti. Hyvä kohde!

152. Ojitettu suo. Enimmäkseen isovarparämettä, mutta reunoilla myös korpisuota. Länsireunassa paikoin nevarämettä. Suon keskellä oleva oja on kasvanut lähes umpeen, eikä kuivata enää suota. Puustoa on hieman harvennettu, mutta suo on luonnontilaisen kaltainen. Palautuu luonnontilaan, jos ojia ei perata. Melko hyvä lakkasuo. Hyvä kohde!

153. Kapea purolaakso, jossa paljon tuulenkaatoja. Puron ympärillä vaihtelevan levyinen korpivyöhyke. Kaunis ja lähes täysin kulumattomana säilynyt alue. Hyvä kohde!

154. Metsäkortekorpea ja mustikkakorpea. Paikoin myös nevakorpea, jossa laajoja yhtenäisiä rahkasammalkenttiä (*Spaghnum riparium*). Metsäkortteen lisäksi suon pohjoisosassa kasvaa mm. raate ja suovehka. Metsäkortekorven puolella puusto (kuusi, hieskoivu ja mänty) on tiheää. Mustikkakorvessa kasvaa järeitä kuusia, puustokin on melko harvaa. Lahopuita on paikoin kohtalaisesti, sen sijaan suolle viettävällä rinteellä suon lounaispuolella on paljon tuulenkaatoja. Rinne ja suo muodostavat hyvän kokonaisuuden. Lännen puolella on laaja avohakkuualue, joka ylittää n. 15 m päähän suon reunasta. Suon poikki on hakattu kaksi linjaa. Metsäviklo. Hyvä kohde!

155. Sarakorpea, reunamalla paikoin metsäkortekorpea. Hyvä kohde.

156. Laaja korpi, joka on länsiosastaan enimmäkseen sarakorpea. Sarakorven lomassa on pieniä ruoho- ja heinäkorppea olevia aloja. Suon etelälaidalla oleva jyrkänteen kohdalla sarakorpi vaihtuu metsäkortekorveksi. Siellä hakkuualue ylittää suohon asti, joten suolla ja sen eteläpuolella olevassa pienessä kuusimetsikössä (350) on paljon tuulenkaatoja.

Suon itäosassa metsäkortekorpea, jossa puustoa on harvennettu. Laajat hakkuualat yltyvät suohon asti. Luoteeseen päin mentäessä maasto kuivuu. Suo vaihtuu lähinnä mustikkakangaskorveksi. Kangaskorven kuuset ja hieskoivut läpimitaltaan 20–40 cm. Paljon tuulenkaatoja.

Suon luoteeseen jatkuva osuus on aluksi märkää sarakorpea, joka on yhtenäisen pullosarakasvuston peitossa. Puustokerroksen hieskoivut, tervalepät ja kuuset enimmäkseen alle 10 cm läpimitaltaan. Luoteeseen mentäessä suo muuttuu nevarämeeksi ja isovarpurämeeksi. Isovarpurämeeillä on tiheä puusto. Vanhoja suomäntyjä. Paljon keloja. Erinomainen kohde!

157. Varttunutta ja uudistuskypsää kuusimetsää. Puustoa harvennettu. Kangasmaan keskellä on kapealti metsäkortekorpea. Kuusimetsä jatkuu itään kapeana vyöhykkeenä arvokkaan kallioalueen pohjoisrinteillä. Komeaa kuusikkoa, jossa järeitä puita. Paikoin paljon tuulenkaatoja.

158. Monipuolinen kokonaisuus, jossa vanhahkoa metsää runsaine lahoppuustoineen, soita sekä uomaltaan luonnontilaisena säilynyt puro. Alueen lounaisosassa varttunutta ja uudistuskypsää kuusimetsää. Harvakseltaan järeitä puita. Aluspuusto tiheys vaihtelee. Jyrkänteen edustalla pienehköjä metsälehmäksi ja vaahteroita. pohjoiseen mentäessä muuttuu lehdon ja lehtomaisen kankaan uudistuskypsäksi kuusi-koivumetsäksi. Suuria haapoja. Harvakseltaan pienehköjä metsälehmäksi ja vaahteroita. Lahopuuta paikoitellen runsaasti. Lahopuut enimmäkseen ohuita mutta järeitäkin joukossa.

Eteläosassa olevan kukkulan huipulla jäkälä-sammal-heinäkalliota. Laajoja jäkäläkasvustoja, jotka lähes täysin kulumattomia. Harvakseltaan kilpikaarnaisia mäntyjä. Kallioalueen ympärillä paikoin runsaasti lahoppuuta, etenkin kukkulan eteläosassa, jossa osa lahoppuusta pitkälle lahonnut. Kallion itäpuolella pieni suo, jonka nuorena suopuustossa paljon tervaleppiä.

Koillisreunalla vetinen suo, joka lähinnä saranevaa ja heinä- ja ruohokorppea. Suon korpiosalla vehkaa, terttualpia ja kastikoita, puustokerroksessa hieskoivuja. Suon eteläosassa osa suonpuustosta on hakattu. Saranevan valtalaji on pullosara.

Suon länsireunassa on puro. Uomassa paljon vehkaa. Kangasmaan halki mutkittitelevan puron uoma on luonnontilainen. Uomassa ja sen tuntumassa kasvaa yleisesti vehkaa. Paikoin myös hiirenporras ja metsäkorte runsaita. Kangasmaosuuden jälkeen puro virtaa suon (159) halki. Hyvä kohde!

159. Enimmäkseen metsäkortekorpea oleva suo. Tiheä puusto. Suurimmat hieskoivut läpimitaltaan yli 30 cm. Aluspuustossa paljon kuusia. Suon halki virtaavan purossa on lähes yhtenäinen vehkasvusto. Suon jälkeen puro virtaa jyrkähkön rinteen hakkuualueen poikki. Osa puron varren puista on säästetty, mutta puro on jäänyt paikoin hakkuutähteiden alle. Pellon kohdalla puro liittyy pellon reunaosaan. Hyvä kohde.

160. Suon itäosa on lähinnä mustikkakorpea ja tupasvillakorpea. Valtapuuston muodostavat läpimitaltaan noin 15 cm olevat hieskoivut. Ylispuina suuria mäntyjä. Tervaleppiä. Lahopuuta kohtalaisesti: pystyyn kuolleita puita, keloja ja maapuita. Hyvä kohde.

161. Nevakorpi, jossa mustikkaa kasvavat mättäät ja vehkan peittämät märkäpinnat vuorottelevat. Hyvä kohde!

162. Hieno purolaakso. Lännen puolella jyrkkä rinne, OMT ja lehto. Tiheähkö kuusivaltainen metsä, jossa eri-ikäisiä puita. Puro saa alkunsa märestä nevakorvesta. Puron varrella rahkasammalkasvustoja, vehkaa, terttualpia, korpikaislaa ja suuria saniaisia. Lahopuustoa kohtalaisen paljon. Puro mutkittelee komean kuusikon halki. Hyvä kohde!

163. Luonnontilainen suo, jonka keskiosat ovat enimmäkseen nevarämettä. Tupasvilla, karpalo ja tähtisara ja punarahkasammal (*Sphagnum magellanicum*) neva-alueella runsaita. Harvassa kilpi-kaarnaisia mäntyjä ja keloja. Suon reunamilla ja suon pohjoinen puolisko on korpea ja nevakorpea, jossa mm. tervaleppiä ja pajuja. Puuston tiheys vaihtelee. Laajoja haprasahkasammalkasvustoja (*S. riparium*), upottavissa kapeissa juoteissa ja painanteissa paikoin raatetta ja kurjenjalkaa. Suon pohjoisosassa varttunutta korpikuusikkoa.

Puro: Suon pohjoisosan korpialueen keskellä on pieni puronoro, joka virtaa kohti pohjoista. Suon jälkeen noro menee kapean laakson halki, kuusimetsän katveessa. Kuusikossa yksittäisiä järeit puita. Mutkittelevaa uoma reunustaa molemmin puolin pari metriä leveä rahkasammalkasvusto, jolla kasvaa yksittäisiä hiirenportaita. Kangasmaaosuuden jälkeen tulee jälleen pieni korpi, joka on lähinnä ruoho-mustikkakorpea. Puron varrella kapealti myös ruoho- ja heinäkorppea. Suopuusto on eri-ikäistä. Järeit kuusia. Sekapuina suuria tervaleppiä. Kohtalaisesti lahopuita, niin maapuita kuin kuollutta pystypuustoa.

Suon pohjoispuolella olevan jyrkänteen edustalla purolaaksossa kasvaa useita, läpimitaltaan kymmenisen senttimetriä olevia metsälehmäksiä. Jyrkänteen kohdalla puro kääntyy kohti koillista. Syvä purouoma menee rehevän lehtolaakson halki. Puustossa on järeit kuusia ja haapoja, joissa elää haavanarinakääpiä. Taikinamarja ja näsiä ovat laakson lehtopensaita. Rehevän kenttäkerroksen lajeja ovat mm. sinivuokko, kevätlinnunherne, huopaohdake ja imikkä, jota kasvaa monin paikoin runsaasti. Metso. Palokärki. Erinomainen kohde!

164. Märkä suo, jonka eteläosa on ruoho- ja heinäkorppea. Valtapuuston muodostavat ohuet, läpimitaltaan keskimäärin alle 10 cm olevat hieskoivut. Kenttäkerroksen valtalaji korpikastikka. Paikoin korpikaisla muodostaa yhtenäistä kasvustoa. Muita lajeja raate, kurjenjalka, terttualpi ja luhtarölli. Suon pohjoinen puolisko on pullosaravaltaista sarakorppea. Hyvä kohde!

165. Alan pohjoisreunassa on kasvillisuudeltaan vaihtelevaa puustoista suota: ruoho-mustikkakorpea, saniaiskorppea ja nevakorppea. Puusto melko tiheää. Lahopuuta kohtalaisen paljon. Suon eteläpuolella on tiheää lehtomaisen kankaan metsää. Lahopuuta kohtalaisen paljon. Metsä luonnontilaisen metsän kaltainen. Hyvä metsäalue jatkuu lounaaseen. Tiheäpuustoisessa metsässä kasvaa järeit kuusia, mäntyjä, koivuja ja haapoja. Suuria pystyyn kuolleita puita ja maapuita. Pieniä kostean lehdon aloja, joissa kasvaa mm. imikkää, suokelttoa, purtojuurta ja mesiangervoa.

Alan keskellä on pieni nevakorpi, joka rajautuu idässä suureen hakkuualueeseen. Varttunut hieskoivuvaltainen puusto. Kurjenjalka on kenttäkerroksen valtalaji. Suo vaihtuu kosteaksi lehdoksi, joka jatkuu kapeana juottina lounaaseen. Kostean lehdon lajeja ovat mm. mesiangervo, hiirenporras, rönsyleinikki, rantalemmikki, rentukka ja lehtopähkämö. Hyvä kohde!

166. Vaihtelevaa mustikkatyypin ja lehtomaisen kankaan kuusimetsää sekä kapeita korpijuotteja: nuorta metsää–uudistuskypsää metsää. Järeitä haapoja ja kuusia. Eteläosassa jyrkänteiden luona välipuustoon kuuluvia vaahteroita. Lahopuuta paikoin kohtalaisesti: suuria tuulenkaatoja ja välipuuston kuusia sekä kääpäisiä pötkelöitä. Kokonaisuutena hyvä kohde!

167. Lähinnä mustikkakorpea ja ruoho-mustikkakorpea oleva suo. Kuusivaltainen puusto melko tiheää. Puut eri-ikäisiä. Märkiä rahkasammalen peittämiä painanteita. Lahopuuta vähän. Hyvä kohde!

168. Korkea kallio, jonka laella laajoja jäkälä-sammal-heinäkallioita. Paljon pieniä kallioseinämiä. Runsaasti katajia. Vanhoja mäntyjä mutta ei vielä kilpikaarnaisia puita. Itärinteessä parikymmenmetrinen vaahtera. Lahopuuta vähän, ei keloja. Hyvä näköala yli metsämaiseman. Hyvä kohde!

169. Vetinen suo, joka on nevakorpea. Matala harva hieskoivuvaltainen puusto. Tervaleppiä. Laajoja raatekasvustoja. Kenttäkerroksen muita lajeja mm. pullosara, korpikastikka, tupasvilla ja kurjenjalka. Suon pohjoisosassa maasto nousee loivasti ja nevakorpi vaihtuu tiheäpuustoiseksi mustikkakorveksi. Nevakorven alueella lahopuustoa ei juurikaan ole, pohjoisosan mustikkakorvessa on harvakseen lahoa lehtipuuta. Hyvä kohde!

170. Enimmäkseen tupasvillarämettä ja isovarpurämettä, paikoin korpikämmettä ja tupasvillakorpea. Tiheähkö varttunut puusto. Suurimmat männyt läpimitaltaan noin 25 cm. Rämealalla keloja. Hyvä kohde!

171. Märkä suo, jonka pohjois- ja eteläreunassa on vetistä nevakorpea. Suon keskiosa on korpikämmettä. Hieskoivut, tervalepät, kuuset ja männyt muodostavat tiheähkön puuston. Puut eri-ikäisiä. Pensaskerrossa pajuja. Kenttäkerroksen lajeja mm. lakka, mustikka ja pallosara. Lahopuuta vähän. Hyvä kohde!

172. Vetinen nevakorpi. Hieskoivujen, tervaleppien ja kuusien muodostaman puuston tiheys vaihtelee paljon. Mättäillä kasvaa mustikkaa ja lakkaa, neva-aloilla mm. pullo- ja tähtisaraa sekä korpikastikkaa. Lahopuuta vähän. Hyvä kohde!

173. Yhtäjaksoinen pitkä jyrkäne, jonka kiviseinämä viettää sisäänpäin. Kallion laella jäkälä-sammal-heinäkalliota. Kilpikaarnaisia mäntyjä paljon. Metson hakomispuu. Lahopuuta vähän. Maasto lievästi kulunut. Hyvä kohde!

174. Pieni suo, jonka pohjoisosa on upottavaa tupasvillakorpea (TK). Harvan puuston valtalaji on hieskoivu, sekapuina mäntyjä. Suon eteläosassa on isovarpurämettä, jossa vanhoja suomäntyjä. Keloja. Hyvä kohde!

175. Pieni suo, jossa läpimitaltaan yleensä alle 15 cm olevien mäntyjen ja hieskoivujen muodostama tiheä puusto. Suon eteläosa on lähinnä muurainkorpea, muualla tupasvillarämettä ja isovarpurämettä. Paikoin kohtalaisesti ohutta lahopuuta. Hyvä kohde.

176. Korkea jäkälä-sammal-heinäkallio. Pinnanmuodoiltaan rikkonainen alue, paljon matalia kallioseinämiä. Vanhoja mäntyjä, muutamia kilpikaarnaisia puita. Lahopuuta vähän. Hyvä näköala lounaan suuntaan. Hyvä kohde!

177. Pinnanmuodoiltaan hyvin rikkonainen kallioalue. Paljon pieniä pystysuoria kallioseinämiä. Jäkälä-sammal-heinäkalliota ja kanervakangasta (CT) sekä mustikkatyypin kangasta (MT). Vanhoja mäntyjä, joukossa myös kilpikaarnaisia puita. Painanteissa ja halkeamissa tiheämpää puustoa. Kallion eteläreunalta avautuu hyvä näköala yli metsämaiseman. Maasto paikoin kulunut. Kaunista kalliomaisemaa. Hyvä kohde!

178. Tiheäpuustoinen ja paikoin vetinen suo, jossa kuusia, tervaleppiä, mäntyjä ja hieskoivuja. Suon reunamilla on enimmäkseen mustikkakorpea ja ruoho-mustikkakorpea, suon keskellä nevakorpea. Nevakorpiälällä kasvaa mm. vehkaa. Lahopuuta vähän. Hyvä kohde!

179. Laaja lehtoalue, jonka halki virtaa pieni puro. Puron uoma on luonnontilainen. Tiheä kuusivaltainen puusto. Puut eri-ikäisiä. Sekapuina harmaaleppiä, koivuja ja vanhoja raitoja. Metsälehmus. Lehtokuusama. Paljon aluspuuston kuolleita kuusia, lisäksi muutamia suurehkoja tuulenskaatoja. Käenkaali ja sinivuokko kenttäkerroksen valtalajit. Muita mm. mustakonnanmarja, nokkonen, vuoheputki, sormisara, lehtotähtimö, kevätlinnunsilmä ja imikkä. Erinomainen kohde!

180. Kallioalue, jossa jäkälä-sammalkalliota, CT-, VT- ja MT-kankaita sekä rämesoistumia. Vanhoja järeitä mäntyjä, paikoin kilpikaarnaisia puita. Kallioiden väliset laajemmat kangasmaa-alueet ovat enimmäkseen mäntytaimikon peitossa. Hyvä kohde.

181. Lähinnä mustikkakorpea oleva suurehko suo. Varttunutta kuusikkoa, jossa harvakseltaan järeitä mäntyjä. Puuston tiheys vaihtelee, eri-ikäisiä puita. Lahopuuta vähän. Kenttäkerroksen valtalaji on mustikka. Sen seurassa kasvaa mm. lakka ja puolukka. Sähkölinja menee suon halki. Hyvä kohde.

182. Korkea kallioalue: jäkälä-sammal-heinäkalliota ja kanervakankaita. Vanhoja mäntyjä, muutama kilpikaarnainenkin puu. Lahopuusto puuttuu. Kohtalaisen kulunut. Hyvä kohde.

183. Tiheää varttunutta-uudistuskypsää sekametsää, MT. Metsän tiheys vaihtelee, eri-ikäisiä puita. Järeitä kuusia, mäntyjä ja koivuja, suuria haapoja. Harvakseltaan pystyyn kuolleita kuusia ja kuusi- maapuita, paikoin maapuuryhmiä alueen eteläosassa. Osa maapuista pitkälle lahonnut.

Alan pohjoisosassa harvakseltaan olevien järeiden mäntyjen katveessa tiheää eri-ikäistä kuusikkoa. Yksittäisiä maapuita, joista osa suuria tuulenskaatoja. Luoteisnurkkauksen pienellä kallioalueella kilpikaarnaisia mäntyjä. Alueen itäpuoliskon suo on kuivunut reunasta turvekankaaksi. Luonnon-suojelualuevaraus. Hyvä kohde.

184. Korkea, karu kallio, joka enimmäkseen jäkälä-sammal-heinäkalliota. Kanervakasvustoja. Vanhoja mäntyjä, muutama kilpikaarnainen puu. Muutamia keloja ja maapuita. Kohtalaisen kulunut. Hyvä kohde!

185. Enimmäkseen tupasvillarämettä ja isovarpurämettä oleva pieni suo. Varttunut männikkö, joukossa myös järeitä puita. Alikasvoksen kuusia ja hieskoivuja. Kenttäkerroksessa mm. tupasvilla, suopursu ja mustikka. Hyvä kohde.

186. Erittäin korkea kallio. Kallion laella hyvin karua, joten vanhatkin männyt matalia. Paljon avokalliota. Jäkälä-sammal-heinäkalliota ja kanervakankaita, soistumia. Lähellä kallion huippua on pieni pirunpelto. Maasto hyvin kulunut. Erinomainen näköala moneen suuntaan. Huipulta näkee erittäin kauas. Alarinteillä nuoria metsiä. Erinomainen kohde!

187. Laaja suoalue. Pohjoisosassa lyhytkorsinevarämettä ja lyhytkorsinevaa. Tupasvilla, mutasara, suokukka ja leväkkö. Paljon avosuota. Itäosan laaja ojitettu rämealue on enimmäkseen rahkarämettä ja isovarpurämettä, länsireunassa muuttumaa. Tiheä männikkö. Paikoin märkiä puuttomia painanteita. Tiheästi itä-länsisuuntaisia oja. Ojat kasvaneet itäosassa lähes umpeen. Myös länsireunassa ojien umpeenkasvu hyvässä vauhdissa. Suo palautuu valtaosin ennalleen omia aikojaan.

Suon keskellä on pieniä kangasmaasaarekkeitä. Niiden puustoa hakattu. Ainoastaan eteläisimmässä saarekkeessa varttunutta-uudistuskypsää metsää, jossa myös kohtalaisesti lahoppua. Suurimman kangasmetsäsaarekkeen pohjoisosassa kasvaa nuoria metsälehmäksiä. Erinomainen kohde.

188. Pohjoisosa: Mustikkakorpea (MK), mustikkakangaskorpea (MKgK) sekä ruohomustikkakorpea (RhMK). Tiheähkö puusto, eri-ikäisiä puita, paljon järeitä kuusiiä. Järeitä kuusi- maapuita. Lahoppua paljon suon etelä- ja länsiosassa.

Kaakkoisosa: Tiheää kuusivaltaista metsää, MT-OMT. Puut eri-ikäisiä, järeitä puita yleisesti: kuusiiä, mäntyjä ja koivuja. Itäreunassa (ja myös hakkuualueen puolella) metsälehmäksiä, joista suurin läpimitaltaan noin 20 cm. Lahoppua (kuusi, koivu, mänty) paljon, etenkin ohutta kuusilahoppua paikoin runsaasti. Myös järeitä tuulenkaatoja, joista osa pitkälle lahonnut. Pystyyn kuolleita suuria kuusiiä paikoitellen.

Eteläosan kukkulan huipulla jäkälä-sammal-heinäkalliota ja kanervakangasta. Paljon kilpikaarnaisia mäntyjä. Joitakin keloja ja pitkälle lahonneita maapuita. Maasto lievästi kulunut. Erinomainen kohde!

189. Tiheähköä kuusivaltaista metsää, MT. Eri-ikäisiä puita mutta järeitä puita hyvin vähän, lähinnä länsirinteessä muutamia aikaisemman puustosukupolven mäntyjä. Kuusilahoppua paikoitellen: maapuita ja pystyyn kuolleita puita.

Alan pohjoisosassa on korkea kallio, jossa jäkälä-sammal-heinäkalliota ja kanervakangasta (CT). Muutamia kilpikaarnaisia puita ja keloja. Pystyyn kuolleita pikku kuusiiä ja mäntyjä on todennäköisesti kerätty nuotiopuiksi kalliolle rakennetun laavurakennelman viereen. Maasto kohtalaisen kulunut. Hyvä kohde.

190. Itäosassa nuorehkoa kuusikkoa, MT-OMT. Harvakseltaan järeitä mäntyjä ja koivuja. Ohutta kuusi- maapuita paikoitellen runsaasti. Notkelmassa ruoho- mustikkakorpea, jossa melko tiheä kuusii- hieskoivuvaltainen puusto. Eri-ikäisiä puita, myös järeitä puita. Lahoppua kohtalaisesti, järeitä kuusi- maapuita, joista osa pitkälle lahonnut.

Suon länsipuolella nousevassa rinteessä järeää kuusikkoa, jossa muutamia erittäin suuria kuusiiä, OMT. Aluspuuston paikoin tiheää, paikoin puuttuu. Lahoppua kohtalaisesti: yksittäisiä järeitä tuulenkaatoja, ohutta lahoppua paikoitellen paljon. Kallion laella jäkälä-sammal-heinä- kalliota ja kangasmaita (CT-MT). Melko paljon kilpikaarnaisia mäntyjä. Muutama kelo ja maapuu. Kallioalo- jen väleissä tiheää kuusivaltaista metsää. Hyvä kohde.

191. Ojitettu laaksoalue, enimmäkseen ruoho- mustikkakorpea ja tuoretta lehtoa. Tiheä varttunut kuusi-koivumetsä. Järeitä haapoja. Etelärinteessä paljon metsälehmäksiä. Paikoin metsälehmük- sen

taimet muodostavat yhtenäisiä kasvustoja. Yksittäisiä suuria lehmuksia erityisesti laakson itäosassa. Suurin lehmus läpimitaltaan noin 30 cm, lisäksi useita läpimitaltaan yli 15 cm olevia puita. Sipoonkorven paras metsälehmuspaikka? Kenttäkerroksessa mm. imikkä. Eteläisemmän laakson itäosassa pieni lähde. Hyvä kohde!

192. Enimmäkseen lehtoa, jossa vaihtelevaa puustoa. Harmaaleppiä, vanhoja raitoja, järeitä haapoja ja rauduskoivuja. Pensaskerroksessa mm. taikinamarja ja näsiä. Laajoja imikkäkasvustoja. Kenttäkerroksessa lisäksi mm. käenkaali, huopaohdake, nokkonen ja sinivuokko. Hakkuualueen puoleinen reuna on heinittynyt. Hyvä kohde!

193. Suo, jonka keskiosassa laajalti rämekasvillisuutta: isovarpurämettä, rahkarämettä ja lyhytkorsinevarämettä. Isovarpurämeellä tiheä varttunut männikkö. Suon pohjoisosassa on laajahko korpi-alue, joka on lähinnä ruoho-mustikkakorpea, joka vaihettuu nopeasti isovarpurämeeksi. Eteläosassa on mustikkakorpea. Suon reunoilla syvät ojat ovat kuivattaneet suon reunaosia, mutta suurimmaksi osaksi suo on säilynyt lähes luonnontilaisena. Suon itäosan ojat ovat kasvaneet lähes umpeen. Erinomainen kohde.

194. Varttunutta–uudistuskypsää kuusivaltaista metsää. Järeitä kuusia ja haapoja. Satunnaisesti lahopuuta, niin maapuita kuin kuolleita pystypuita. Alue on enimmäkseen lehtoa: tuoretta lehtoa ja paikoin myös kosteaa lehtoa. Imikkä on paikoitellen hyvin runsas. Kenttäkerroksen muita kasveja ovat mm. käenkaali, metsäimarre, metsäalvejuuri, huopaohdake ja ojakellukka. Lehdon pensaita ovat mm. näsiä ja taikinamarja. Hyvä kohde!

195. Jyrkänteen edustalle olevan louhikon ympärillä kasvaa parisenkymmentä metsälehmusta. Suurin osa puista on pieniä, läpimitaltaan alle 5 cm. Kaksi suurta metsälehmusta, jotka läpimitaltaan n. 20 cm ja lähes 30 cm.

196. Kosteaa laaksonpohjan juotti, jonka eteläosa on soistunutta lehtomaista kangasta. Pohjoiseen mentäessä juotti muuttuu nopeasti kosteaksi lehdoksi. Juotin keskellä virtaava puro on syvennetty. Lehdossa kasvaa järeitä kuusia, koivuja ja paikoin myös järeitä haapoja. Yksittäisiä suuria lahopuita, etenkin länsireunan jyrkänteen edustalla runsaasti kuollutta puustoa. Kosteaa lehdon alueella harvahko puusto on hieskoivuvaltainen, muualla valtapuuna kuusi. Lehdossa aluspuustossa mm. tuomi ja vaahtera, pensaskerroksessa taikinamarja. Kenttäkerroksen valtalajit ovat käenkaali, hii-renporras ja mesiangervo. Hyvä kohde!

197. Katronträsk on 1,3 hehtaarin kokoinen lähes luonnontilainen pieni lampi. Vesikasvillisuutta hyvin vähän, vain paikoin lumpeita. Vaihtelevan levyinen nebareunus. Itärannalla yhtenäinen ruovikko. Järviruo'on lisäksi nevan kasveja mm. vehka, raate, luhtarölli, suoputki, valkopiirtoheinä, pullosara ja leväkkö. Nebareunuksen jälkeen paikoin nevarämettä ja isovarpurämettä, lammen länsirannalla pienipuustoista mustikkakorpea.

Lammen rannalla oleva talo hämmöittää puuston takaa, mutta muuten maisema erämainen. Lammen eteläranta on paikoin tallaantunut. Rannalle johtaa eteläpuolen polulta vanhat pitkospuut, jotka ovat uponneet miltei kokonaan suohon. Erinomainen kohde!

198. Vetinen suo, jonka pohjoispäästä laskee puro Katronträskiin. Pohjoisosassa on lähinnä luhtanevaa, jonka valtalajeja ovat korpikaisla, kurjenjalka, suoputki ja pullosara. Avosuon lisäksi pajuvaitaista luhtaa, jossa pajupensaat yleensä alle metrin korkuisia. Pajujen lomassa kasvaa runsaasti vehkaa. Reunalla kapealti korpea.

Suo jatkuu etelään kapeana korpijuottina, joka on lähinnä ruohomustikkakorpea. Tiheähkö puusto, jossa kuusia, hieskoivuja ja mäntyjä. Paikoin kohtalaisen paljon maapuita. Juotin keskellä on pieni puronoro, jossa virtaus pohjoisen suuntaan. Pienessä uomassa on paikoin vehkaa ja rentukkaa sekä isovesitähteä. Korven muita lajeja ovat mm. hiirenporras, ranta-alpi, rönsyleinikki ja mustikka.

Etelään mentäessä tulee lyhyt kangasmaisuus, jonka halki noro mutkittelee luonnontilaisessa uomassaan. Kangasmaan jälkeen tulee märkä nevakorpi. Valtapuut ovat kuusi ja hieskoivu. Kenttäkerroksessa mm. vehka, kurjenjalka ja suo-orvokki, mättäillä mustikkaa ja puolukkaa. Suon eteläpäässä saniaisvaltainen alue, jossa paljon hiirenporrasta ja korpi-imarretta. Hyvä kohde!

Alan eteläpäässä pieni nevakorpi. Kuusi, hieskoivu, tervaleppä ja mänty puustokerroksessa. Neva-alueella harvahkoa raatekasvustoa, mättäillä mustikkaa. Suo paikoitellen upottavaa. Ympärillä järeäpuustoista mustikkatyypin kangasmetsää. Hyvä kohde!

199. Paloalue. Jäkälä-sammal-heinäkalliota, lomassa kanervakankaita. Suurten kalliomäntyjen runko on hiiltynyt enimmillään noin kolmen metrin korkeudelle. Kilpikaarnaisia mäntyjä. Osa kuusista kuollut kulossa. Melko paljon maapuita, osa hiiltyneitä. Lahoja pötkelöitä. Painanteissa ja halkeamissa tiheä parimetrinen koivuvesakko. Hyvä kohde!

200. Varttunutta-uudistuskypsää kuusimetsää. Jyrkänteen edessä lehtoa, jossa imikkä ja käenkaali kasvavat runsaina. Lehdon muita lajeja ovat mm. sinivuokko, kevätlinnunherne ja karhunputki. Hyvä kohde!

201. Alueen pohjoisosa: Pohjoisreunalla olevan kalliojyrkänteen edustalla kasvaa metsälehmuksia ja paljon lehtokasveja. Lähes koko rinteiden matkalla on kohtalaisesti järeitä maapuita, joista osa on pitkälle lahonnutta. Puusto on harvaa ja metsänpohja onkin voimakkaasti heinittynyt. Rinnealueella on useita reheviä lehtolaikkuja ja pieniä suoaloja, joista yhdessä kasvaa paljon Uudellamaalla harvinaista kaislasaraa. Lehtoaloilla kasvaa yleisesti vaateliasta lehtolajistoa, kuten imikkää, huopaohdaketta ja näsiää. Hyvä kohde!

Alueen eteläpuolisko: Paikoin hyvin tiheää OMT- ja MT-metsää. Maapuita paljon, kuten alueen pohjoisosassakin. Reheviä lehtoaloja, joissa paljon imikkää ja muita lehtokasveja. Puronoro on uurtanut rinteeseen pienen purolaakson, jossa järeitä haapoja, vaahteroita, paljon metsälehmuksia ja hyvin paljon imikkää. Eteläisimmässä osassa kallioista metsää. Jyrkkärinteinen ”rotko”, jossa kasvaa muutamia metsälehmuksia. Koillisen suuntaan oleva jyrkänteen alaosassa kaksi hiidenkirkua Kallion laella jylhää maisemaa. Kallion laelle on kyhätty kaksi nuotiopaikkaa. Maasto niiden liepeillä selvästi kulunut. Muualla kalliolla maasto lievästi kulunut. Hyvä kohde!

202. Lindamorsmossien. Laaja ojitettu suo, jossa vaihtelevaa korpi- ja rämekasvillisuutta. Suon reunaosat ovat enimmäkseen korpea. Etelä- ja pohjoispäässä on laajalti mustikkakorpea ja ruohomustikkakorpea sekä kangaskorpea. Korpialue vaihtuu korpirämeeksi ja lopulta isovarpurämeeksi ja lyhytkorsirämeeksi.

Suon itäosassa on avosuoalue, jossa rahkaräme reunustaa märkää nevaa, jonka keskellä on upottavia vetisiä kuljuja. Kuljujen liepeillä kasvaa mm. valkopiirtoheinää ja pitkälehtikihokkia. Avosuon itäpuolella suo muuttuu jälleen isovarpurämeeksi. Suon kaakkoinen kapea haara on paikoin luhtaista saranevaa ja sarakorpea. Kapea korpijuotti jatkuu satojen metrien matkan kaakkoon ja vaihtuu lopulta reheväksi lehdoksi.

Ojista huolimatta suon luonne on säilynyt hyvänä varsinkin keskiosien rämealueilla. Kapeaa kaakkoon suuntautuvaa haaraa suon itäosassa ei ole alun perinkään ojitettu. Korpialueet suon etelä- ja

pohjoisosassa ovat osin kuivuneet ja eteläosassa ojien reunoilla kasvaa tiheä kuusitaimikko. Kokonaisuudessaan hyvä kohde!

203. Notkelman kostea painanne on lähinnä saniaiskorpea, jonka valtalaji on hiirenporras. Kenttäkerroksen muita lajeja ovat mm. metsäalvejuuri, korpi-imarre ja mesiangervo. Kuusi- ja koivuvaltainen puusto järeää ja harvaa.

Juotti jatkuu eteläkaakkoon kosteana lehtona, jossa järeiden kuusien katveessa kasvavia kenttäkerroksen kasveja ovat mm. hiirenporras, metsäkorte, metsäalvejuuri, käenkaali, suokeltto ja tesma. Alikasvos lähes puuttuu. Hyvä kohde!

204. Osittain luonnontilaisena säilynyt puro. Rinteen alaosassa uomaa perattu, samoin ylärinteessä, jossa puro jatkuu metsäojana. Rinteen alaosassa on kosteaa lehtoa, jonka valtalajeja ovat hiirenporras, isoalvejuuri ja käenkaali. Kenttäkerroksen muita lajeja ovat mm. metsäalvejuuri, ojakellukka, rentukka, rönsyleinikki ja tesma. Puusto harva. Järeitä kuusia ja haapoja.

Puron uomaltaan luonnontilainen osuus mutkittellee kivikkoisessa rinteessä. Puro syvään uurtunut, purolaakson rinteet melko jyrkät. Puron partaalla kasvaa isoalvejuuria, uomassa vehkaa. Puron varrella on lehtomaista kangasta ja lehtoa. Lehdon lajeja mm. imikkä, lillukka, kielo ja mustikka. Purolaaksossa useita pieniä metsälehmäksiä. Valtapuusto on harvaa, järeitä kuusia ja koivuja. Heinitty-nyt. Hyvä kohde!

205. Alueen pohjoisosassa varttunutta–uudistuskypsää kuusivaltaista harvahkoa MT- ja OMT-sekametsää ja kuusi-koivusekametsää. Suuria haapoja. Paljon suuria maapuita, osa pitkälle lahonnut. Itäreunalla pystyyn kuolleita järeitä mäntyjä. Suuria siirtolohkareita. Hyvää ulkoilumetsää. Hyvä kohde!

Eteläosassa maastoltaan ja puustoltaan vaihteleva alue. Pieniä jäkälä-sammal-heinäkallioita, mustikkatyypin kangasta ja korpisoistumia. Kallioalueella yksittäisiä kilpikaarnaisia mäntyjä. Kangasmaalla tiheää kuusikkoa: tasaikäistä nuorta metsää ja metsää, jossa eri-ikäisiä puita. Lindamorsmosenille viettävän rinteen alaosassa lehtokasvillisuutta. Ohutta lahoppuuta paikoitellen

Rinteen poikki virtaa pieni puro. Puron alkuosuus perattu, mutta muuttuu rinteessä luonnonuomaiseksi puroksi, jossa useita pikku putouksia. Sateiden jälkeen purossa reipas virtaus, ja veden solina kuuluu ympäristössä. Alarinteessä virtaus häviää louhikon alle. Louhikon jälkeen alkaa oja. Puron varren kasvillisuus ei erilaistunut. Hyvä kohde.

206. Märkä nevakorpi, jossa vaihtelevat kurjenjalkaa kasvavat rahkasammalpeitteiset alat ja mustikkaa kasvavat mänttää. Suon eteläosasta lähtee pieni puronoro, joka virtaa kapean laakson poikki kohti etelää. Purolaaksossa kasvaa metsälehmäksiä, joista suurimmat ovat läpimitaltaan noin 10 cm. Purolaakson lehdon lajeja ovat mm. kevätlinnunherne, valkovuokko, hiirenporras ja imikkä. Pienessä purolaaksossa lehdon lisäksi ruoho-mustikkakorpea. Hyvä kohde!

207. Enimmäkseen varttunutta ja uudistuskypsää kuusivaltaista MT- ja OMT-metsää, jonka lomassa myös pieniä lehtolaikkuja Lindamorsmosenille viettävässä rinteessä. Alueen eteläosassa myös nuoremman metsän aloja. Alueen keskellä olevan pienen jyrkän luona metsälehmäksiä, joista suurin läpimitaltaan n. 20 cm. Pieniä suopainanteita. Lahoppuuston määrä vaihtelee: paikoin puuttuu, paikoin runsaasti.

Metsä muodostaa monipuolisen ja hyvän kokonaisuuden omiksi alueikseen rajattujen soiden ja kallioalojen kanssa. Lähes kokonaisuudessaan erinomaista ulkoilumetsää. Hyvä kohde!

208. Laaja kotkansiipikasvusto (noin 30 m × 4 m). Kotkansiipien seurana kasvavat mm. hiirenporras, sinivuokko, näsiä ja tuomi. Hyvä kohde!

209. Kapea korpijuotti, enimmäkseen mustikkakorpea ja ruoho-mustikkakorpea, suon keskiosassa myös nevakorpea. Suon reunaosissa tiheä puusto, keskiosassa harvempaa. Kuusi ja hieskoivu valta-puut, paikoin sekapuina tervaleppiä. Suon pohjoisreunasta virtaa pieni puronoro itään. Uoma luon-nontilainen. Hyvä kohde!

210. Laajan kallioalueen länsirinteessä on järeää mustikkatyypin kuusikkoa. Paikoin tiheitä kuusen-taimiryhmiä, mutta alikasvos myös puuttuu laajoilta alueilta kokonaan. Hyvää ulkoilumetsää! Kal-lion Pohjoisrinteessä tiheähkö kuusivaltainen puusto on selvästi nuorempaa. Seassa yksittäisiä järei-tä mäntyjä. Tuoreita tuulenkaatoja.

Itärinne on erittäin jyrkkä. Monilajinen puusto on tiheää, puut ovat eri-ikäisiä. Lahopuuta on pai-koin paljon, etenkin viereisen avohakkuun reunassa on runsaasti maapuita. Paikoin pystyyn kuollei-ta puita. Kasvillisuus on rehevää, rinne on suurelta osia lehtoa, jonka lajeja ovat mm. sinivuokko, kevätlinnunherne ja lillukka.

Etelärinteen metsä on tiheää, MT ja OMT. Puut eri-ikäisiä, joukossa järeitä kuusia, mäntyjä ja rau-duskoivuja. Paikoin kohtalaisesti lahopuuta, jotka ovat enimmäkseen aluspuuston kuusia. Myös järeitä maapuita, joista osa pitkälle lahonneita.

Kallion laella jäkälä-sammal-heinäkalliota ja kanervakankaita. Laajoja avokallioalueita, joissa yhte-näisiä jäkäläkenttiä. Painanteissa pieniä rämesoistumia. Harvassa kalliomännikössä kilpikaarnaisia puita. Keloja ja maapuita vähän. Maasto lievästi kulunutta. Kallion kaakkoisreunasta hyvä näköala. Hyvä kohde!

211. Kallioseinämien osittain reunustama mustikkakorpi, jossa tiheähkö hieskoivu- ja kuusivaltai-nen puusto. Puut enimmäkseen nuoria mutta joukossa myös järeähköjä kuusia, hieskoivuja, terva-leppiä ja mäntyjä. Lahopuuta vähän, vain muutamia maapuita. Suon keskellä pieni puronoro, jonka vedet virtaavat kohti etelää. Hyvä kohde.

212. Loivasti pohjoiseen viettävässä rinteessä oleva suo, joka on lähinnä ruoho-mustikkakorpea. Järeitä puita. Kuusi, hieskoivu ja tervaleppä muodostavat puustokerroksen. Paikoin koiranheisi run-sas. Kenttäkerroksessa mm. mustikka, käenkaali ja hiirenporras. Suon eteläpäästä alkaa pieni pu-ronoro, jonka uoma häviää paikoin, kun se virtaa suon halki ja yhtyy lopulta pellon reunaosaan. Puron varrella kasvaa mm. rentukoita. Suon pohjoisosassa puron varren kasvillisuus vaihtelee: pai-koin on pienialaisesti lehtokorpea ja lehtoa. Hyvä kohde!

213. Jäkälä-sammal-heinäkalliota ja kanervakangasta, CT. Karun kasvupaikan varttuneet männyt ovat melko matalia. Muutamia kilpikaarnaisia puita. Paikoin pystyyn kuivuneita puita ja maapuita. Ei keloja. Korkean kallion rinteet ovat jyrkät, paljon kallioseinämiä. Maasto vain lievästi kulunut. Hyvä kohde!

214. Etelärinteessä ja kalliomäen huipulla kuusi-koivumetsää, sekapuina mm. haapoja, OMT ja OMaT. Paljon pähkinäpensaita. Puuston tiheys vaihtelee. Puut eri-ikäisiä, joukossa järeitä puita. Paikoitellen kohtalaisen paljon kääpäisiä pötkelöitä ja muuta lahopuuta. Paikoin poistettu yksittäi-siä puita.

Luoteeseen ja pohjoiseen olevalla rinteellä on laaja lehtoalue, jonka puustossa paljon järeitää kuusia, koivuja ja haapoja. Aluspuustoa muodostavat mm. pähkinäpensas, tuomi ja vaahtera. Mustakonnanmarjaa kasvaa yleisesti koko rinteiden alueella idässä olevaan hakkuualueeseen asti.

Rinteiden juurella on kosteaa lehtoa, jossa kenttäkerroksen valtalajeina ovat rönsyleinikki ja lehtotähtimö. Niiden seurassa kasvaa paikoin mm. leskenlehtiä. Pohjoiseen mentäessä on soistunutta alaa ja laajalti mesiangervoaltaista lehtoa, joka on lähinnä suurruoholehtoa. Kenttäkerroksen muita lajeja ovat mm. ranta-alpi, rönsyleinikki, puna-ailakki, hupaohdake, nokkonen, korpikaisla ja korpikastikka. Ympäristötukialue. Hyvä kohde!

215. Alan itäreunassa oleva ojitettu suo on metsäkortekorpea. Sen länsipuolella oleva rinne on kuusivaltaista lehtoa. Puusto monin paikoin järeää. Puuston tiheys vaihtelee. Yksittäisiä puita poistettu. Paikoin pystyyn kuolleita järeitää kuusia.

Eteläosassa metsä tihenee. Maapuita paikoin runsaasti, joukossa järeitääkin tuulenkaatoja. Alueen eteläosassa luonnonuomainen puro. Uoma mutkittelee järeän kuusikon ja yhtenäisen metsäkortekorpeen halki. Itäreunassa märkä suo, joka enimmäkseen ruoho- ja heinäkortekorpea sekä saranevaa. Suolla laaja järviuokkasvusto. Osa purolaaksosta merkitty maastoon ympäristötukialue-kyltillä. Erinomainen kohde!

216. Alueen pohjoisosassa uudistuskypsää sekametsää. Paljon järeitää puita. Itäosassa rehevää lehtomaista kangasmaata, jossa kasvaa suuria haapoja. Lisäksi kääpäisiä pötkelöitä ja pystyyn kuolleita kuusia, joista osa järeitää. Maapuita paikoin kohtalaisesti. Joukossa myös järeitää tuulenkaatoja. Hyvä kohde.

Eteläosassa tiheähköä kuusivaltaista metsää, jossa järeitää kuusia ja haapoja, kääpäisiä pötkelöitä ja maapuita, joista osa pitkälle lahonnut. Yksittäisiä puita poistettu. Lehtoa. Erinomainen kohde!

217. Kuusivaltaista sekametsää, jossa järeää puustoa. Rinteessä kasvaa erittäin suuria kuusia (Sipoonkorven järeimmät kuuset?), paikoin on myös erittäin suuria haapoja ja koivuja. Jyrkänten alla metsälehmäksi (suurin metsälehmus läpimitaltaan n. 20 cm), lisäksi rinteellä kasvaa vaahteroita ja pähkinäpensaita. Yksittäisiä puita on poistettu. Lahopuita kohtalaisesti.

Jyrkän rinteiden alaosat ovat lehtoa, jonka lajeja ovat mm. sinivuokko, lehtotähtimö, mustakonnanmarja, lehto-orvokki, näsiä ja lehtokuusama. Kosteimmista kohdista on mesiangervoa, vuohenputkea ja rönsyleinikkiä. Puron varrella on harmaalepikköä ja tuomiryteikköä. Paikallisesti arvokasta kallioaluetta. Erinomainen kohde!

218. Suon eteläosassa on saranevaa. Pohjoiseen mentäessä suo muuttuu nopeasti isovarpurämeeksi. Suon keskiosa on valtaosin isovarpurämettä. Länsireunassa on paikoin nevarämettä. Suon itälaidalla on upottava avosuonalue, jolla kasvaa mm. suokukkaa, tupasvillaa, mutasaraa, valkopiirtoheinää ja leväkköä.

Suon pohjoisosassa kasvillisuus muuttuu hieman rehevämmäksi. Isojen mäntyjen ohella puustossa on hieskoivuja ja kuusia. Mustikka runsastuu kenttäkerroksessa. Suo on lähinnä korpikämettä ja mustikkakorpea. Länsireunassa paikoin myös nevakortekorpea. Pohjoisosassa suon molemmilla reunoilla on vanhat, osittain umpeen kasvaneet ojat. Suon luoteisosa on luonnonsuojelualuetta. Hyvä kohde!

219. Suon länsiosa on lähinnä mustikkakorpea. Itäosassa on märkää nevakortekorpea. Kuusien, hieskoivujen ja mäntyjen ohella suolla kasvaa suuria terveleppiä. Kenttäkerroksen kasveja ovat mm. raate, kurjenjalka ja jouhivihvilä. Hyvä kohde!

220. Puustoltaan varttunutta ja uudistuskypsää olevan metsän halki virtaa pieni puro, jossa virtausta on vain ajoittain. Uomaltaan pääosin luonnontilaiselta vaikuttavan puron ympärillä on vaihtelevan levyinen, kapea korpjuotti. Monin paikoin puroa reunustaa yhtenäinen rahkasammalkasvusto. Uomassa ja sen ympärillä olevalla suolla on paikoin pienehköjä yhtenäisiä vehkakasvustoja. Puron varren muita kasveja ovat mm. terttualpi, ojasorsimo, rentukka, rantamatara ja ojaleinikki. Puron partaalla kasvaa tervaleppiä. Korpialueen pohjoispuolella olevan metsän halki on tehty oja, jonka vedet virtaavat korpialueen halki. Hyvä kohde.

221. Metsäautotien varressa on pieni suo, joka on lähes kokonaan yhtenäisen vehkakasvuston peittämä. Hieskoivut muodostavat pikkusuon harvan puuston. Pyypoikue. Hyvä kohde.

222.. Korkea kallio, jonka huipulla jäkälä-sammal-heinäkalliota sekä lähinnä kanervatyypin (CT) kuivia kankaita. Kilpikaarnaisia mäntyjä. Paljon pystysuoria jyrkänteitä. Kallion huipulta avautuu hyvä näköala kaakon suuntaan. Maasto lievästi kulunut. Paikallisesti arvokasta kallioaluetta. Hyvä kohde!

223. Pähkinäpensasaluetta. Tiheää sekametsää, jossa monen ikäisiä puita. Muutamia järeitä kuusia ja mäntyjä. Lahopuuta vain vähän.

224. Järeähköpuustoinen metsäalue. Pohjoisosassa on pieni alue kangaskorpea, muuten alue on enimmäkseen MT- ja OMT-kangasta. Sekametsän puut ovat eri-ikäisiä, ja metsän tiheys vaihtelee. Paikoin järeitä kuusia ja haapoja. Pähkinäpensaita. Lahopuuta paikoitellen paljon, osa lahopuista järeitä. Luonnonmetsän kaltainen alue. Erinomainen kohde!

225. Ryhmä suuria pystykatajia. Pienellä kallioalueella on toistakymmentä pystykatajaa, joista suurimmat ovat noin 8 m korkeita. Hyvä kohde.

226. Pähkinäpensasaluetta. Eri-ikäistä kuusimetsää ja nuorehkoa sekametsää, osin metsittynyttä niittyä. Pyypoikue.

227. Lehtorinteen itäosassa varttunutta–uudistuskypsää metsää, jossa järeitä kuusia ja koivuja, OMT ja lehto. Suuria haapoja. Aluspuustossa vaahteroita ja pähkinäpensaita. Kenttäkerroksessa mm. mustikka ja kielo. Maapuita kohtalaisen paljon. Etelä-Sipoon ja Hindsbyn luontokohdeselvityksessä vuodelta 1991 todettu arvokkaaksi lehtoalueeksi. Hyvä kohde.

228. Karua jäkälä-sammal-heinäkalliota. Kallion laella myös pieni isovarpurämeen reunustama tupasvillavaltainen neva. Kalliomännyt vanhoja, useita kilpikaarnaisia puita. Maasto vain lievästi kulunut. Kallionlaelta hieno näköala lounaaseen! Kallion lounaisnurkkaukseen on rakennettu maja. Hyvä kohde.

229. Varttunutta lehtipuuvaltaista metsää jyrkällä lounaaseen viettävällä rinteellä. Järeitä koivuja ja mäntyjä. Aluspuustossa vaahteroita. Ylärinteessä muutama suurehko vaahtera. Pensaskerroksessa mm. tammi, pähkinäpensas, vaahtera, tuomi ja taikinamarja. Kenttäkerroksessa mm. kielo, puolukka, metsäkastikka ja sananjalka. Etelä-Sipoon ja Hindsbyn luontokohdeselvityksessä vuodelta 1991 todettu arvokkaaksi lehtoalueeksi. Hyvä kohde.

230. Harvahkoa varttunutta–uudistuskypsää kuusivaltaista metsää, mustikkatyypin kangasta ja lehtoa. Järeitä kuusia ja koivuja. Vaahteroita ja pensaskerrokseen kuuluvia tammia. Pähkinäpensasryhmiä paikoitellen. Pähkinäpensaita kaikkiaan useita kymmeniä. Muutamia tuoreita järeitä maapuita. Itäreunassa puronoro, jonka varrella kasvaa kotkansiipiä. Hyvä kohde.

231. Jyrkkä rinne, jossa rehevää tuoreen lehdon kasvillisuutta, rinteiden alaosassa kosteaa lehtoa. Järeitä kuusia, koivuja ja haapoja. Sipoonkorven järeimpiä haapoja! Paljon pähkinäpensaita. Suurten pähkinäpensaiden lisäksi aluspuustossa muutamia vaahteroita. Aluspuuston kuusia raivattu. Pensaskerroksessa mm. taikinamarja, vaahtera, lehtokuusama ja koiranheisi. Kenttäkerroksessa mm. mustakonnanmarja, käenkaali ja sinivuokko, kostean lehdon puolella mm. rönsyleinikki ja lehtotähtimö. Lahopuuta kohtalaisen paljon, osa pitkälle lahonnut. Hyvä kohde!

232. Rehevän lehdon laajahko pähkinäpensasalue, jossa satoja pähkinäpensaita. Lahoja pähkinäpensaan runkoja. Puusto enimmäkseen nuoria ja nuorehkoja kuusia ja lehtipuita. Ei suuria puita. Pensaskerroksessa mm. vaahtera ja lehtokuusama. Kenttäkerroksessa lehtosinijuuri. Hyvä kohde!

233. Ritobäckenin puro: Jyrkkärinteisessä purolaaksossa oleva suuri leveä puro, jossa voimakas virtaus sekä koskiosuuksia. Virtaavan veden ääni kuuluu kauas. Eteläosassa ympärillä järeitä kuusia ja haapoja, pohjoiseen mentäessä puron itärannalla nuorta lehtipuustoa ja ryteikköä. Useita aluspuuston vaahteroita. Rinteessä ja puron varrella pähkinäpensaita.. Muita lehdon pensaita ovat taikinamarja ja näsiä. Kenttäkerroksessa lehtotähtimö paikoin erittäin runsas. Purovarren lajeja lisäksi mm. kotkansiipi, mustakonnanmarja ja kyläkellukka. Lahopuustoa melko paljon, pitkälle lahonneita kaatuneita kuusia ja koivuja. Erinomainen kohde!

234. Korkea kallio. Jäkälä-sammal-heinäkalliota ja kanervakangasta, alarinteessä myös VT ja MT. Kilpikaarnaisia mäntyjä. Vanhojen puiden lomassa tiheitä nuorten puiden ryhmiä. Keloja ja pystyyn kuivuneita pikkumäntyjä. Itärinteessä kaksi läpimitaltaan noin 10 cm olevaa tammea. Rinteiden juurella vanha kiviväitä. Hyvä kohde!

235. Pieni avosuo, saranevaa. Yksittäisiä pieniä mäntyjä. Hyvä kohde!

236. Tiheää kuusivaltaista metsää, MT. Eri-ikäisiä puita. Järeitä rauduskoivuja. Alueen pohjoisosassa erittäin paljon lahopuuta: kuollutta pystypuustoa ja maapuita. Itä- ja eteläosassa paikoin aluspuustoa raivattu. Kaadetut pikkupuut jätetty maastoon. Kallioiden jäkäläkankailla vanhoja mäntyjä, joukossa kilpikaarnaisia puita. Erinomainen kohde!

Kangasmaan keskellä pieniä suopainanteita: Puustoiset suot enimmäkseen erilaisia rämeitä ja korpia, joissa vanhaa puustoa sekä keloja ja kuollutta aluspuustoa. Alan eteläreunalla vetinen saraneva. Nevaa kiertää kapea korpireunus, jossa kasvaa mm. tervaleppiä. Suon eteläpuolella kasvaa paljon pähkinäpensaita. Erinomainen kohde.

237. Vetinen pullosaravaltainen saraneva. Suon keskellä kuolleita mäntyjä ja koivuja. Itäpuolella avohakkuualue, joka yltää suohon asti. Kuuluu samaan kokonaisuuteen alan 236 kanssa. Hyvä kohde!

238. Vetinen suo: saranevaa ja sarakorpea. Kenttäkerroksen valtalaji on pullosara. Keloja. Kuuluu samaan kokonaisuuteen alan 236 kanssa. Hyvä kohde!

239. Enimmäkseen sararämettä ja sarakorpea oleva suo. Suon lounaisosassa lähinnä muurainkorpea. Puusto valtaosin pienikasvuista: mäntyjä, hieskoivuja ja kuusia. Kenttäkerroksessa pullosaraa, tupasvillaa, raatetta ja lakkaa. Keloja. Hyvä kohde!

240. Kuusikon länsipuolella olevassa rinteessä vaahteroita ja paljon pähkinäpensaita. Hyvä kohde.

241. Täysin puuton saraneva, jossa kenttäkerroksen valtalajit ovat pullosara ja luhtavilla. Nevan reunamilla paikoin isovarpurämettä. Kaunis suo. Hyvä kohde!

242. Kantorsträsk on 1,1 hehtaarin kokoinen, rauhallinen ja maisemaltaan kaunis tummavetinen erämaalampi. Alueellisesti arvokas pienvesi. Vähän vesikasvillisuutta, muutamia ulpukka/lumme(?)kasvustoja, suurin osa vesialueesta kasvitonta. Vesirajassa pullosaraa. Vaihtelevan levyinen nevareunus, lammen pohjoispuolella suurehko neva-alue. Nevan kasveja mm. suokukka, mutasara, pyöreälehtikihokki ja leväkkö. Nevaa kiertää isovarpuräme, jossa yleisesti vanhoja kilpikaarnaisia mäntyjä. Erinomainen kohde!

Lammen itäpuolella olevalla kalliolla laudoista ja lankuista rakennettu laavu. Laavun edustalla nuotiopaikka.

243. Puro, jonka mutkittileva uoma vaikuttaa luonnontilaiselta. Puro virtaa varttuneen harvennushakatun korpisuon halki. Puita kaadettu myös puron reunalta. Purossa on muutamia pieniä putouksia, joista kuuluu puron solinaa. Uomassa kasvaa mm. ojasorsimoa. Puron reunamilla kasvavia kasveja ovat mm. hiirenporras, röyhyvihvilä ja rentukka. Paikoin puron varrella yhtenäisiä saniaiskasvustoja. Hyvä kohde.

244. Vetinen suo, jossa pullosaravaltaista saranevaa ja puustoista korpinevaa. Suon reunassa nuorta puustoa: kuusia ja hieskoivuja. Suon länsiosassa myös tervaleppiä. Suo jatkuu kapeana juottina koilliseen. Hyvä kohde.

245. Vetistä saranevaa, jossa pullosaran seurassa kasvaa mm. raatetta ja kurjenjalkaa. Suon reunaosat korpea, jossa aluspuustoa raivattu. Nevalta pohjoiseen virtaava puro on perattu, mutta suo säilynyt märkänä. Nevan itäpuolella järeäpuustoista mustikkakangaskorpea. Hyvä kohde.

246. Jäkälä-sammalkalliota ja kanervatyypin kangasmaata. Varttunutta männikköä, jossa harvakseltaan kilpikaarnaisia puita. Lahopuuta vähän, ehkä keloja korjattu pois. Kaunista kalliomännikköä. Paikoin erottuu polkuja/kulku-uria. Hyvä kohde.

247. Erittäin jyrkkä itään viettävä kalliainen rinne. Rinteessä ja kallion reunalla paljon kilpikaarnaisia mäntyjä. Kallioiden painanteissa pieniä rämeitä. Muutamia keloja. Maasto kohtalaisen kulunut. Valtakunnallisesti arvokasta kallioaluetta. Hyvä kohde.

248. Harvapuustoista varttunutta männikköä, jäkälä-sammalkalliota ja kanervakangasta. Harvakseltaan kilpikaarnaisia puita. Yksittäisiä puita hakattu. Lahopuuta vähän, vain muutamia maapuita, joista osa hakkuista jääneitä latvuksia. Hyvä näköala länteen ja pohjoiseen. Valtakunnallisesti arvokasta kallioaluetta. Hyvä kohde.

249. Korkeaa jäkälä-sammalkalliota, jossa varttunutta mäntymetsää. Kallioalueen ympärillä tiheäpuustoista varttunutta mustikkatyypin kuusimetsää. Kallion pohjoispäässä sortunut vanha mökki. Ympäristö roskaantunut. Itäreunassa korkea jyrkänne. Valtakunnallisesti arvokasta kallioaluetta. Hyvä kohde.

250. Kiviseen rinteeseen uurtunut puro. Uoma luonnontilainen. Useita pikkuputouksia, joista suurin on noin 80 cm korkea. Ympäriellä paljon maapuita. Erinomainen kohde!

251. Jyrkkä kalliorinne. Kallioalue joka rajautuu Natura-alueeseen. Muutamia kilpikaarnaisia puita. Valtakunnallisesti arvokasta kallioaluetta. Hyvä kohde!

252. Harvahkoa varttunutta–uudistuskypsää kuusi-koivumetsää, enimmäkseen lehtoa. Paikoin heinittynyt. Pieniä metsälehmäksiä. Pensaskerroksessa näsiä ja taikinamarja. Kenttäkerroksen valtalaji on sinivuokko. Kenttäkerroksen muita kasveja ovat mm. imikkä, käenkaali, kalliokieli, kevätlinnunherne ja vuohenputki, pohjoisosassa lisäksi mustakonnanmarjaa ja jänönsalaattia. Osa alueesta sittemmin hakattu.

Lehtorinteen halki virtaa pieni puro, jonka uoma on luonnontilainen. Rinteen alaosassa on lähde, josta lähtevä puro on perattu. Lähdettä reunustaa rahkasammalkasvusto. Ei erilaistunutta lähdekasvillisuutta. Ojasta huolimatta lähde ei ole kuivunut, ainoastaan vedenpinta on laskenut. Hyvä kohde!

253. Kostea lehtoa, lähinnä mesiangervoaltaista suurruoholehtoa sekä sitä ympäröivää tuoretta lehtoa. Koivu-haapavaltainen uudistuskypsä puusto, jossa myös järeitä haapoja. Hyvä kohde!

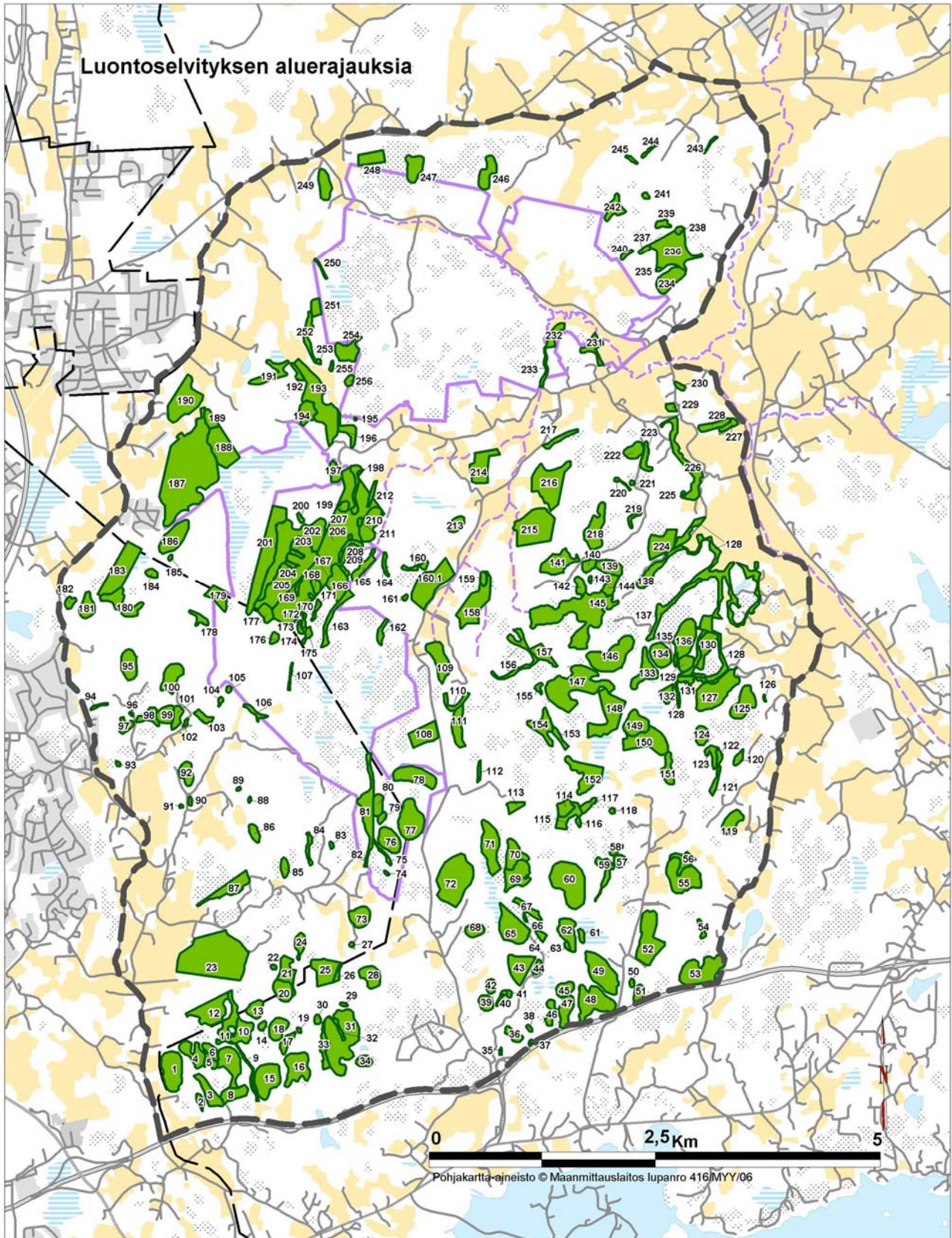
254. Ojitettu suo, joka on enimmäkseen tupasvillarämettä ja isovaripurämettä. Syvistä reunaojista huolimatta suokasvillisuus on melko hyvin. Isovarpurämeellä enimmäkseen varttunutta männikkö. Paikoitellen pieniä hieskoivuja. Lahopuustoa vähän. Hyvä kohde.

255. Purolaakso: Sateiden jälkeen vuolaasti virtaava puro. Varttuneen–uudistuskypsän kuusivaltaisen metsän katveessa oleva hiekkapohjainen uoma on rinteessä luonnontilainen, rinteen yläpuolisella tasamaalla uomaa on syvennetty. Puron ympärillä on tuoretta lehtoa, jossa kasvaa mm. sinivuokkoa, käenkaalia, lehtonurmikkaa ja jänönsalaattia. Järeitä haapoja. Hyvä kohde!

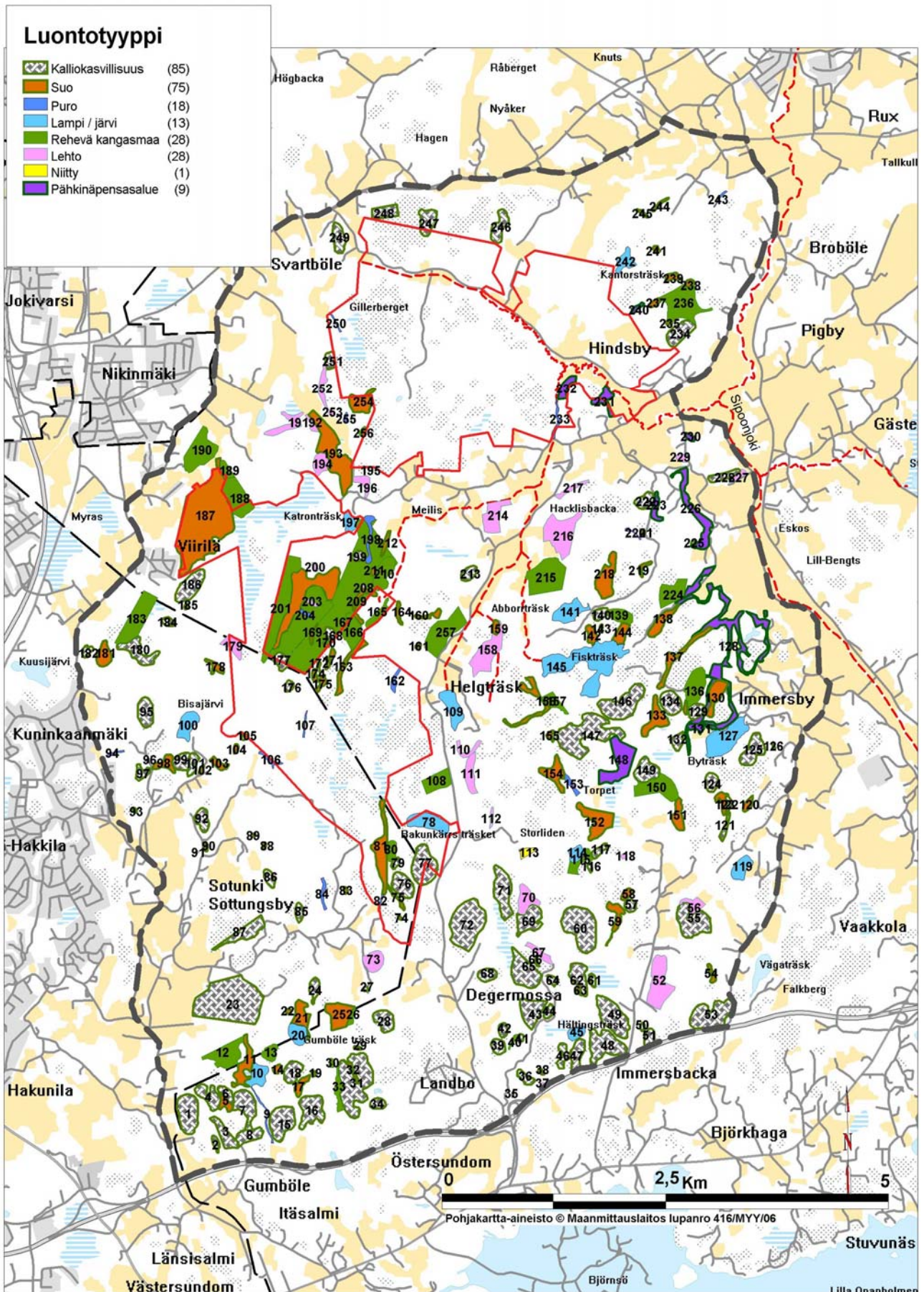
256. Enimmäkseen varttunutta kuusi-koivumetsää, MT. Jyrkänten luona paljon maapuita, jotka enimmäkseen melko tuoreita. Suuria pystyyn kuolleita kuusia useita sekä joitakin kääpäisiä koivupötkelöitä. Hyvä kohde!

257. Varttunutta–uudistuskypsää kuusi- ja kuusi-koivumetsää, MT–OMT. ja soistuneita aloja. Järeitä kuusia, mäntyjä, rauduskoivuja ja haapoja. Soistuneissa kohdissa tervaleppiä. Paikoin paljon maapuita, enimmäkseen uusia tuulenkaatoja mutta joukossa myös pitkälle lahonneita puita. Hyvää ulkoilumetsää. Hyvä kohde.

LUONTOSELVITYKSEN ALUERAJAUKSIA

LUONTOTYYPIT

HYVIÄ LUONTOKOhteITA

